గరికపాటి ఏకాంకికలు

గరికపాటి

నవరత్న బుక్ సెంటర్
ఏలూరురోడ్ * విజయవాడ-2.

ప్రథమ ముద్రణ : ఏప్రిల్ 79

వెల: 11-00

ముద్రణ :

గ్రామ స్వరాజ్య, విజయవాడ-2

చాకలి తిమ్మడు

[బుర్రమీసాలు - గిరజాల జుట్టుమీద తలగుడ్డ - మెడలో కంటె - చేతుల బన్నీను - ఎగదోసిన పంచకట్టు - భుజమ్మీద వేళ్లాడుతున్న చిన్న మూట - తిమ్మడు అలంకరణాలు - వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూ... అయోధ్యానగరంలో రామచంద్రుని అంతఃపురద్వారం దాకా వచ్చాడు ... ముక్కు చీదేశాడు]

తిమ్మడు :- తల్లిలాంటి సీతమ్మోరు - ప్రజల్ని కన్న బిడ్డలకన్నా ప్రేమగా చూసే మహాపతివ్రత... సీతమ్మోరు - ఎల్లిపోయారు ... అన్యాయం వుత్త అన్యాయం - నువ్వోడయ్యా నన్నాపడానికి? [ముక్కు చీదేస్తూ కొంచం లోపలకు వెళ్ళాడు] పాపం...నిండు చూలాలు — ఇయ్యాల్లో రేపో

చాకలి తిమ్మడు

[బుర్రమీసాలు - గిరజాల జుట్టుమీద తలగుడ్డ - మెడలో కంటె - చేతుల బనీను - ఎగదోసిన పంచకట్టు - భుజమ్మీద వేలాడు తున్న చిన్న మూట - తిమ్మడు అలంకరణాలు - వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూ... అయోధ్యానగరంలో రామచంద్రుని అంతఃపురద్వారముదాకా వచ్చాడు ... ముక్కు చీదేశాడు]

తిమ్మడు :- తల్లిలాటి సీతమ్మోర్ను - ప్రజల్ని కన్న బిడ్డలకన్నా ప్రేమగాచూసే మహా ప్రీతిత... సీతమ్మోర్ను - ఎల్లిపోయారు ... అన్యాయం పుత్త అన్యాయం - నువ్వో డయ్యా నన్నాపడానికి ? [ముక్కుచీదేస్తూ కొంచం లోపలకు వెళ్ళాడు] పాపం...నిండు చూలాలు - ఇయ్యాలో రేపో

పండంటి బిడ్డలకనే కన్నతల్లి సీతమ్మను... కారడవు కంపి... సంపించటం ... పాపం గదటయ్యా! మహాపాపం! అహా! వుండవయ్యా సెబుతాను చాకలి తిమ్మణ్ణి... ఎరుగరా యేటి? గొప్పోరి మురికిని కడిగేవాణ్ణి! గుడుతు పట్టులా? ఆహా. యాదకంటా పేంది నోకయా? రావయ్య తండ్రి) వాడికే- ఎందు కంటా...? ఒరిసీతల్లి సిగతరగా! తెలుసుకుంటే... కడుపు తయక్కుపోతావుంది గదాంట - అన్యానయ్యా! అన్యానం. అంటే ఆమాయిన అమ్మగోరిని అడివికిపంపెయ్యటమే నాంట రాజనీతి? మంచీ సెబ్బర సూడకండా ... పాపం పున్నెం యిశారించకండా సంపెయ్యడమేనాంట. రాజాలు చేసేదని? అందుకే ... పోతున్నా ... రామయ్య తండ్రి వాడికి. అడిగేత్తానో- కొరిగేత్తానో... ఇంటావుగా... [కొంత దూరం వెళ్ళి, భవనమంతా పరికించి చూశాడు]

తల్లిముండ మొయ్యా! నోకయా? రాజభవనాలు ఆకాశం మటుకు పెరిగాయిగాని. బుద్ధులు ఎదగలేదయ్యా! అసలీ గోడల్లో కూకున్న ప్రతి యిటిబిళ్ళకూ. సీతమ్మోరి బతుకు తెలుసునయ్యా! ఆ తల్లి కన్నీటికతలు ఎరిగినయిటికలు... కన్నీళ్ళెట్లు కున్నయ్ నోకయా! ఊకోండర్రా! వూకోండి - అగ్గిదేవితో వచ్చినదావు; వూకోమంటే- వూకోరు గోడలూ యేడిసి- గోపురాలు యేడిసి - పసువులూ యేడిసి - వచ్చె

జాతులూ యేడిసి- సన్నా యేడిపిత్తున్నారుగందా! కాళ్ళాటం లేదు. కడుపు సెరువైపోతంది. పూకన్నోంసరా! ఏమిస్తూ ముక్కు చీదేశాడు. గడ్డంతో తుడుచుకున్నాడు] ఆరకరే... మీరూ యేడుత్తున్నారా? సెట్టుసీమలూ - పూలూ పుట్టా మాతల్లి కోసం బెంగెట్టుకుంటే మా రాజాకి మటుకు సీమకుట్టి వంత బాధ లేకపోయె కే- ఇద్దూరంగాపో కే- యింత దారుణానికి పూనుకున్న ఆ పెద్ద మడిసికి జాలిమటుకుంటదా యేటి? [ముందుకు వెళ్ళాడు]

అయ్యా బాబోయ్! రామయ్యతండ్రి కూకున్నాడు. తల పట్టుకొని... కాళ్ళ్యా సేతులూ ముడేసుకుని కూకున్నాడు- దండాలు బాబయ్యా! [చేతులు జోడించాడు. యెదుటపడి నా పేరు తిమ్మడు బాబయ్యా! నేనేం ఎర్రిరావుణిగాను. ఏలు కోటానికి అన్న తిమ్మణ్ణి బాబయ్యా! తప్పయిపోయింది. (చెంపలేసుకున్నాడు) ఓ మాట అడిగిపోదామని వచ్చాను. అసలా మహాతల్లి చేసిన తప్పేంటో... యని పోదామని వచ్చాను బాబయ్యా! తమరు శాంతమూరుతులు- అవతార పురుషులు - తండ్రిమాట పాటించటానికి, పద్దాలుగేళ్ళు అరణ్యవాసంలో ఉండారుగందా ! తొందరపడ్డారండి బాబూ! ఆమాట అనమాకండి. కడుపు మండిపోతుంది- ఎందుకంటా

ఏంది రామయ్యతండ్రీ? తాళిగట్టారుగందా! తలంబ్రాలు పోశారుగందా! అత్తారింట్లో తిని కూకోవలసిన సీతమ్మోరు మీతో బాటు. పద్నాలుగేళ్ళు అడవుల్లో గడపాల్సిన కర్మేంది బాబూ? అసువంటి మంచిమడిసిని అనుమానించటానికి మన సెట్టా ఒప్పింది బాబూ? అవమానం మొయ్యలేక నేగంద. అగ్గిలో దూకింది. మొగుడుముక్కుడుపళ్ళేదా బాబూ? నిప్పవంటి సీతమ్మోరి మీదన నీలాపనిందలు మోపితే కట్టాలు తప్పవు. బాబయ్యా!

ఏం చేత్తారు? పేణం తీత్తారు. అంతేగా మీరవని? ఆడేగా తమరికి తెలిసినదని? ఆసత్తే పిచ్చి జనమంతా రావుడు దేవుడంటున్నారుగాని. బాబూ అసువంటి మంచిబుద్ధులు తమరికి మచ్చుకైనా లేవేంది బాబూ? సల్లకొచ్చి ముంత దాచేయవ్వారం... ఈ తిమ్మడికి గిట్టదు. రామయ్యతండ్రీ! మంచిగానీ...సెడుగానీ... మొఖాన పగలగొట్టటమే నాకు తెలుసు- యుధవనాయాళ్ళంతా రామరాజ్యం అంటున్నారు గానీ కాదు బాబూ యిది. రామరాజ్యం కానే కాదు. [ఎవరో కొట్టినట్టు, బాధగా చెంపచేత్తో బట్టుకుని "అబ్బా!" అని కేకబెట్టాడు.

కొట్టారా బాబయ్యా! నిజం మాట్లాడినందుకు నిట్టూరం

నా సొంపమీద అంటుకుంటదని నాకు ముందే తెలుసు. రామయ్యతండ్రీ! కొట్టండి. ఇదిగో రెండో చెంప సూత్తారేం? ఏదో గొప్పోరనీ... బిదాబిక్కీ జనాన్ని తండ్రిలా సూత్తారనీ... ఇంతకాలం మీ తప్పులన్నీ యీ గుప్పెట్లో కప్పెట్టి వుంచాను గా బాబూ! యెందుకు సెయ్యలేదంటే? ఒకటా? రెండా? మూడా? లెక్కెయ్యటానికి! అవును రామయ్యతండ్రీ! జాతి తక్కువే - అందుకని... మన రాజ్జంలో ఎవుడూ నిజం మాట్టాడగూడదాంట? అసలు నిజం మాట్టాడకపోతే మడిసి బతుకెందుకు బాబయ్యా! తగలెయ్యటానికా? పోతే? [చంకన వున్న మూట కింద పెట్టాడు. మరోసారి తలగుడ్డ సరిగా చుట్టి, మీ పాలు సవరించుకున్నాడు] ఇయ్యాల పత్తేకంగా మీ యవ్వారం తేల్చటానికే పనిగట్టుకుని వచ్చాను బాబయ్యా!

మనలో మనమాట సీతమ్మోరు చేసిన తప్పేంటి బాబూ? రావణాసురుడెత్తుకెళ్ళాడనీ రాసి రంపానపెడితే... అగ్గిలో దూకి పెతిత్తవం రుజువు సేసుకుందే మహాతల్లి- మళ్లా అనుమానం యెందుకొచ్చింది బాబూ ఆవిడగోరి మీదన" అకరకే... ఆడదంటే ఎంత అలుసై పోయింది? ఎంత పలచనై పోయ్యారి? మొగుడై పోయ్యారు గనక తపరు పెట్టిన అరళ్ళన్నీ పడ్డవిగానీ... ఇంకో తల్లయితే మరొన్నాళ్ళు కూడా

కాపరం సెయ్యాదుబాబూ యినువంటే మొగోళ్ళతో అమ్మ తవంర్ని కట్టుకున్నాక జానకమ్మ ఏం సుఖపడ్డది సెప్పండి? తప్పులు సెయ్యటం సాజమే రావంయ్య తండ్రి! దాన్ని దిద్దుకుని. తోలుకూ బెలుకూ లేకుండా కాపరం నెట్టుకెత్తానే మడిసి బాబూ! ఆ మడిసిలోనే మహాత్ముటని, బాబూ! ఆ మడిసే ఎదుగుతాడు బాబూ! ఆకాశంలో ఎలుగుతాడు-

భరకయ్యగోంకి...కష్టం గడతన్నారని తెలిసి - కన్నీళ్ళెట్టుకోలేదా తవరు? పద్దాలుగేళ్ళు రాజ్జం తమ్ముయ్య సేతిలో వుంటే...మల్లా మీ సేతికి కొత్తకోరాదోనని... బెంగట్టుకోలేదా? కన్నోరి కూన అలిగి - అరిణ్యం ఎల్లాసగానీ.. కన్నయ్యమాట కాపాట్టానికెల్లాగాంట? మాటలురాటం లేదుగాబాబూ! సవతల్లి కొడుకు...రాజై పోతన్నాడని - యీసుతో... ఆసూయతో సరిసిపోతానకి ... మత్తుపానియాలు తాగితాగి ... మంచితనం మరిచి పోయ్యారుగా బాబూ! సిసు తేపాతే...ముద్దెత్తారా? అవులూ - దూడని పండులూ - జింకలూ - లేడిపిల్లలూ - బతిగాపూ బాబూ మీ బాణాల తాకిడికి? వద్దన్నా...కద్దన్నా యినిపించుకోకుండ...పాపం.. సీకమ్మారికి తింసించ లేదా కాలినముక్కలు? మాట్టాడరేంబాబూ? ఇయ్యన్నీ అబద్దాలేనా?

కట్టుకున్న నేరానికి... నారసీర లేకట్టుకుని... నానా అగ చాట్లుపడింది - చిత్రకూటపర్వతం కాడికి ... పాదుకలకోసం భరతయ్యొత్తే... ఏఁవఁన్నారు? పాదుకలకోసం ... ఇక్కడిదాకా వచ్చావా తమ్ముడూ! అక్కడే అడిగితే... పాదుకలతోబాటు - ప్రాణసఖి... సీతను గూడ యిచ్చి వుండును నే. అన్లేదా రామయ్యతండ్రి! [పుల్ల దాని చేత్తో పట్టుకున్నాడు అశ్రుపూరిత నయనాలతో]

రామయ్యతండ్రి! తమరెవరు నన్ను సెంపమీనే కొట్ట గలిగారు... కాని... ఆయేల... సీతమ్మ... మీగుండెలమీన కొట్టిందిగా బాబూ ఒక్కమాటతో! ఇదీగుర్తులేదా మీకు? తమరు మగయేశంలో వున్న ఆడమనిసి" అని... ఆతల్లి కోపగించుకోలేదా!" చెప్పుడు మాటలు వినేసెడ్డ అలవాటు తమరికి సిన్నప్పట్నుంచి వుండనే వుంది... సెట్టుసాటున దాగి... వాలిని సంపారు. ఇశ్వామిత్తురుడు యాగ్గం కాపాడ్డానికి ఎంతమందినో హత్తెచేశారు - ఇంకెంత మందినో మట్టుబెట్టారుగా... మాట్లాడితే... "దుష్టశిక్షణ- శిష్టరక్షణ" అంటారు- ఆ రొంటికోసం పెణాలిత్తియ్యాలా రామయ్యతండ్రి! మాత్తులేదాంటి? [నెత్తిమీద కరచేత్తో బాదుకున్నాడు] నా తెలివి మండిపోను... తమరికాడ మాత్ గసక వుంటే...

సీతమ్మ జాడకోసం...హనుమంతుణ్ని ఎందుకు పంపుతారు? ఆవేంగోరు ఎల్లినదారే తెలవకపాయె - తెచ్చుకునేదారి తేకపాయె...తవంరి మాత్రు యింకేంది బాబా?

అదికాదుబాబూ! నాపుద్దేశం అదికాదు...అవమానించటానికి అయితే...పేణాలెందుకు తీత్తాను రామయ్య బాబూ! కావాలంటే తీసుకోండి — కాని...బాబూ! మా తల్లి సీతమ్మను మల్లా యింటికి తీసుకురండయ్యా! జానకమ్మ కంటినీరుకు... ఈగడ్డ తడిత్తే కరిగి ... వోయ్యాల్లె పోద్ది బాబూ! రొండుగా చీలిపోద్ది - ఆయమ్మ కడుపుమంట రగిలితే...పట్టణమంతా అంటుకుంటది రామయ్యతండ్రి!

"ఏవన్నారు? ఆతల్లి తప్పుచేసిందా? మారాజా...కి దేవమ్మా నిప్పు గందా బాబూ! నిందు చూలాలు విరాం స్తీలాపనిందలు మోపటం...నిజంగా పాపం బాబూ! ఆదే మన రాజ్యానికి శాపం...అన్నాను బాబూ! అన్నాను- అంత మాత్రాన ఇటోంటి సెట్టిపయ్యటమేనా? నాయాన్యాయాలు సూడక్కర్లేదా? మంచో - సెడ్డో యిసక్కర్లేదా? అడది గందాని...ఆలుసుగా పడుంది గంనావి ... నేరంమోపు

తారా? నన్ను సీల్చేస్తాంటే కాల్చేస్తాంది. చెప్తే... వూళ్ళోంచి దూరంగా తరిమేస్తాండి. కాని...కాని...అమ్మ మ్మను సంపకండి బాబూ! సంపిత్తే పున్నెమనకం తప్పదు రావయ్యతండ్రీ! తప్పునే తప్పకూ.

సెబుతాను రావయ్యా బాబూ! ఎందుకన్నానో యివ రంగా సెబుతాను. ఆయేలు...పూరంతా పండగ మా ఆడ దానిక్కీ నాకూ మటుకు తగ్గాదా, తడారిక్కీ తెలుసుగా బాబూ" మాలచ్చివిడి దాన్ని ఎంతప్పేమంగో కట్టుకున్నానో ఎరికేగా బాబూ నగరానికి ఒకరి పిల్లవ ఒకరికి మనసు కలిసింది మోజు పెరిగింది. సరేనంటే సరే అనుకున్నాం. కాని...కానయ్యా ఒకదే బాబూ. మాలచ్చిమి. అయ్యా. మూడేలు ముల్లెనూటపండే... పిల్లలయ్యానని పట్టుబడితే తల తాకట్టుబెట్టి తాళిగట్టి అలిసే జేసుకున్నాను. రావయ్యా తండ్రీ! మాలచ్చివిడి ఏమ జేదో తెలుసా బాబూ? "ఒక తిమ్మయ్య కూడా! నువ్వెందుకే ఉల్లిపూకరా! ఎత్తే సెరం కూడా పదిలి వుండబుద్దెయ్యదు. విద్దరట్టను ముద్దెత్త బుద్ది కాదు. ఎల్లిపోగరా" అంటు యేడిసేసి బాబయ్యా మాలచ్చివిడి! అనువంటి మాలచ్చివిడికి మొఖము మారింది. పక్కింటి పోలిగాడితో పరాశకాలకు దిగింది. ఆయేలరేత్రి. మాం

చ్చివీ ఆడి గుడిసిలో దూరింది. కాబయ్యా! రొండు కళ్ళతో చూశాను–గుండె కెలికేసినట్టు కడుపు రొండుగా చీలినట్టు” ఒసెయ్ మాలచ్చివీఁ! రావే బేటికి... బేటికి రావే... నాబతుకు బజారున వడకముందే... బేటికి రావే” అని పెద్దగా అరవలేక... అరిస్తే నలుగురూ యినుకుంటారనీ, నాలో నేను... కుళ్ళి కుళ్ళి ఏడిశాను, బాబూ! “నన్ను అన్నాయం సెయ్యమాకే – నా గొంతుకోయ్యమాకే... నా బతుకిట్టా యెడారిసెయ్యమాకే” అని బతిమాలుకున్నాను బాబూ! కాని... అదేవఁన్నదో ఎరికేనా రామయ్య తండ్రీ! [రాలడానికి సిద్ధమైన కన్నీళ్ళు... తుడుచుకున్నాడు–గద్గద కంఠంతో నిట్టూర్పు విడిచాడు.]

“సివరాద మోజు తగ్గింది మాలావిఁ! కొన్నాళ్ళపాటు సుఖపడి పోసి. చూసీ చూడనట్టే వూరుకో, అంది అంతే బాబూ! ఒగ్గేశాను. మాలచ్చివిఁ సుఖవేఁ మహాబాగ్గెం అనుకుని– గుండెల్లో సితులు పేసుకుని అగ్గిరగిలించుకుని నిలువునా కాలిపోతూ. పేణంతోవున్న శవంలాగ బతుకును యీడూత్తున్నాను, రామయ్య తండ్రీ! వలవలా యేడుత్తున్నాను కూడా.

కాని... బాబూ! సాటుమాటుగా సాగే మాలచ్చిమిఁ ప్రేమఁ కలాపం... చేటికడిపోయింది. పోలిగాడు దాన్ని తప్పకెల్లాడు అంతే బాబూ! గొంతులో కత్తిబడ్డ వచ్చిలాగ...ఇంటో నేపడి వున్నాను. ఆడిబాజా తీరాక దాన్ని నెట్టేశాడు. బాబూ! అది నా కాళ్ళమీాన పడ్డది. అప్పుడు నేనేం సెయ్యాలను సెప్పండి? ఏం సెప్పను బాబూ? యట్టా ఆ మంటను ఆర్పుకోను? మాలచ్చిమిఁ కన్నీళ్ళు తుడవటానికి... మనసెట్టా ఒప్పద్ది బాబూ! నేయం సెప్పండి రావఁయ్యాతండి! అన్నీ తెలిసిన తకఁరే నేయం సెప్పండి.

అప్పుడే...అప్పుడే...అప్పుడే అన్నాను బాబూ మాట వరసగా అన్నాను. "ఎవరో యెత్తుకుపోయిన సీతమ్మను" ఎర్రి రావుఁడు గామట్టి ఏలుకుంటున్నాడు, అని...అన్లేదని అంటం లేదు బాబూ నేను. అన్నాను. మాలచ్చిమిఁ తప్పు చేసింది గనక. దాన్నిడిసిపెట్టడం నేయమేగా బాబూ! మరి తవఁరు...సీతమ్మోరిని యిడిసి పెడితే లోకం ఏ వంటది? ఏమిఁ తప్పు లేపోతే...యెందుకు బాబూ! సంపటానికి పంపారు?

మనతో మాటేగా రావఁయ్యాతండి! ఈ సెవిలో పూదండి. నాకు తెలవకడుగుతాను బాబూ మన రాజ్జంలో అ మహాతల్లి పేణం తియ్యటానికి లచ్చువఁయ్యా తప్పు...

మరో మాడిసి దొంగకేడా బాబూ! నేతాంతులూ- రాజ
భటులూ కనపడ్డారా మన నగరంలో కనబడ్డయ్యారాని?

నవ్వొస్తేందే పోగ కొదంటారు. గిరు పల్లపోరు గుంజ:
దేవుడెరుగు, అంటారు. తనంతా దేవుళ్ళ- రావడమ్యాతండ్రీ!
నిజం తెలపడనమోకండి- ఇచ్చివచ్చ్యానే సంకటానికి వంప
ఒంటో ఏం అనుమానం ఏంది బాబూ! దూడ్చేడశేరు.
తలపైకెత్తరేరు- గుండె నిబ్బరం చేసుకోరు- సెం సెగం
సిటికి, సిటిలాపుండే గుండెమాటను అకప్పుకోసేక. నా మను
మా నవేం ఏం అంగీకారం- అంతేనా రావడమ్యాతండ్రీ!
అంతేగా! అంతేనా బాబూ అంటే—

నవ్వు ముట్టుకుంటే సెంట్యాకాయద్ది- నవ్వు పట్టుకుంటే
ప్రళయం తేంద్ది- ఇప్పుడదే జరిగింది. జరిగింది గనక అదే
అయితే... మరి మాతల్లి సీతమ్మగాడు... నాలుక్కిల్లాగే
(ఉపవాసం వేసుకున్నాడు) తప్పు రా వడమ్యాంది! బేటి కన
గూడదు అంటే సలుగుపూ యుంటారు- యుంటే... నడి బజా
ర్లో నొప్పిస్తుంటారు. నొప్పితే దేవుడక్కర్యాల్సిన కాల్చుదు...
ఇయిలాగే అయిపోతారు- అయు... తొందరపడ్డారు.
ఒంక్కోసం ఉచ్చుపడయ్య బడు. దేనినప్పుడే అనుకున్నాడు

బాబూ! ఏదో కిటుకుందని- లోగుట్టు పెరుమాళ్ళకే ఎరక రావయ్య తండ్రి—

అసలు విూనాన్నగోరు...ముగ్గురుతో సరిపెట్టుకుంటే ముచ్చటగానే వుండేది - కాని మూడొందల యాబయిమందిని కట్టుకున్నాడు - అట్టుడికినట్టు వుడికిపోయ్యింది అయోధ్య నగరం - ఇకేతవంయు? ఎంతకుంది లేదు? సీతమ్మగాక ... గడపదాటలేదు గనక... సరిపోయింది ... అదే నగరంలో పొక్కితే - అదే వాడవాడలా యొక్కితే ... ఏరువేంగాను? రాచరికవు మరేదలేంగాను? సెప్పండి బాబూ! సెప్పండి -

అదేరామయ్య తండ్రి! అదే మనరాజ్యంలో జరితే మడిసి గుండెలో రగిలేమంట - అదే కడుపు మంట - పసువు బట్టలై నా మానుకపోయె - పెళ్ళిముచ్చటన్నా తీరకపాయె- లచ్చువయ్య సీటుకాన పడిపనమయ్యాడే రాటానికి - ఓ మాట పెళ్ళాన్ని అడి గాట! సెప్పదా బాబూ! ఎంత యిదిలే పోతే...వెంటబడి వత్తాను? అంతమాం యెందు కుతే రావయ్యతండ్రీ? తవయు సీతమ్మోరిని సంపి రమ్మని పంపారుగందా? మరిసంతలేదేం!

అయ్యో నా సావిరంగా! అదీ తెలవదా రామయ్య గోరూ! మరి ఏంతెలుసు బాబూ తమరికి? కన్నతండ్రి

మాట...తెవరన్నా కాపాడుతన్నారుగానీ... మరి ... అన్న సెప్పినమాట...యిన్నాడా లచ్చువయ్యా? వదిన్నిడిసిపెట్టి వచ్చేశాడు – పిచ్చిమారాజాలు గాపుట్టి నమ్మారు - అసలు ఎవుడే మాటసెబితే... ఆమాటినటం - ఆళ్ళుసెప్పినట్టు సెయ్యటం మీకు అలవాటు బాబూ!

ఇంకోమాట అడిగి యెల్తాను రావయ్యతండ్రి! ఆయాల తవురు గుర్రాన్ని వదిలితే... దాన్ని కట్టేసింది ఎవురని? బుడతలు - ఆతల్లి కొడుకులు - లచ్చువయ్యా యిద్దానికల్లి - ఇద్దరికీ తగలకండా బాణాలేత్తంటే... ఆ బుడతలు లచ్చువయ్యా సేవన్నారు బాబూ? గుడ్డోడన్నారు - కుల్లకన్నులోడు అన్నారు - వయిసుముసిరి - మసకొచ్చిందని ఎగతాళి చేశారు - ఇంతింతబుడతలు పడగొడితే - గమ్మున నేలకొరిగాడుగాని...ఆళ్ళ వంటిమీద ... యీగవాలకండా చూశాడుగా బాబూ లచ్చువయ్యా! ఇదంతా ఏవంటారు? కన్నప్రేమ కాదంటారా? కడుపులో నుంచి పొంగుతున్న మమకారం కాదంటారా? ఇదంతా యిది కాదంటారా?

ఇదంతా...యిదే కాదంటారా?

అవును బాబయ్యా! ఏది ఏమైనా బేటికంటానికి...ఈ తిమ్మడెవుడు? జాతితక్కువోడు - నీతిమాలినోడు - నిజం

మాట్లాడే యిధవ - అంతేగా రామయ్యతండ్రి ! గొప్పోరి బతుకులు యెంత అడ్డదిడ్డంగా వున్నా - దేవుళ్ళయిపోతారు బాబూ సిటికెలో - కాని... మేవుఁ ? అన్నింటికీ కరువుపడే వోళ్ళం...మంచితనంతో బతుకుల్ని యీడుసుకపోయే వోళ్ళం - లోకం దృష్టిలో రాళ్ళలాగనే మిగిలిపోతాం. బాబూ ! దేవుళ్ళపేరుమీదాన సెలామణి అయ్యే మాంబోటి వోరికాళ్ళకింద నలిగిపోతానే వుంటాం - కాని...రామయ్య తండ్రీ ! ఇప్పుడు గాపోయినా - ఎప్పుడైనా...ఈనిజం బేటి పడితే - దేవుళ్ళూ - రాళ్ళూ ఒక్కటేలే అని ... ముందు తరాలవారు గుర్తుబడితే - మన పేరులు సెరిగిపోతయ్ బాబూ ! మన కతలు మారిపోతయ్ - మనగురుతులు మాసి పోతయ్ - [క్రిందకు వంగి మూట ముల్లె చంకన తగిలించు కున్నాడు.]

నేనంటం లేదు రామయ్యతండ్రి ! లోకం అంటుంది - సీతమ్మోరు బేటికెళ్లగానే - మనింటో ఎలుగు ఆరిపోయింది. మొగుడూ పెళ్ళాల మద్దెన... యెన్నోతగాదాలు వత్తాయ్ బాబూ ! వాటిని గుప్పెట్లో బెట్టుకుని...గుండెల్లో దాసుకో పోతే...ఎలితైపోతాం. కుడితిలో బడ్డ ఎలకలా కొట్టుకులాడ తాం - అంతే బాబూ ! కట్టాల్లోనూ- సుఖాల్లోనూ తోడూ

నీడగా వుంటానని... బాస చేసి... బాసికం కట్టిన... మొగుడు ఆడదాన్ని నీశకంగా సూత్తే... ఆడు తరతరాలకూ మడిసి కానే కాడని... ఈ లోకం అంటాది రామయ్యతండ్రీ! అప్పుడు ... సత్తి నోరూ బాదుకున్నా... పోయిన పెళ్ళాంగానీ- పోగొట్టుకున్న పరువుగానీ... తిరిగి రానేరావు బాబూ! వత్తా!
[అంటూ రెండుచేతులు కలిపి... నమస్కరించి ... చరచరా బయటికి వెళ్ళి పోయాడు.]

—: సమాప్తం :—

విచిత్ర యువకుడు

[ప్రాంతం ఏదైనా కావచ్చు- సూటూ- బూటూ- హేటూ- నల్లని కళ్ళద్దాలు- చేతిలో హేండ్ స్టిక్- విచిత్ర యువకుడు ఆభరణాలు- అప్పుడప్పుడూ హేటుతీసి వుంగరాల జుట్టు పైకి ఎగురవేసే అలవాటుమాత్రం వుంది. అతని ముఖంలో ఆనందచ్ఛాయలు కన్పిస్తున్నాయ్- ప్రకృతి సౌంద ర్యాలు చూస్తుంటే... ఆపారవశ్యంలో ఒక్కచోట ఆగిపో యాడు]

[3]

యముడు:- ఆహా! భూలోకమెంత రామణీయకముగా నున్నది. సుందరనందన వనమ్ములు! ఆకాశమున కంటు అవురూపు సౌధమ్ములు- ముత్యాల సరములబోలు సరోవరమ్ములు నిండుచందమామ సైతము చిన్నబోవు చందమ్మున వింతవింత కాంతులు - శుకపికా రావములు- ఆహ్లాదముగొల్పుచున్నవి, జన్మతరించినది- అమందానంద పారవశ్యమున డెందమూయాల వూయలలూగుచున్నది- ధన్యుండనైతిని- ధన్యుండనైతిని...

[కొంతదూరమునడిచి- చేయి కళ్ళకు అడ్డం పెట్టుకుని, పరికించి- ఆశ్చర్యంగా నిలబడిపోయాడు.] అకానవచ్చు- ఎర్రని కాంతులు ఏమైయుండును? అరుణ కిరణములు కాదుగదా!

[దగ్గరకు నడిచాడు] అహో! నేనెంత పొరపడితిని గులాబీ పుష్పములు గాంచి- అరుణ కిరణముల గణములని వూహించితిని. కాదుకాదు ఇవి గులాబీ గుచ్ఛములే- అహో! అర విరసిన మల్లెలు కాబోలు- ముగ్ధమోహన లావణ్యవతుల నీలికురులలో కొలువు దీరుటకై తహతహలాడుచున్నవి! ఇవి సంపెంగలూ- అవి సన్నజాజులూ! అక్కడ పూచినవి మందారములు. బంతులూ- చామంతులూ. ఆహో...గుబాళించు సరిక్రొత్త సౌరభాలు- యమలోకమునే మరిపించుచున్నవి. మరి

ప్రించుచున్నవి. నేనెంత ధన్యుడను- [హుందాగా- మీసం మెలిపెడుతూ మరో నాలుగడుగులు వేశాడు]

అహా! పైటజారిన నవయౌవన ప్రౌఢలా ప్రకృతి కన్య ప్రాభవమెంత ప్రశంస నీయముగానున్నది! సిగ్గుబరువుతో తలలు వంచినవి- పచ్చని పైరుపొలాలు కాబోలు. ధవళ వస్త్రములతో శిరోజములు కప్పుకున్న ముగ్ధమోహన రూపసిలా మెరయుచున్న ఈ తెల్లని పువ్వుము తీగెయుం డును! (ఆలోచిస్తూ అటూ యిటూ తిరిగాడు] ముద్దు ముద్దుగానున్న చందమామబుగ్గలు కాదుగదా! ఏమి నావెర్రి వెన్నెల కలిసిన వెన్నముద్దలను చూసి- ఏమేమో అనుకుం టిని [దగ్గరకువెళ్ళి పరిశీలనచేశాడు]

కాదుకాదు ఇవి వెన్నెల కన్నులుగావు- వెన్నముద్దలూగావు... ప్రకృతికన్య పసిడిబుగ్గలూ కావు. ప్రత్తిపువ్వులు- వాటినవ్వులు- భరతజాతినీ- నీతినీ- సంస్కృతినీ- సిగ్గులూ- ఎగ్గులూ- మానాభిమానములు కడుపులో బెట్టుకుని కాపాడుతున్న ప్రత్తిపంట- అందుకే కాబోలు...గర్వాంధులై- కామాంధులై- క్రిందూ మీదూ ఎరగకున్నారీ భూలోకవాసులు- తనకనక వస్తువాహనాల దాసులు- అధికారపు పేడకుప్పల్లో పురుగుల్లా పెరుగుతున్నారు- పెదధా

కులు బట్టి- పరుగులు దీయుచున్నారు. [ఇంకా కొంతదూరం నడిచాడు- తీగె కాలికి తగిలినట్లు ఆగిపోయాడు]

ఆహా! నదీనదముల సమూహము! సమైక్యత లేని గ్రామసీమల నేకముచేయు ప్రవాహము- అగాధములు పొంగినవా? సముద్రములు పుప్పొంగినవా? ఏమిరా... జల చరములు- అంతా జలమయము! ప్రళయము (ఒక్క నిముషం పరీక్షించాడు) అయ్యారే! ఇక్కడ ప్రకృతి ప్రకోపించినది. స్థలలనూ- ప్రజలనూ. పశుగణములనూ... నీటముంచినది! సందేహము లేదు. ఈ ఘోరవిపత్తుకు హేతువేమైయుండునో... ఈ గుట్టలనెక్కి తరంగములపై- మృదంగముల ధ్వనుల తారణమవలోకించెదగాక... (అంటూ- ఎత్తుగావున్న ప్రదేశము మీద కాలుమోపి- కంగారుపడి... "అయ్యారే" అని పెద్దగా అరిచి వెనక్కు తొలిగాడు] అయ్యారే- ఇవి శవములగుట్టయని... ఎరుంగకయే... కాలుబెట్టి కంగారుపడిపోయితిని... నా అసమర్థతను- అజ్ఞతను తిలకించిన పాటివారలు నవ్వకుందురా?

ఆఁ... నవ్వీన నవ్వనిమ్ము... పరిహసించిన పరిహసించనిమ్ము- ప్రాణములన్న వ్యామోహితునికైననూ సుంతభయము లేకుండునా? రవ్వంత గుబ్బాటు కలుగకుండునా?

ఆహా! బిడ్డలకు దూరమైన తల్లులూ- తల్లుల గానని పిల్లలు అక్కలను పోగొట్టుకున్న తమ్ముళ్ళు- చెల్లెళ్ళు-సతులకు దూర మైన పతులూ- పసుపుకుంకాలు కరువైన సతులు పసుపు బట్టలే మాయని నూతనదంపతులు. ముద్దు ముచ్చటతీరని కొత్త పెళ్ళికొడుకులు- చక్కరలే తీరని నవయౌవ్వన ప్రా యులూ- ఎందరో ఇంకెందరో. మరెందరో- మరణించినారు అయ్యారే ఈజల ప్రళయ విలయ తాండవంలో పల్లెలకు పల్లె లే విధ్వంసమైనవి- శోకత ప్తమూ- శోచనీయము-

దహన సంస్కారములకైనను నోచుకొనని యీ మృతకళేబరమ్ముల... భూమాతసైతము గర్భమున దాచుకొన సాహసించలేదు... ఎంతటి లజ్జాకారము! ఎంతటి అప్రతిష్ఠా కరము! [అక్కడనుంచి పెద్ద పెద్ద అంగలు వేసుకుంటూ మరో చోటికి చేరాడు. కళ్ళకు చేయి అడ్డం పెట్టుకుని ... నిశితంగా చూశాడు.] ఓయీ! నీవు ఎవ్వాడవు? ఏకతంబున ఒంటరివై చెట్టుకొమ్మల ప్రేలాడు చుంటివి! మారుపలుకని... యీకని మహాన విశోకధనము సూడ... మరణించినవాడిలా గోచరించు చున్నాడు! ఓయీ! మాట్లాడవేమి? ఆహా! ఈ మంద భాగ్యుండెవరికుండి... యీ దరికి కొట్టుకవచ్చినాడో గదా!

[మరికొంత దూరం నడిచాడు] ఏమిటా ఆశ్చర్యము! పట్టపడి సముద్రాన్ని...కొట్టుకువచ్చిన ఒక్కటే...సదనము - ఆసదనము పైభాగాన...నడినెత్తిమీద...రక్త సిక్తమైన ఒక్కడే మనిషి...ఈ శవాలగుట్టలకు పట్టముగట్టుకొన కొలువుదీరెనా ఏమి? అయినను...పోయి పలుకరించదగాక ... [తటపటాయిస్తూ - భయకంపితుడై నడిచాడు.]

ఓయా! నీవు నూజీవించి యుంటివా? లేక జీవములకై వేచి యుంటివా? అయ్యారే...ఈతడు కదలాడుచునే యున్నాడు...కధనమెంత శోకతప్తమైయుండునో! ఓయీ పలుకవేమి? ఏమనుచుంటివి? భార్యాబిడ్డలను కాపాడుకునే యత్నము విఫలమై...వారు పోగా...మిగిలియున్న జీవశ్ఛవానివా నీవు? సహాయము చేయువారలుగా నీ - సానుభూతి చూపు వారలుగానీ...ఎవ్వరూ రానేలేదా? అహో... ఎంతటి విడ్డూరము! ఎంతటి విచిత్రము! నన్నే ఎరుంగవా? ఓరీ పాంధుడా! యమపురమ్మునకు ఏకైక రాజుండను - యముండను నామధేయుండను. తెలిసినదా? ఏమిటా వెకిలి నవ్వులు? ఏమిటా పరిహాసలాస్యములు? ఓరీ దురహంకారీ!

సువర్ణమణిమయ మకుటములు లేకుండి నంత మాత్రమున - వజ్రవైఢూర్యాది భూషణములు ధరించనంత మాత్రమున - దక్షిణ హస్తంబున గదాదండము లోపించినంత మాత్రమున మహిషవాహనుండను కానంత మాత్రమున - నిరాడంబరుండై - నిరాధారుండైన యీ యముండు - యముండు కాకుండునా? అగ్గి నిప్పయిననూ - నిప్పు అగ్గయిననూ... భగ్గుమనక పోదురా ధూర్తుడా! [నవ్వుకుంటూ ... మరో నాలుగడుగులు వేశాడు]

ఓహో! మారువేషధారివై ... భూలోకమున కేతెంచిన కారణ మెరిగించమను చుంటివా? అట్లయిన సావధాన చిత్తుండవై - అలకాపురము - సిరులతో - గిరులతో - అమృత ఝరులతో భూలోకము స్వర్గతుల్యమై శోభాయమానమై విలసిల్లుచున్నదని యమదూతలు చెప్పగా విన్నవాడనై - కన్నుల పండుగచేసుకొన... మహిషవాహనుండనై - గదాదండ ధారుండనై - సర్వాలంకార భూషితుండనై - యమలోకము విడిచి - భూలోకము పయనమైతిని, కొంతదూరము చేరిన పిదప... విశ్రమించవలెనన్న యూరట కలిగి - మహిషమును

మర్రివూడలకు కట్టివేసి - మణిమయ మకుట భూషణాదులను మూటగట్టి...తల క్రింద దిండుగా బెట్టుకుని ప్రయాణ బడలిక చేత కనులు మూసితిని ... అంతియే ... మెళకువ వచ్చిన తోడనే - లేచి చూసితినిగదా! మహిషము మాయమైనది - వస్త్ర శస్త్రములదృశ్యములైనవి. ముష్కరులెవరో తస్కరింపకుండిన యెడల...ఏమైయుండునో! వాయువు నోటకరచుకుని...ఆకాశమున కేగునా యేమి? ముల్లోకంబులు సైతము - మదీయ ప్రజ్ఞా ప్రాభవాలకూ...యమపాశబంధాలకూ...బానిసలై - బందీలై...పాదచరణములే శరణ్యములని ... పడియుందురుగదా! అంతటి ఘనుండైన యీ యముండు...నేడు ...వస్త్రహీనుడై - అస్త్రహీనుడై - దీనుడై - దిక్కులు లెక్కపెట్టు సమయమ్మున ... ఎవ్వడో మహనీయుడు ... కాదు కాదు...మానవుండు...మదీయ అవమాన భారంబు గ్రహించి - అభిమానము చూపినాడు - మానము కాపాడినాడు - ఇప్పటికైననూ తేటతెల్లమయినదా... మదీయ ప్రజ్ఞా ప్రాభవమెట్టిదో! [అంటూ మీసము మెలిపెట్టబోయి - చేతికందక...నాలుక కొరుక్కున్నాడు - జుట్టు ఎగురవేసి.]

[illegible]

వృత్తము [illegible]
[illegible]
[illegible] రగిలినవి [illegible]
[illegible]
గర్భము [illegible] ...
అయినను [illegible]
... [illegible]
ఎవడిచ్చాడీ [illegible], [illegible], పొంగిన [illegible]...
[illegible]... [illegible]... ఇట్టి
[illegible] — [illegible]
విలవిల [illegible] ... [illegible] ప్రాణము [illegible]
ఇట్టి [illegible] ...
పరి[illegible] [illegible] జీవించి[illegible] ..

[౬]

దుర్లభము ! దుస్సహము ! [మరోచోటికి భారంగా నడిచాడు]

ఓయీ! వీరంతెవ్వరు? శవగణముల విభజన చేయువారెవ్వరు ? ఓహో ! ఖననము చేయ ప్రభుత్వము పంపగా వచ్చిన భటులా వీరు? అయ్యారే... ఎంతటి సాహసవంతులు ! ఎంతటి నవీన సంకల్పములు. ఆ మృతకళేబరముల వేరుచేయుచుంటిరేల ? అహో ! ఏమీ వైపరీత్యము ! ఏమీ వింత విడ్డూరము భారతదేశచరిత్ర- సంస్కృతి- యింత దిగజారినదా ? ఇంతటి దౌర్భాగ్యము పేరుకుపోయినదా. యీ బంగరుగడ్డలో ? అగ్రవర్ణములనీ... అంత్య వర్ణములనీ–ఎవరు తెల్పినారు? గొప్పవారికి గోరీలు- పేదవారికి సమాధులు కట్టుకున్న పైవారు బలిచేయుదురా? అయ్యారే... దుర్దినములు సంభవించకుండిన ... యిట్టి విపరీతబుద్ధులు పుట్టనే పుట్టవు- ఎంతటి నిరంకుశత్వం! ఎంతటి నియంతృత్వం! ఎంతటి పిచ్చి ఆధిపత్యం!

మట్టిలో జనియించిన వీరంతా... మట్టిలో కలిసి పోవుటేగద... యుగధర్మము! అంటరానితనము అదృశ్యము కావలెననిగదా... మా బోసినవ్వుల తాత... పంచ పైకెగగట్టి స్వాతంత్ర్యము తెచ్చినది? వెలి- అంటరానితనము సంఘ బహిష్కారము- క్షమించరాని నేరములని గదా ప్రభుత్వం

ఉత్తర్వులు? ఏమనుచుంటిరి? (వకవకానవ్వాడు- హాస్యం ధ్వనించేలా] అవియన్నియూ వృత్త ప్రగల్భములేనా? వృత్త పరిచ్ఛన్న ప్రవచనములేనా? అహో! కాలమెంత వక్రించినది!

కులమూ- కులమూ- కులమూ అని కఠిన శిలాశాసనములు సృష్టించిన ప్రభువు లెంత దుర్నీతిపరులో ఇప్పటికైననూ బోధపడిందా? ఓరీ అమానుషులారా! ముందు తరాలవారికైనా యింత న్యాయం పంచిపెట్టే బాధ్యత మీకు లేదా? భావితరాల పౌరులకైనా గుక్కెడు చైతన్యం గుప్పెడు సానుభూతి- గొంతులోపోసి- మానవతాజ్యోతులు వెలిగించే దక్షత మీకు లేదా? కులమతాల కుటిలనీతిని - కూకటి వ్రేళ్ళతో పెకలించగలిగే శక్తి-సామర్థ్యం భరతఖండంలో ఒక్కడికీ లేదా? శక్తి శౌర్యాలు- ఆవేశకావేశాలు- అదృశ్యములా? మానవజాతి సమ స[illegible] నిర్వీర్యమైపోయిందా?

అహో! మీరంతెవ్వరు? మంత్రిపుంగవులా? అట్లయిన కన్నీటి లోతు తెలుగని మీకు... ఈ కడలిలోతు లేమి తెలియును? మేఘముల ముసుగులు తొలగించుకొని తొంగిచూసే మీకు ఇక్కడ ప్రాణములు విడిచిన మానవతా గుండెల లోతు ఏమి తెలియును? చెప్పితినిగదా! యముండను నామధే

[illegible]

రాజ్యం చసే స్వర్గ[illegible] యుద్ధరంగంలో సింహనాదం చేసి
[illegible]విభ్రవించిన [illegible] ధీ[illegible] [illegible] మాహాత్మ్యం మూల
మతంగాగల ధ[illegible] [illegible] వృాదిగా [illegible]
పోవడం ... సిగ్గుచేటు — [illegible] అ[illegible]ము — [illegible]
స్యము — [illegible] ——

ఎందుకలా [illegible]? [illegible] పట్టలేదా?
నైదవు నైచ్య[illegible] [illegible] ఛి[illegible]భిన్నం కా లే
దా? [illegible] [illegible] చీలలేదా?
అవును... [illegible]ము — [illegible] సమితవుంది.
మసకబ్రింది — [illegible] తవుంది — అందులకే
యింకనూ. [illegible]... వెలుగొందు
చున్నది వెల[illegible] కీర్తి [illegible] యున్నది.

నాలో[illegible] లేవు — [illegible] నీతులు లేవు.
మతములు లేవు — మహాత్ము[illegible] — [illegible] భేదములు లేరు —
కుచేలురు లే[illegible] — [illegible] ... [illegible] ... ప్రతి
వ్యక్తిలో [illegible] — [illegible] చిట్టాముందు
తలలు వంచవలసిందే [illegible] .. [illegible] పెద్దగా నవ్వండి
దిక్కులు పిక్కటిల్లే [illegible] — [illegible]చెప్పిన [illegible] కలం
బున ప్రారంభించ[illegible] . లే[illegible] [illegible]కనీకర
వచ్చి... [illegible] ఒక్క

పారి చేయి చూపి – యమపాశములు విసిరినచో – వలలో
చిక్కిన మత్స్యముల చందమ్మున – మీరలు బంధీలు కాకుం
దురా? నాలోకము రాకుందురా? అహో! ఉపేక్షించిన
కొలదీ... మరీ ఉన్మత్తులై ... పేలుచున్నారే పరిహాసవచన
మ్ములతో మదీయ ప్రాణములను గాయములు చేయుచున్నారే!
వికటాట్టహాసములతో డెందమ్మును కుందుచున్నారే
అయ్యారే... ఎంతటి అవాంఛనీయము! ఎంతటి అకృత్యము!

ఇంతటి ఘోరవిపత్తునకు కించిత్తు భయము నొందక...
దర్పములు వలుకు మీనాలుకలను సర్పముల చేత కరిపించ
కుండిన ఉత్తముండగు యముండు వ్యర్థుడే... అసమర్థుడే –
[చరచరా కొంతదూరం నడిచాడు.] అహో! కుడిచి కూర్చుం
డగాలేక భూలోక సందర్శనాభిలాషినై ... ఏల రావలె?
వచ్చితిని పో... ఒక్కనిమిషంబు విశ్రాంతి కూడ క్రమించి –
మహిమంబునూ – మదీయ శస్త్రాస్త్రములను – ఏల విడనా
డవలె? విడనాడితిని పో... ఘనుడైన యముండు... దీనుండై
నిరాడంబరుండై – నిరాధారుండై – భూలోకమునకు ఏల
చేరవలె? చేరితినిపో – ఉప్పెనవాతబడిన దివసీమలల
నరుగవలె? అరిగితినిపో... ఇచ్చట ఘోరపరాజయము నొం
దుట – కుందుట... సిగ్గుచేటు – సిగ్గుచేటు – సిగ్గుచేటు

చిత్రము వేయివ్రక్కలై – ముక్కలై ప్రాణహీనుం
డైన యీ యముండు జీవించి యుంటే దుర్లభము!

ఓయీ! మానవులారా! మదీయ ప్రజ్ఞాప్రాభావాలతో... ఆ ప్రతిష్టకలిగించిన మీ అహంకారములు నేటితో అంతము కావలె? ఎందులకో ఎరుంగరా? అయ్యారే! ఎంతటి నయవంచకులు! ఎంతటి నిర్భీతిపరులు! చదువులేదు - సంస్కృతి లేదు... సమత లేదు... సాహిత్యపస లేదు-- కనీసము సానుభూతి చూపుటకైననూ... సరిజాలని చిన్నిహృదయములు మీవి- ఇంకనూ మీరు... అధికారపు పీటలమీద కూర్చుంటే ఆగద్దెల నుండి... విమానవు గద్ధలనుండి క్రిందికి దిగకపోతే.,. దించడానికీ...గద్దించడానికీ ప్రజలు సిద్ధమవుచున్నారు... సంసిద్ధులవుతున్నారు - మీ దౌష్ట్యములు విరిచి - మీ దురంతాలను... దిగంతాలకు తరిమివేసే తరుణమాసన్నమయినది! పదవుల చదరంగములో ప్రజలను పావులనుగాచేసి ... యింత కాలం ఆడుకున్న మీకు నేటితో ఆయువు తీరినది...

నేనిప్పుడే యమపురంబున కరిగి ఒక్క కాటిపై నడువ నిచ్చగింపని మిమ్ములను పట్టి బంధించుటకు యమదూతలను పంపెదను - అప్పుడు... అసువులు అరచేత బట్టుకొని ... నా పాదముల చెంత ప్రాణమిల్లెదరు - పాపపుణ్యములు... కుల గోత్రములు లెక్కలు కక్కించు నయయమ్మున...ఏడ్చినా - ఏమార్చినా ... నవ్వినా...పచ్చకాగితములు రువ్వినా ... కాపాడగల మహానీయుడు ఒక్కడూ లేక ... కానరాక ... విలవిలా ఏడ్చెదరు - కాగుతున్న నూనెలో వేపుతున్నప్పుడు

గానుగలో పడవేసి...గిరిగిరా త్రిప్పుచున్నారు... కాకులచేత,
(గ్రద్దలచేత వళ్ళంతా తూట్లు చేయించుచున్నారు. కసిదీరా
సర్పములు కరిచి...కరిచి...[illegible] వింపు
తున్నవారు - అహంకారములు [illegible] అధి[illegible]కములు గాని..
అవాంఛనీయ వృత్తులు గాని...పవి...ఇంకేవి... మరేవి ...
వీరా మొర ఆలకించవు - ఇప్పుడీ యముండే ఒక్కడి ... పాద
ములపై వాలితే - విమోచనముండదు - సమస్త దేశము
సర్వనాశనమొనరించుతే...యముండగు - నేను - చేయవల
సిన తక్షణ కర్తవ్యము - ఇప్పుడే...[illegible]సమ్ముఖుడనయ్యెద
గాక...(అంటూ వడివడిగా అంగలు వేసుకుంటూ దూరంగా
వెళ్ళిపోయాడు - సన్నని సంగీత ధ్వనులతో తెర మెల్లిగా
జారిపడింది)

— : సమాప్తం : —

నవీనరావణ

[లాల్చీ- పైజామా- సన్నమీసం- కళ్ళద్దాలు- వుంగరాలజుట్టు- లావుకు తగినపొడుగు- నవీన రావణ ఆభరణములు- అలంకరణలు- పూలతావుల పరిమళాసౌరభాలు మత్తుగా ఆస్వాదిస్తూ- అశోకవనంలోకి- ప్రవేశించాడు- మెడలో వేలాడుతున్న పులిగోరును చేత్తోబట్టుకుని... గట్టిగా నిట్టూర్చి... కళ్ళకద్దుకున్నాడు- ఒక పూపొదచెంత నిలిచి- అక్కడ విరిసిన- మల్లెనుగోసి వాసనచూశాడు- దాని సొగసు... మా[illegible] పరవశాడు]

రావణః- ఆహా! అందమెంత [illegible]నంద[illegible]మై ప్ర[illegible]చున్నది! వివిధరక ఫలపుష్పాములతో అశో[illegible]ము శోభాకృతమై - ఈదశకంఠునికి సుస్వాగతంబులు

వలచుచున్నదిగదా! పరిమళ ప్రసూనంబులు ప్రణమిల్లవలెనను పరవశంతో - ముచ్చటలాడుకొనుచున్నవి. నేనెంతటి అదృష్టవంతుడను. ఎదుటి అదృష్టవంతుడను! [అనుకుంటూ ముందుకు నడిచాడు. పెదవులపై చిరునవ్వులు ఒలకపోశాడు.]

కలలు పండవలసిన— ఆకన్నుల్లో కన్నీళ్ళా? వెన్నెల నిండవలసిన యీ అశోకవనంబు- కలతలతో కాలిపోవడమా? [వికవికా నవ్వాడు గాని... ఆ నవ్వులో గాంభీరత లేదు-అపహాస్యధ్వనులు తప్ప] ఇంద్రజాలకుడు-మంత్రగాడు-మాయలమారి- మోసగాడు- వేషగాడు- కపటి- కసాయివాడు- దుష్టుడు- ధూర్తుడు- దుర్నీతిపరుడు- [మళ్ళీ గలగలా నవ్వేశాడు] భళా! భళా జానకి! ఎంతటి నీచమైన బిరుదములు ప్రసాదించుచుంటివి! ఎంతటి ఘనసత్కారము గావించుచుంటివి! దుర్దినములుగాకున్న నీకిట్టి దుర్బుద్ధి పుట్టునా? చాలించు నీ వ్యర్థప్రలాపములు- చాలించు యిక నిరంతర- నిరర్థక విలాపములు—

నవరత్నఖచిత సింహాసనాధీశుండైన యీ రావణుండు- సువర్ణమణిమయ మకుట తట- ఘట- గణీభృణ మానధనుండైన యీ రావణుండు - అధిక బలసంపన్నులు- అత్యంత ప్రియమైన భ్రాతృసమానులు— మైరావణ- కుంభకర్ణాది ఉద్దండులకు—పెద్దవాడైన యీ రావణుండు-ఇంద్రా

దులను సైతము క్రిందూమీదూ చేసి- మునిపుంగవులను ముప్పతిప్పలు బెట్టి- గరళకంఠుని పాదపీఠంబైన కైలాసపర్వతమునే భుజస్కంధములపై మోపి- మోసి- ఆత్మలింగమునే హస్తగతము చేసుకున్న - యీ దశకంఠుడైన రావణుండు నేటికి నీనోటి దూషణములు భూషణములుగా ధరించవలసి వచ్చినందులకు- ఖిన్నుడై - దుఃఖసంపన్నుడై - గుండె తడియారి... విలపించుచున్నాడు జానకీ! విలవిల్లాడు చున్నాడు- [ఆర్భాటంగా నవ్వడానికి ప్రయత్నించాడు. కాని...ఏదో జీర గొంతును మూసివేసింది- రెండడుగులు వెనక్కి వేశాడు]

సీతా! నీపల్కులు అశ్రుతములు. నీచేతలు అసందర్భములు- నీ ఆలోచనలు అవాంఛనీయములు- నిన్ను తాళవలెనన్న తలంపునాకు కలిగిన...నిన్ను కాపాడువాడెవ్వడు? నీతో క్రీడించగల వాంఛ నాలో జనించిన- నిన్ను కాచువాడెవ్వడు? ముట్టవలెనని...ముచ్చట తీర్చుకోవలెనని-ఇచ్ఛయే నాకువచ్చిన- నిన్ను లంకాపురంబున అంతఃపురంబులో పట్టు జలతారులు పొదిగిన పసిడి మంచములమీద పరుండబెట్టక ఇచ్చట తపస్వాధ్యాయుల సడలు నీకు నివాసము చేయుదునా? సుమదళాల సవాసనము చేయుదునా? [మళ్ళీ విలాసహాస్యాద చేయివేసి...ముందుకు నాలుగడుగులు వేశాడు- మెళ్ళో పులిగోరు...కళ్ళకద్దుకున్నాడు- ఏదో గుర్తొచ్చింది- గబాలున... వెనక్కి తిరిగాడు]

అంతయేల జానకీ? నాడు... నీ స్వయంవరం ప్రకటించిననాడు- అందరి మహారాజుల ముందర ధనుర్భంగముగావించి- ముత్యాల తలంబ్రాలు కుమ్మరించి- ఆలినిచేసుకుని... లంకాపుర వైభవాలకు నిన్నూ మహారాణిని చేసియుందును గదా? ఆ కారణమున నేనక్కడికి రానేలేదు- ధనుర్భంగము గావించలేని అసమర్థుండనే అనుకొమ్ము- నిన్ను భూగర్భంతో సహా పెకలించి- అరచేత బెట్టుకుని- ఆకాశమార్గమున

అవలీలగా యిచ్చటకు చేరిన అదృష్టవంతుడనుగానా? అధిక బలసంపన్నుడనుగానా? [వికటంగా నవ్వి... మరోసారి మీసానం మెలితిప్పాడు - గర్వం ఫుట్టిపడేలా] ఇంకనూ ... మదీయ బలదర్పములూ - సకలవిద్యా చతురతలూ ... తేట తెల్లముకాలేదా జానకీ?

అబద్ధము! అయ్యది నూటికి నూరుపాళ్ళు అబద్ధము, బలవంతుడైన హనుమంతుడు...లంకాదహనము గావించెనన్నమాట...ముమ్మాటికీ అబద్ధము- చెట్లుకొమ్మలమీద... గుట్టపుట్టలమీద - కుప్పిగంతులు వేయగలడేమోగాని... లంకాపురంబు ప్రవేశించగలడా ఆంజనేయుండు? ప్రవేశించిన...మాంతమ్ములు - రాక్షస బృందములు ఆక్రోశిబట్టి - తుదముట్టించి - ఒక ఆట పట్టించి యుందురే! కోతులకూ - నాతులకూ - చుప్పనాతులకూ ... భీతిచెందువాడు కాడీ [illegible]నాసురుడు- [ఆకాశం బద్దలయ్యేంత పెద్దగా నవ్వాడు]

అతడు రామభక్తుడే అగుగాక! రామనామసారమే అతని జీవనాధారము అగుగాక - వాయుపుత్రుండైననూ - వాలాయుధాధరుండైననూ అగుగాక - ఆతని భక్తి ప్రపత్తులూ - యుక్తి చమత్కృతులూ - మాశక్తి సామర్థ్యముల ముందు...సాగిల పడవలసినదే - గిలగిలలాడవలసినదే సీతా! అహో! అదియా నీ సందేహము? అదియా నీ సంతాపము! సద్గుణ సంపన్నుడైన రావణుండు అన్యమనస్కుండు కానిచో నిన్నేల గొనివచ్చునని యా నీ మూఢ అభిప్రాయము? (తమాషాగా నవ్వాడు అనవ్వు ఉండంగా - హుందాగా వినిపించిందీసారి] నీకు కాబోయే మగండు...ఎంతటి ధీరుండో - కార్యశూరుడో...మాతనున్న కోరికయే గాక... మరొండు కారణము కాదు...కానేరదు. కాగూడదు జానకీ! శ్రీరాముడే సీతామనోరథుడై, అయోధ్యానగర ప్రజాంతరంగాలు... ఆనందతరంగాలు చేయునని, ఆశపడితినే గాని ... విచార ఛాయలు - విషాద నీడలు నిండించి...విఫలుడవుతాడని ... కలలో గూడ వూహించలేదు జానకీ! వూహించనే లేదు-

ఆతడు కార్యదక్షత కలవాడే కావచ్చు - నీరాముడు నీలమేఘశ్యాముడే కావచ్చు...దేవుడే కావచ్చు - కాని ... చరిత్ర ప్రసిద్ధికీ...పవిత్ర ప్రతిష్ఠకూ - అర్హతలు లేని వాడు- అవసరాలు తీర్చలేని వాడు - దారిద్ర్యపు వాడనీ - దరిజేర్చు దైవమనీ.. దేవుడనీ...నమ్మి...అయోధ్యానగర వాసులు -

మోసపోయారు - బలానికీ ... అమృతజలానికీ ... మొఖంవాచిపోయాను - (చరచరా మరోచెట్టుక్రిందికి చేరి...చేయి ఆనించి - తీవగా ఆమెవంక...తల ప్రక్కకు తిప్పి - నిలబడ్డాడు.]

నిన్ను పుట్టింటికే తీసుకువచ్చితిని - [పెదాలమీద నవ్వాడు...శ్వాసపీల్చాడు - భారంగా వెనక్కినడిచాడు] అవును సీతా! పుట్టింటికే తీసుకవచ్చితిని - ఆశ్చర్యముగానున్నదిగదూ? నమ్మబుద్ధి కావడం లేదుగదూ? జనకుండే జనకుడని...మనసును కప్పిన మత్తు మమతనుండి ... విముక్తురాలివి...కాలేక పోతున్నావుకదూ? జనకుడు ప్రకటించిన స్వయంవరం నాడు...నేనక్కడికి వచ్చినది... నా అల్లుణ్ణి చూసుకుందామనే కాని...జనకుడికి అల్లుణ్ణి కావడానికి కాదు సీతా! కానే కాదు - కట్టుబట్టలతో కారడవుల పాల్‌జేసిన ఆ రాముడు - కట్టుకున్న నేరానికి ... నిన్నేంకనికరించాడు? ఒకపూట...ఒక్కనాడు...ముచ్చటించాడా? జీవితాన్ని మరిపించాడా? శక్తిహీనుడు - పౌరుషహీనుడైన శ్రీరాముడు... నీకేంచేశాడు? నిన్నేం ఆదరించాడు?

అవమానించడంకాదు జానకీ! పొగడ్తలకు పుబ్బి - అగడ్తలుదాటి ... అడ్డమైన పనులు చేయడానికి నేను రాముణ్ణికాను - రా...వ...ణు...ణ్ణి - [వికాసంపట్టి ... కళ్ళుమూసి... దువ్వాడు] నేను...అతనిక్రీడ. మత్తుపానీయం

ములు ఆతని ఆశ - మాంసభక్ష్యాదులు ఆతని యిష్టభోజనములు - కాదంటావా సీతా? ఈమాటలు నిజముకాదందువా? నగ్న సత్యములు ఆబద్ధములందువా అనలేవు... మహారాజైన వాడు - మగవాడు ... చేయవలసినపని కాదు సీతా! అగ్నిసాక్షిగా పవిత్ర మాంగల్యాన్ని మూడు ముళ్ళు వేసి - ఏడడుగులు నడిచి - అర్ధాంగిని చేసుకున్నాడుగదా! తిరిగి అనాధను చేస్తాడా? అంతరంగమునే కోస్తాడా! సిగ్గుచేటు...సిగ్గుచేటు.

పర్ణశాల మీకు పసిడిమేడ అయ్యింది- పట్టుపీతాంబరాలు అదృశ్యమైతె - నారబట్టలే మానాభిమానములను కప్పినవి-పర్ణశాలయందు పడతిని ఒంటరిగా విడిచి-యౌవ్వనుండైన తమ్ముణ్ని అంగరక్షకుడుగా నియమించడం పురుషత్వమేనా సీతా? మానవత్వమేనా? ఆ యిద్దరి అన్నదమ్ముల అనుమానాలు- నీచుట్టూ పహరీకలై... నిన్ను బందీని చేస్తే ...ఇంకా క్షమిస్తున్నావా?

అందుకే సీతా! అందుకే — శూర్పణఖనుపంపాను- ఆమె నా చెల్లెలు- నీకు మేనత్త- స్వయానా మేనత్త. సుఖం పంచిపెట్టమని అడిగిన నేరానికి- ముక్కూ చెవులూ కోశారు పరాభవం చేశారు- అయినా నేను క్షమించాను. యెన్నో మారులు క్షమించాను. పాపి వసన లేనివాడూ కాదీరావ

కుడు- అరుణోదయము గాకమునుపే- నిత్యకృత్యములాచరించి...కోటి లింగాలకు పూజా పుష్పాలు అందజేసే నిష్ఠాగరిష్ఠుడు రావణుడు - నిశ్చలమనస్కుడు నిర్మలప్రేమికుడు జానకీ! కాముకుడు కాడు- కాలేడు-

నీ మాంగల్యాన్ని- సౌశీల్యాన్ని రక్షించడానికి నిన్నిచ్చటికి తెచ్చితిని, అన్యమనస్కురాలవై- అపనిందలపాలవుతావనే భీతిచేత...ప్రీతిచేత... నిన్ని అశోకవనంబునకు- తెచ్చితిని-హాలాహలము మ్రింగిన ఆశూలాధరుడే...ఈ రావణ భక్తి శ్రద్ధలకు ముగ్ధుడై స్తబ్ధుడై- పాదచరణముల చెంత ప్రణమిల్ల వలసినదేగాని... రావణుండెప్పుడూ... దైన్యవిలోలుండు కాలేడు- కాడు- అసురగణాధిపతికి...అధముల సాయమా? ఆగర్భ శ్రీమంతుడైన లంకాపుర సార్వభౌమునకు- మారీచునితో సహవాసమా? ఈ దశకంఠునకు యింకనూ- దరిద్ర మావరించలేదు. (మళ్ళీ మెడలో వ్రేలాడుతున్న పులిగోరును తీసి... కళ్ళకద్దుకున్నాడు- ఏదో జ్ఞాపకం వచ్చింది- ముందుకు నడిచాడు)

నీ జన్మవృత్తాంతమే విచిత్రము- పురిటినొప్పులు పడకుండనే పుట్టిన... నీ పుట్టుక విడ్డూరము సీతా! అస్ఖలితంగా జన్మించినదానవు నీవు- ఎన్నడూ అన్యమనస్కుడు గాని...యీ రావణుడు... [illegible]గారాలు ఒలికించే శృం

గారకన్య సౌందర్యానికి ముగ్ధుడై... మోహితుడై - కాముక
ప్రవృత్తితో - కావులించుకున్నాడు జానకీ! ఆమె నీకు జన్మ
నిచ్చిన మాతృమూర్తి- రూపమిచ్చిన ధన్యురాలు- జరగ
కలసినది- జరుగకముందే... అస్ఖలితముగా నీవు అవనిపై
బడితివి- ఆ మహాసాధ్వి అవనతయైనది- కొంచము కలవర
పాటుతో- కలతపడి అంతఃపుర ప్రముఖులనూ... వేదవిద్యా
ప్రవీణులనూ... రాజపురోహితులనూ- హితులనూ- స్నేహి
తులనూ పిలిపించి- సభాప్రాంగణమున... నీ జాతకఫలము
కనుగొంటిని - కన్నుల నీరునింపుకొంటిని జానకీ! ఎందులకా?
అస్ఖలితంగా జనించిన ఈబిడ్డ- మనగడ్డను మట్టిచేయునని-
పండితులుచ్చరించిరి. ఈ పాపలంకనుదగ్ధము చేయునని- నాలో
దుగ్ధరగిలించిరి- దుఃఖము కలిగించిరి. అప్పుడే సీతా! నిన్ను
మందసమునపెట్టి- జనకుని పొలిమేరలలో పారవేయించితిని.

లేదు సీతా! జరిగినదే యిది ... పొత్తిగుడ్డల
తోనే.....పొలిమేరలు దాటించవలసినకర్మ దశకంఠునికి
పట్టినది. యుక్త వయస్కురాలయిన పిదప - లంకకు చేటు
వచ్చుననే- వేదపండితుల శాస్త్రీయ శాసనములు ప్రకటించిన
పిమ్మట... నిన్ను దూరము చేసుకుంటిని- ధర్మము నాలుగు

పాదాల వద్దు జనకుడు నిన్ను పెంచినాడు- పెద్దచేసినాడు- సంతు లేనికో అత తీరిన కరమున నిన్ను కనులకద్దుకుని- కంటికి రెప్పలా సాకినాడు- ఈమాటలు నీకు రుచించకున్న... రేపటి చరిత్రలు ఘోషించకుండునా? సువర్ణాక్షరములతో లిఖించ బడే ఈ రావణ జీవిత పవిత్రకథనము ప్రస్ఫుటము కాకుండునా? మమతలతో గుండెలు తరింపుకున్నవాడు. మనసులో మంచితనం నింపుకున్నవాడు... మన చరిత్రవినీ- కన్నీరుపొంగి పిడికెడు సానుభూతి- విసిరివేయకపోడు సీతా! నిప్పులాంటి యీ నిజాన్ని నిర్దుష్టంగా చెప్పకపోడు—

అప్పుడీ దశకంఠుడే కన్నతండ్రియై- కంటతడి పెట్టినప్పుడు- గుండె తడియారినప్పుడు- తుడవడానికైనా రావణుండు బ్రతికియుండడు- అందుకే ఒక్కసారి... తృప్తిగా అకన్నీళ్ళుతుడవనీ-! ఆ కన్నీటిధారలతో నా చేతులు తడవనీ! సీతా! సీతా! సీత...అంత కఠినంగా దూషించకు- అంత కృతజ్ఞతలేకుండా... నన్ను ద్వేషించకు శపించకు—

అహో! రాముడూ- రాముడూ- రాముడూ- ఏడీ రాముడు? ఎక్కడున్నాడా శ్రీరాముడు? దైవసంపన్నుడూ- దైవసమానుడూ అయితే... నీజాడ తెలియుడానికి తెలుసుకోవడానికి... హనుమంతుణ్ని పంపినాడేమి? మహాత్ములన్ని

ఏ తాయెత్తులో వుంచినాడు? శక్తిసామర్థ్యములన్నీ ఏగంగలో ముంచినాడు? ఆకదొట్టి పిరికివాడు- భయస్థుడు- సమరానికి వరిజాలని అసమర్థుడు-(మళ్ళీ గలగలా నవ్వాడు) వెర్రివాడు ...ఆ రాముడు- శ్రీ రాముడు—

నా వంశక్షయము గావించుటే... అతని లక్ష్యమని... ప్రగల్భములు పలుక్కుచున్న ఆ రాముడు... ఎంతటి నీచప్రవృత్తిగలవాడో - నేనెరుంగుదును- చెప్పుచుంటువా జానకీ! నీ రాముడొనర్చిన చెప్పినవములు ఒక్కొక్కటే విప్పమందువా? తాటకిని దునుమాడలేదా? ఖరదూషణులంతటి వాణ్ణి తెగటార్చలేదా? శూర్పణఖను చిత్రవధచేసి పరాభవాగ్ని రగిలించలేదా? తలెత్తకుండా చేయలేదా? ఇంకేమి చేయవలెను? మాయావుడు- అధికారవధనుడు- మహాత్తు కలిగినవాడు- మునుడు మేలమాడిన మేనత్త ముక్కూచెవులూ కోసినే సమర్థించుచుంటివా జానకీ! ఛీ! ఛీ! అతని నామ స్మరణం చేయుచుంటివా—

అప్రమేయ శక్తి సంపన్నుడగుటకే వచ్చితిని- అష్టైశ్వర్యములతో అధిక బల సంపన్నులతో వైభవోపేతమైన లంకాపురమ్మునకు ఏకైక చక్రవర్తి... యీ రావణ సార్వభౌముడు భిక్ష అర్థించుటకే వచ్చినాడు - నీ ముంగిటకు- ముష్టికొరకు

కాదు సీతా! ముసిముసి నవ్వులకోసం- భిక్ష అడిగితిని- పొత్తులతోనే సాగనంపిన నిన్ను పుట్టింటికి తీసుకువెళ్ళి- చీని చీనాంబరాలతో- అత్తవారింటి కంపుదమని వెర్రి ఆశతో చేయి జాపితిని- పట్టు పీతాంబరములు ధరించవలసిన నీవు... నార వస్త్రంబులతో తరుచ్ఛాయల నీడన- తలదాచుకొంటివిగదా పట్టుపరుపులమీద పవళించవలసిన నీవు - దండచేతులను దిండుచేసుకుని- పాదధూళిలో పడుంటివిగదా! అట్టి నిన్ను చూచుటకు - నాకు ధవళవస్త్రంబులు కావలయునా? అస్త్ర శస్త్రంబులు అవుసరములా? మణిమయ మకుటంబులు అవధార్యములా?

అందులకే... నిరాడంబరుండనై—నిష్కపటినై నిర్మల మనస్కుండనై— బాపడనై పసిపాపడనై - వచ్చితి- తెచ్చితిని- నీకిప్పుడు బోధపడదులే జానకీ! నీకిప్పుడు గోచరము కాదు- రేపు రామరావణ సంగ్రామము జరిగి నీభర్త పరాజితుడై వళ్ళంతా గాయములతో నిస్సహాయుడై - నీయెదుట బడినప్పుడు- నీకు తెలియును- [పెద్దగా... నవ్వాడు- దర్పమూ- ఆర్భాటమూ... బయటపడ్డాయ్ ఆనవ్వులో]

ఈ దశకంఠుని తెగటార్చుటకు ... ఆ దశరథతన

యుడేపాటివాడు సీతా ? ఈ రావణబ్రహ్మను కయ్యమున ఓడించడానికి - ఆ రాముడెంతటి వాడు ? మదీయ శక్తియుక్తుల స్రవంతిలో జిలగబెండులా కొట్టుకుపోగలడు - నీ రాముడు - అటులనా? అదియా నీధైర్యము ? కూతురి పసుపు కుంకుమలు నిలబెట్టదలనియా నీ గర్వము ? అల్లునిపై యింగవాల నివ్వననియా నీనీల్గుడు? భళా! సీతా నీవెంత తెలివైనదానవు ఎంత చురుకైనదానివి!

కన్నవారు... పెంచుకున్న వారు - ఏ గంగలో కలిసి పోయినా - నీకు బెంగ లేదుగదూ? వురుడుపోసినవారు - బూడిదలో కలిసినా... వుసురెట్టినవాడు - పన్నీరులో మునిగియుండవలెనా? అహో! ఎంతటి ఘటికురాలివి సీతా! ఎంతటి ఘటనాఘటన సమర్థురాలివి! అందులకే "స్త్రీ బుద్ధిః ప్రళయాంకం అన్నారు పెద్దలు - జానకీ! లంకాపుర వినాశనానికే" నీవు జన్మించితివేమోగానీ... లక్షణంగా జీవించుటకు నీ మగండగు శ్రీరామచంద్రుడు - కడుంగడు సమర్థుడు పాత్రము కాడు జానకీ! కానేకాడు - [ఆమె అన్న మాటలకు వికటంగా నవ్వకుండా వుండలేకపోయాడు]

రెప్పపాటులో రాముణ్ని బందీకృతుడిని చేయగలను సీతా! తృటిలో నీమగండను ..., సభామందిర మధ్యంబున

నిలబెట్టగలను - చూసెదవుగాక - [అంటూ తలూంచుకుని... చరచరా కొంతదూరం నడిచి — ఎందుకో ఠక్కున ఆగి పోయాడు ఎవరో యెదురొచ్చినట్లు.]

భళా! భళా రామచంద్రా! రానేవచ్చితివా? వదర్ బోయిన తీగ గాలికే కదిలినది. రమ్ము రమ్ము — నేటితో నీ ఆయువు చెల్లినది ఈ నాటితో బత్తెపుగింజలు నిండినవి - రమ్ము- [పెద్దగా నవ్వుతూ...వికట్టాట్టహాసం చేసి] పిచ్చి రాముడా! ఎంతటి వెర్రిదేవుడవు! దేవ - గంధర్వ - యక్ష - కిన్నెర - కింపురుషాది మునిగణములంతా...భళా రావణా! యని ... వేనోళ్ళ కీర్తింపుచుండ నీవా నన్ను గెల్చువాడవు? నీవా నాముందు నిల్చువాడవు?

భర్తతో సుఖించుచున్న పరపురుషుని పర్ణశాలకు రావడం నీకు ఘనకార్యముగా నున్నదా? అవమానముగా నున్నదా? అట్లయిన ... ప్రతిదినము వనాన పర్ణశాలయందే పడియున్న వనితకి ... పరపురుషుని పిలుపవలా బెట్టితివి? కాదందువేమి? అసలు నీవు తమ్ముడే అయ్యగారి - సీతకు పరాయివాడు కాదా? ఈ దైనవాడు - ఇంటిపట్టుతే వుండ వలసినవాడు - క్రొత్తగా పెళ్ళయినవాడు - పసుపు బట్టలే

యుడి వాడు - భార్యను వదిలేసి- సుఖసౌఖ్యాలకు [illegible] కబాటుచేసి ... సీతతో అరణ్యవాసమునకు రావలసిన త్యమేమున్నది రామచంద్రా ? విద్వారముగాకున్న - వైపరీత్యముగాకున్న దీనిని బుధులు శంకించకుందురా ? శాలా ప్రాంగణంలో కరాటి రాలాడుకోవలసిన అలూ లమధ్య అతడెందులకు ? నిక్కివేట లెందులకు ?

అందులకే రామచంద్రా! ఈ అవనీ పుత్రికను తెచ్చి - అశోకవనమ్మున బెట్టితిని - అష్టైశ్వర్యములతో తులతూగవలసిన యీ భూజాని... కాయగూరలు తిని - కటిక వాసము చేయుట సహించలేక; పుట్టింటికే తెచ్చితిని - మర్ధుడైన శ్రీరాముడు... లంకాధీశుండైన దశకంఠునికే ప్లడని చెప్పకొనుటకు వెగటుగా వుండిగదా! యింతకాలము హాస్యము దాచినది!

తండ్రీ కూతుళ్ళ మధ్య అక్రమసంబంధం అంటగట్టే లుక వేయిచీలికలుగాకపోదు రామచంద్రా! ఈ నిజం రావణ అయిన నాడు - నీ ప్రేలాపనలూ - ఆరోపణలూ - కృత్యములయిన నాడు... రావణుడెంత విశాల హృదయము

మాయావివాడు - భార్యను వదిలేసి - సుఖసౌఖ్యాలకు కూడను యెడబాటుచేసి ... సీతతో అరణ్యవాసమునకు రావలసిన అగత్యమేమున్నది రామచంద్రా? విడ్డూరముగాకున్న - విధివైపరీత్యముగాకున్న దీనిని బుధులు శంకించకుందురా? పర్ణశాలా ప్రాంగణంలో ఖరాదికాలాంతకోవలసిన ఆలూ మగలమధ్య అంతరెందులకు? నిక్కిపేటు లెందులకు?

అందులకే రామచంద్రా! ఈ అవనీపుత్రికను తెచ్చితిని - అశోకవనమ్మున బెట్టితిని - అష్టయిశ్వర్యములతో తుల తూగవలసిన యీ భూజాని... రాచనగరబులు తిని - కటికి యుపవాసములు చేయుట సహించలేక; పుట్టింటికే తెచ్చితిని - అసమర్థుడైన శ్రీరాముడు... లంకాధీశుండైన దశకంఠునికి అల్లుడని చెప్పుకొనుటకు వెగటుగా వుండదా! యింతకాలము ఆరహస్యము దాచినది!

తండ్రీ కూతుళ్ళ మధ్య అక్రమసంబంధం అంటగట్టి నీనాలుక వేయిచీలికలుగాకపోదు రామచంద్రా! ఈ నిజం నిరూపణ అయిన నాడు - నీ ప్రేలాపనలూ - ఆరోపణలూ - అదృశ్యములయిననాడు... రావణుడెంత విశాల హృదయము

గలవాడో - ఎంతటి ఉదారస్వభావుడో... నీకూ లోకము
నకూ ప్రస్ఫుటము కాగలదు -

అల్లుడా ! ఇవి నీనోటినుండి రావలసినమాటలు - కావు వ్యర్థ ప్రలాపంబులతో ... నిస్వార్థపరుడు ... నిష్ఠాగరిష్ఠుడైన రావణబ్రహ్మను రెచ్చగొడితే...కత్తి కడితే ... నిలువునా దహించుకుపోగలవు - ఓహో ! అవతార పురుషుడవా నీవు? అయోధ్యా నగర ప్రజలకు దేవుడవా ? అట్లయిన... నీమతి భ్రమణము తొలగింపకున్న - ఈ దశకంఠునికి మనలేము అల్లుడూ ! గాఢాంధకారము క్రమ్ముకున్న నీగుండెల లోతుల్లో వెన్నెల వెలుగులు ప్రసరింపజేయకుండిన ... నీవు ఉన్మత్తుడవై ...నిజముగా చితిమంటలలో దగ్ధముకాకపోవు - ఆలోచించుకొనుము - దేవుడవో - రాముడవో నాకెరుకలేదు గానీ...ఈ సమయమ్మున నాకు అల్లుడివైతివి - నా కూతురి నుదుట తిలకమైతివి - దానిని తుడిచివేయుట - చెరిపివేయుట నాకిష్టములేదు - ఆలోచించుకొనుము -

ఆహో ! ఈతని మనోవైఖరి చూడ - యుద్ధమనివార్యమని సంకల్పసిద్ధుడైనట్లు గోచరించుచున్నదే - ఎంతటి చపలచిత్తుడు ! కానిమ్ము...క్షాత్రకుల సంభవుడైన రామ

చంద్రుని నుక్కడించి ... విజయుధంతా ప్రయోగించదానిక -
[ఆలోచనా పరంపరలతో అటూ యిటూ తిరిగాడు] ఓహో
నా వెర్రి! రాముడు...భోగలాలసుడు కావచ్చు - - మ
మాంసాదులకు బానిస కావచ్చు - కాని...భూజాకి తా భర్త
గదా! భూతల నాథుడైన రావణ పుత్రిక... [illegible]
మగండు గదా! నాకు అల్లుండు గదా! ఎటుల సంహరించుదును!
ఎటుల పరిష్కరింతును? [చేతిలో [illegible]
గుద్ది...తీవ్ర సంక్షోభం చెందాడు.]

ఎంతటి ధర్మసంకటము ప్రాప్తించినది! ఎంతటి ధర్మ సందియము సంభవించినది! ఏమి చేయుదును? ఊరకుందమన్న...యీతడు నన్ను వుడికించుచున్నాడే - తెగటార్చుదమన్న...కన్నకూతురు మెడలోని పసుపుతాడు తెంచిన కసాయివాడి నగుదునే - ఇప్పుడేమి చేయవలె? ఓయీ అల్లుడా! నిన్ను చంపుటకంటే...ముందుగా నాలో జ్వాలా జ్వలితమైన కోపోద్రేకములను...చంపుకొనుట మంచిది. అందులకే నిన్ను విడిచిపెట్టుచున్నాను - పోయిరమ్ము - [అంటూ గబగబా వెనక్కి తిరిగి వెళ్తుంటాడు- ఏవో నవ్వులు విని...ఆగిపోయాడు.]

[7]

నీవు చెప్పు - శీలవతివి ... పుణ్యవతివి... నిజం నీవే చెప్పు - కళ్ళు మూసుకుపోయిన ఆ రాముణ్ని - ఒక్కసారి కళ్ళు తెరిచి తడిసిన గుండెల్లో — పొంగి - పొరలి - పారే మమతాను రాగాలను చూడమని - నీవైనా చెప్పు జానకీ!

ఆహా! బుధులు చెప్పిన వాక్యములు వ్యర్థములు కావుగదా! సీత పుట్టినది. లంకకు చేటువచ్చునని - నిక్కమే గాబోలు - చావు అనివార్యమే గాబోలు. మృత్యు వాసన్నమైనది గాబోలు - ఈ సర్వసౌభాగ్యాల కతీతుండైన... సార్వభౌముడు - రావణుడు ... నేటితో కాలగర్భ ప్రవాహంబులో కలిసిపోవును గాబోలు -

సీతా! ఏ తపని చేసితివి! కన్నతండ్రి మీరాద కాలు దువ్వుతున్న భర్తను - ఒక్కమాట అనలేకపోవుచుంటివి! మామను మారణహోమం గావిస్తానని - శపథంతో - చపలుడై ముందుకొచ్చే మగణ్ని - వారించ లేకపోవుచుంటివే - ఎంత నిర్దయ! ఎంత నిరంకుశత్వం! నేను తలచుకున్న - నీ మగడు - నిముషంలో నేలగలిసిపోవునే - నేను గండ్రగొడ్డలి ఝుళిపించిన - శ్రీరాముడు గడగడలాడి... వారధి దాటి పారి పోవునే - నీ పసుపుకుంకుమలు పదిలంగా నూరేళ్ళు పచ్చగా వుండవలయునని తలంచిన నన్ను మృత్యువు కప్పగించ నిచ్చవడే_

నీకు సుఖంలేదు సీతా! శాంతిలేదు... నిన్ను నీవే నిలువునా దహింపచేసుకునే తరుణమాసన్నమైనది - క్షమాపణలేని నీ పాపములు- నిన్ను అవనిలో కలవకమానవు- అనుభవించు- రామచంద్రా! సన్నద్ధుడవుకమ్ము రమ్ము- రామరావణ సంగ్రామంబున విజయులెవ్వరో-లోకము తీర్పు చెప్పనీ-రమ్ము- రాచుకొమ్ము- [అంటూ మెళ్ళో పులిగోరు...తీసి ఒక్క-సారి కళ్ళకద్దుకుని... ఒక్క-దూకున వెళ్ళిపోయాడు- గలగల ధ్వనులతో తెర మెల్లిగా జారిపడింది]

—: సమాప్తం :—

నవ్వరా! నవ్వు ... ఇంకా పెద్దగా నవ్వు - ఆకాశం బ్రద్దలయ్యేలా...భూదేవి దగ్ధమయ్యేలా నవ్వు - వింటున్నావుగా సీతా! నీ మగని మాటలు? వింటున్నావుగా ... నీ పిచ్చి రాముని ప్రవృత్తి ప్రలాపంబులు - మృత్యువాసన్నమైన నీ భర్తను కాపాడటానికి ... ముక్కోటిదేవతలకూ శక్తిలేదు జానకీ! ముహూర్తము నిర్ణయించి - మృత్యుగర్భంబులో దాచెదగాక - [అంటూ నాలుగడుగులు వీరోచితంగా నడిచాడు.]

ముందుకుపోతే నుయ్యి ... వెనక గొయ్యిలావుండే జీవితము- ఏమిచేయుదును? ఆడది కన్నీరుపెట్టిన - అచ్చిరా దంటారే - సీత పుట్టినప్పుడు - నేలమీదపడి కెవ్వున అరిచి నప్పుడే ... లంకకు ముప్పువాటిల్లినది - ఈమె యింకనూ - ఏడిస్తే ... ఆ కన్నీటిసెగలకూ - పొగలకూ ... యింకేమి జరుగునో - సీతా విలపించకు - ధనకనక - వస్తువాహనాదులతో నిన్ను అత్తవారింటి కంపుదును - కన్నవారలు తీరని నిన్ను కడగండ్లపాలుచేసి...నాలోనేను- దహించుకు పోవుచున్నాను సీతా! కానీ ... కాని... నీరాముడు...నీలమేఘశ్యాముడు...అయోధ్యానగర దేవుడు... [పేలుతున్నాడు - మాటలు తూలుతున్నాడు- చెప్పుసీతా! నీవు చెప్పు! సత్యం-

గాజుల గాలిబు

ఊరు - నాలుగు రోడ్లు కలిసేచోటు —
చేరాడు - పిలిగడ్డం - కుచ్చుటోపి - ళ్ళ
లీప్సు - కళ్ళకు తెల్లనికళ్ళద్దాలు - చేతిలో
తమాషా వడక - గాజుల గాలిబు [illegible]

గాజులోయ్ - గాజుల్ ! [illegible]
డ గాజుల్ ! చిట్టితల్లి గాజుల్ [illegible]
, సవితితల్లి గాజుల్ - సౌభాగ్యవతి గాజుల్
- పుణ్యవతి గాజుల్, దేవత గాజుల్ [illegible]
- సంసారం గాజుల్ - సంతానం గాజుల్ -
జుల్ - కల్పన గాజుల్ కళ్యాణి గాజుల్ - సింధూర
శివరంజని గాజులోయ్ - గాజుల్ - [illegible]
ము- ఎవరో పిల్చినట్లు ... కళ్ళద్దాలు పైకి
తూ) గాజులోయ్ ... గాజుల్ - చరిత్ర
మాలిని గాజుల్ - వాణిశ్రీ గాజుల్ - ప

గాజుల గాలిబు

[ఆడిపల్లెటూరు - నాలుగు రోడ్లు కలిసేచోటు — గాజుల గాలిబు చేరాడు - పిలకగడ్డం - కుచ్చుటోపి - ... లుంగీ - కళ్ళజోళ్ళు - కళ్ళకు తెల్లని కళ్ళద్దాలు - చేతిలో చిన్న సంచీ - తమాషా నడక - గాజుల గాలిబు ఆభరణ ములు]

గాలిబు: గాజులోయ్ - గాజుల్! అత్తమామ గాజుల్! ఆడబిడ్డ గాజుల్! చిట్టిచెల్లి గాజుల్ పిన్ని పెద్ద ఓట్టెస్తి గాజుల్, సవితితల్లి గాజుల్ - సౌభాగ్యవతి గాజుల్ ఆడపన్న గాజుల్ - పుణ్యవతి గాజుల్, దేవత గాజుల్ ... దేవత గాజుల్ - సంసారం గాజుల్ - సంతానం గాజుల్ - సంకురేత్తిరి గాజుల్ - కల్పన గాజుల్ కల్యాణి గాజుల్ - సిరిసిరి మువ్వ గాజుల్ శివరంజని గాజులోయ్ - గాజుల్ - కొంత దూరం నడిచాడు - ఎవరో పిలిచినట్లు ... కళ్ళద్దాలు పైకి నెట్టి ... మాకొద్దు గాజులోయ్ ... గాజుల్ - జయశ్రీ గాజుల్ - జయమాలిని గాజుల్ - వాణిశ్రీ గాజుల్ - ప

జాస్తి గాజుల్ ... గాజులోయ్ గాజుల్ - (మళ్ళీ నాలుగడు గులు వేసి - వెనక్కి తిరిగాడు]

తొడిగించుకుంటారు హమా? గుత్తంగా తొడ్గకపోతే గొంతు పట్కోడమా నాకీ కొత్త కొత్త గాజుల్ - రాజా రాజా గాజుల్ వుండాయి హమా? పెళ్ళికూతురు హెమ్మా హాంది! శోభనం రాత్రి గాజుల్ కూడా - మరా సంచీలో వుండాయి - కావాలిక్యా? అదీ హెమ్మా భాత్ హాండి! హరొక్కి సారి — నాకీ గుత్తంగా తొడ్గిపోతే... బల్మలో యింకోడి సేత తొడిగించుకుంటారుక్యా? నైనై... నాకీ అబద్ధం చెప్తానుహా డి మాకీ? ఆ కనకయ్యగారి భార్య లేదూ హాండి... కాంతమ్మ గారు... ఆమెక్కి తెల్సుకోండి - సిన్నప్పట్నుంచి నాకీ తొడ్గు తుండాది - ఇంతపిల్ల అప్డు నాకీ యింతవుండీక్యాం - ఈమె వచ్చేతల్కి... నాకీ మీసం వచ్చివుంటాడి - ఆమెక్కి శాదీ అయ్యేతల్కి ... నాకీ వొక్క సిల్లవుట్టి పోయింది - అసల్కి పెళ్ళినాడు... ముందుగా నాకీ తొడగలేదుహమా గాజుల్ - మోచేతి మట్కు తొడ్గిందాక నాకా విడ్చిపెట్టిన్యారూ? నైనై... బైలోరా బేతా అని నాకీ మెడబట్టి... పర్మటింటో కూకోబెట్టిన్యర్ - (ఎవరో రావడం గమనించి - చికిలించాడు]

ఉంరాయమ్మగారూ! హెమ్మావమా ... చీపురు పుల్లలా ఐపోయిన్యారు! తుంటుముక్కలాగ వుండలేదువమా మాకీ! హెమ్మా... ఆపరేషన్... కైకూహాంది? బిడ్డల్ పుట్టు కుండా - చేయించుకున్నారా? అరే అల్లా... అల్లా... గొడ్డు రోతు నా కొడుకులంతా... బిడ్డల్ కోసం - గడ్డవల్లుల్ పెట్టి చచ్చుతుంటే - మాకీ హెయిటి ఖర్చుట్టిపెట్టించి హాండి! ఆపరేషన్

చేయించుకోవాలికి? కొండలాటి మనిసి...పిండంలాగ ఆయి పోయినాయర్- కర్మగాపోతే హేమిటి చెప్పండి? ఇంతమట్టు జోలి తగ్గలేకవాండి-పొద్దునే...యాద్యానాకొచ్చు- ఎద్రూ వకినాక్రమ- పైనాబోలి కాలేను... (అంటూ ఇంకోచోటికి వెళ్ళాడు] గాజులోయ్...గాజుల్—

సాయిబూ! హేమిటీ కమ్మా? మరేద గిరేదలేకండా- అన్నీ నాన్నా పెట్టున్న పేగ... లేదూ వాండి కాన్తను చ్చుల్ వాండీ! పేరు చెల్లకపోతే..."ఇద్దో బాబూ! అబ్బాయ్- గాజులబ్బి - తెక్కొస్తే— గాజుల్ మనిసీ" అని పిల్చేవూ? మొఖం సూడు... మొఖం... దున్నపోతు మొకం- ఎప్పూ శోకన్చుంటాడు వాడూ నీకి? కాపరం చేస్తావ్? ముని కాళ్ళ మీద నడుస్తావు. ది సూడు... ఎద్దుమూర్ఖ మనిషి - [మరో చోటికి వెళ్ళాడు] ఇదీ పిల్చి- నాక్కి అందంగావు దిక్కార్రూ? ఇచ్చాగా పిల్చిన్నారు? మనుసు చెడిరింది- హాక్తా నిల్చుంది సూడండి- పర్వతంలాంటి మనిషి- సాయిబూ హంటాదేమిటి వాండీ? నీకి పిల్లా లేమూ- మరేదగా-

రేటు దేముంది వాండీ? మాట కల్చాలిగాని... ముందు కూకోండి- సైజ్ చూసుకుంటాం - సరే... ఎందూకు లేవ్వ వాండీ- మొవ్వగదూ నవ్వా - నీ తల్లికితోడు పాయిస్తాందీ? అస్నా ఘుర్షే గదూ మాక్క? పొలం ఎల్లి నాక్రూ? ఘుర్షాన భీ లేదు కాక్క? అట్టా సెప్పండి- అది హేమిరా ఖాతె వాండీ- అచ్చం మీరొయాన్నటి ఆడపిల్ల లేలి మె... సీసం అంటి గాజుల్- తెచ్చినాక- బైటో... బైటో... కామనిసివాండి ముందుగా రేటు కై కూవాండి! సైజుదేఖినై- నయకదేఖినై-

కొట్టి... వచ్చేశాడు... కాపాలో లేదో... మాలుంనై- బేరం కుదురుస్తున్నారు బేరం- మూడు తొడ్డు కాను హాసూ! కాకా గా- హాక్కో రూపాయికి మూడు హాంది! ముచ్చటగా ...డు - ఎవుర్కి ... యీ గాలిబు ...డు అడ్డి ...డి... హాండీ? నై నై... కద్దో హాసూ! గుత్తంగా తొడ్డిం చుకోటం — గుర్తుపెట్టుకుంటూ పైసాలు పట్కా ...న ... జా— ఇదీ బేరం లాక్కి- క్యా మదుస్సల్ హాండీ! ఏలి ము... మదుస్సల్- అరేపోనూ... హో... మాలావు తొడ్డిం చుకున్నారు- (అంటూ అక్కడినుండి మరో చోటికి కెళ్ళాడు) గాజులోయ్ - గాజుల్—

వ్యాపారముండు కొచ్చేటల్కి ... జోత ...గిలించుకుని... యెదూరి వచ్చిన్నార్... గబ్బలం మొఖం ...కొక్కా - అసల్ ఏం జాతిహస్త మాయారోగం యింకి. హాక్కీ హాండీ! వచ్చినప్పుడు ...హాంటూర్... పోయ్యేటప్పుడు.. ...శేకలు పెడతారు - క్యా మస్సల్ హాండీ? తొడ్డించు కుంటేనే... నాక్కీ వచ్చి... ఇంచుకొంకా... తెల్సేదేయుండక్కా హాండీ? గట్టిగా తొడ్డకపోతే... మొఖమన్నాన ఉమ్మేస్తారు హాండీ - ఏంకీ! [వెనక్కి వచ్చి సంచికిందపెట్టాడు.]

మండీపేరు... హేమ్మీ అన్నారా? సిన్నప్పుడు చూసి న్నాను. అప్పుడు సిక్కి... లంగాలు కడతున్నారు - హానీ లెప్ప వేసిన్నావు? మొన్న మొన్న... అప్పుడు సిక్కిగురించి ఏం అన్నా సెబుతావుండేది - మా సుబ్బలచ్చిమి... సూరుకైన పిల్లని - దేఖో సుబ్బలచ్చిగారూ! అరే... హే దుకు వచ్చి... ఉట్టగున్నా దేమ్కూడా? పేరు మారుచ్చుకుంటు...

గదండీ... మగనా కొడ్కుల్ — అమ్మతోడు — అస్నంటి జాతకం వుందిహాండీ మీాకి? ఇంకో యేను గడ్సిపోతే... మద్రి మాంచి యీాజమాని కొచ్చిపోతార్ — అప్పుడువాండీ ... బేతాలు మాదీ ఘర్ ముంచు కక్కల్లా పడోకుయవాండీ? బుక్కుసెయ్యటాన్కి? బరా తెయ్యిసావువమా! ఆరేతూ ... క్యా మద్సిహాండీ మీాకి? గజల్ తొడ్గేవానికి... కాదుహాండీ... జాతకం మాసి సెప్పతాను నాక్కి! కొంచెం కొంచెం మాలుంహాండీ — ఆయితే మట్కు... జయశీల గారూ! మద్రాసు నగరంలో మజిలీ వున్న తెల్గుబిడ్డల్ ... అందర్కి జాతకం తెల్సుహాండీ — ఏదీ... హాత్ సూపండి — [ఆమె చేయి పట్టుకొని... ఆనందపరవశుడై... పిల్లి గడ్డం నవరించుకున్నాడు. కుచ్చు టోపీ... విదిలించి మళ్ళీ పెట్టుకున్నాడు.]

వ్వా! వ్వారేవ్వా! ఇస్నంటి మంచి హాత్ ఎవర్కి వుట్టిందీహామా? ఎంత మంచి సెయ్యి!... వెయ్యి రూపాయాలు ఖర్చు బెడితే... వుట్టుద్దీహామా... యిది సెయ్యి? ఇక్కడ చూశారూ... ఇది... ఇది హాండీ అసల్ది... అసల్ది హాంటే... క్యావ్? రవి స్థానంహాండీ — నీకి హాత్ మే... యింత పొద్దాపుంది వమా! ఇంతమట్కు ఎవ్రుర్కి సూపించలేదూవమా నీవి? అల్లా ఇల్లా — ఇస్నంటి రేఖ వున్న సెయ్యి దొర్కితే హామా... వదుల్తారూ? బేతాలు అదీ తెల్వదువమా? జ్యోతిష్కుం చెప్పే నాకొడ్కుల్ —

ఆసల్కిమందీ సిత్రమైన బతూకువాండీ — మూాడు సమత్సరాలు జక్కుబండి తోలానువాండీ! మాానెయ్యక ఏమిటి చేయ్యమంటార్కి? గుర్రం పరుగుదీస్తే... ఆరే

సాయిబూ... మెల్లంగా పోనీరా... కాళ్ళు పట్టుకుంటాం - అంటాడు నాకి - దానా పాణి... గుర్రంగనక మెల్లంగా నడిస్తే... క్యారే గలీబూ... బుడ్డి గడ్డకిని... నీది బండి ఎక్కినాక్యాం - వుకూరుమంటూ నడుపుతావేమిటి గుర్రాన్ని? అంటాడు... వుకూరు మొకం నా కొడ్కుల్ - నేయూం మీాకి సెప్పిండి హొమ్మాగారూ! ఎనక్కి జర్గమంటే ముందుక్కి జర్గు తార్ - ముందుక్కి సర్దుకోండి సాబూ అంటే... ఎనక్కి జర్గి కూసుంటార్ — కైసా కుదురుద్దిహాండీ బేలన్సు అందుకని ... రోటిబుట్టి ... గుర్రాన్ని బాడిసీ... అమ్మిపారేసి... గాజుల్ బేరం చేస్కుంటు బతుకుతున్నానుహాండీ! క్యా నామాష్హాండీ? ఇస్సంటి అదృష్టం బతుక్కు... ఇంకోరిక్కి వుందీహాండీ? ఎస్సంటి సేతుల్ పట్టుకుంటారు? గాజుల్ తొడ్క్కుదానికి? బహుత్ కుషి బతుక్కు కాదూ హాండీయిది?

కాళ్ళపైనా తలోస్తే... పట్నంలో పట్కారిస్తారు హాండీ? లేక్కూడా... ఇదే బిజినెస్ చేస్కున్నాను - హాయిక్కి హేమిటిహాండీ? జయచిత్రకు తొడ్గాను — జయసుధకు తొడ్గాను. జయప్రిదకు తొడ్గాను - హొక్కి రెండు మాటలు... జయమాలినిక్కూడా తొడ్గాను గాజుల్ — మీారూ... యిప్పుడికైహాంటే...; తొడ్గిపోతాను - దేఖో జయ తీంగారూ! అడ్వి రాముడు సిన్మా చూడలేదూ? హాందులో జయప్రిదకు గాజుల్ తొడ్గింది... ఎవ్రాని? నాక్కాదూ హామా? రామసిలక దేఖినై క్యా? వాణిశ్రీకి తొడ్గిందీ... యీా గాలీబు కాదూ హామా! హొక్కి హేమిటిల్గా... సాహసవంతుడు-నా వాసగాళ్ళు - అదృష్టవంతుల్ - అందాల

నాకేముందుగా సెప్పొద్దూ హాండీ! హేమిటి? జయశీలగారా? అచ్ఛా అచ్ఛా! మధురమైనపేరు... గవర్నమెంటువారి పందు లాటిపేరు... దేఖో హాండీ! నాకి తెల్సిక అడుగుతాను... తమరు యిక్కడ వుంటున్లేదూ క్యా? ఇక్కా సెప్పండి... మద్రాసులో హేమిటికి? సిల్మాలో చేరటానికా? క్యా... మంచి బేరం తగిలిందివనూ! మంచి భాత్ చెప్పిన్నావు - అసల్కి నమ్మటానికి... లేదోగాని... జయశీలగారూ... ఈ పద్దెం... "జయ" అని రెండక్షరాలు పేర్కొంటూ తగ్గించుకుంటే... మోతమోగిపోతుంది సినిమాలో జాతకం - ఝూం ఝూంన ఎల్లిపోటమే - ఆకాశంలో తారలాగ -

కేసీ అయినా... స్టారు వుండాలి హాయ్! క్యా ఆడ్బ్లో హాండీ మీరు? ఈ గజల్ గాలిబు గారు... గాడ్ కొడ్కా అనితెల్సినారు క్యా? నైనై... నాకి మద్రాసు లోనే బతక్కానాను... మొన్నటి నుంచి - కైసా హేమిటి? సిల్మాలో చేరటానికే - అరే అల్లా! నీవురె వుల్ల్ అమ్మ సిల్లరమస్సి అని తెల్సినారు నాకి? అరే... అయ్యారే!... రేరేరే... ఎందుక్కహాండీ... గుస్సా తిప్పుకుంటా నొవ్వు తారు? ఆగండి జరా! అల్లా అల్లా! పేణాం బేజారై పోతా వుంది శీలాగారూ! జరా ఆపండి అంటేను — ఎందుక్కు హేమిటి నా తల్కాయ్? జమున నవ్వింది హా యిట్టా? జానకి నవ్వింది! జయంతి నవ్వింది! వాణిశ్రీ మాటుకి... నవ్వింది క్యా? అల్లా దయసూపమంటు... జాతకం తిర్గ బడింది - జాతకత్వం మారింది ఎల్లుతూంది

దేఖో జయశీలగారూ! జయసూరిని వుంది చూశారూ? నవ్వినప్పుడు సూశాలండి - ఎర్రతి పోతున్నా

రామాయడు - తూరుపు దక్కర - సూరె దంపుత్రిలు — సంసా
రంలో సరిగమలు - త్రియాణంలో పదనిసలు - సిటాల్లో
అందరికీ తోడ్తినాను మాండీ... గాజుల్... యూా గాలిబు గాడు
శివరంజని బొమ్మ సూడ్లే మావమా? అందులో నాక్కీ అగ
పల్లేదూ? హెక్టాహేమిటి? పెళ్ళి ఒంటికే... గాజుల్
తొనొస్తూ రాతం - తీసుక్కొపోటం - పకీరత్ తూదా సెప్పి
నాన్నర్ మాండీ...

నాగనాకొడుకుల్ నేరేదాంకి... తాతలు దిగొచ్చారి
మాండీ... ఆడవాళ్ళ కేమిటేపోటు? గాలికి ఎగిరే సీరల్
కట్టుకుంటే - బస్ - ఒంటినిండా నగలు పెట్టుకుంటే... బస్.
మాలాంట్లు అందమైన నవ్వు నవ్వితే బస్ - ఒక్కసారి కళ్ళు
మూసుకుంటే... బస్... పని అయినట్లే - దేఖో దరువుగా
కళ్ళు మూసుకుంటుండా... కాళ్ళు పట్టుకుంటుండా... ఆ పైకి
ఎల్లి నోళ్ళు గాన్ భరై మాండి! సికి - నాకే - మాలాంట్లకే తెలు
సాదు కొడ్చినాన్నంగన... నిజం చెప్తున్నా - మా పుట్టిగల్
మాదిరి మారినే... తారలంటా... పైకి ఎల్లటానికి... కాళ్ళ
కాళ్ళ కపాంచని అంటారు? అరే-తూ-కాళ్యమన్సుల్ మా. డీనాంకి?

శీలం - గీలం అంటే... మాలు నై... తూ జా!
జాక్ బేతా జాక్! అన్నేమా మామా? పని ఐపోటానికి...
కళ్ళు మూసుకుంటే... చెప్పలేదు మాండీ! నాక్కీ వందసార్లు
పక్కల్ టెసి పారేసినాం - ఖుదాకా బక్కుల నిక్కు... ఛాన్స
లేక... మాలాంట్లకే - రెండు... పక్కల్ పరిసిన్నాను - అప్పా
గాడు ఫటే... ఒక్క ఛాన్స్ పోయింది - పేపర్ మీరాన పెళ్ళి
పడింది — తెల్ల గడ్డ మీరాన బొమ్మపడింది - ఇది నాక్కీ సక్కీ
బరువు -

[illegible] పనులు సెయ్యటం ... నాకీ పట్టు[illegible] అనుకున్నావేంట్రా? నైనై - పసి గణ్యాలా [illegible] చూసీ [illegible] పోవాల - చిక్కు చెద్రదు లేదు నీకి - మ[illegible] మూసొస్త్యాది... పొతుంటే... ముసలితనం వస్తాది [illegible] ము[illegible] - యేసెం ... గీసెం... అధీ నై - జరా [illegible] సూస్తూ వుండే అడవుస్సి... ముగ్గుమీద నిలబడ్డది - హారొక్కి) కన్ను [illegible] - పైకి ఎల్దాది - ఎంతసేపుహోండి? [illegible] [illegible] - దెబ్బా దస్కం [illegible] నిద్రాక [illegible] - [illegible] హారొక్తూ - డైరెక్టరు సాబు హారొక్తూ - రంగు[illegible] మేనేజ్ సాబూ హారొక్దూ - గుడ్డల్ కట్టే అద్మి హారొక్ మా ద్యాన్స [illegible] ... ద్యాన్స .. అతనూ హారో[illegible] - [illegible] మేనేజరు సాబుహారో దూ - ఊళ్ళుహోండీ [illegible]

[illegible] యేశం[illegible]వాల - ఆక్కుడుండీ యేసె[illegible] - [illegible] - సిల్కోపి [illegible] దూ[illegible] పళ్ళు [illegible] [illegible]వాల - [illegible] తోప్ల... హారొక్తూ హారొక్దూ ... [illegible] హోండి [illegible] - ఏక్ [illegible]ఫా - దో [illegible]ఫా [illegible] అక్కడిసున్నా... అప్పుడు [illegible] లి వా [illegible] [illegible] బెట్టిస్తారు [illegible] నై నై... [illegible] పే - [illegible] లోప్ల జర్గిపోవాల్సిందే -

[illegible]లోప్లహోండి .. [illegible]లోప్ల - దిగవా[illegible] వుండదు... [illegible] తీర్కవుండదు - అందులో [illegible] పూసుకోవాల - అందులోనే ద్యాన్స నేరుసుకోవాల అం[illegible]లోనే... నేరవిడుసుకోల ... అందులో సీకెత్తుల్కోవాల -

ఒక్కసారిగన్క పడిపోతే..మందీపేశం..జరూ! కిందవున్న మనిక్క...పైకిపోతాం - పైనవున్నవాళ్ళంతా కిందిక్క పోతారు - కిందిక్క ఉంటే తెల్వాదుగానూ? మనమందరిక్క నుంచుంటే. మీకెకంద ఉప్పు నుంచోవాల - దీసెల్బాబుక్క అసల్కి... మద్రుబక్కటాన్కి... మదార్సిటొట్లో తో.. మంచియాబు వుండిపాండి! గుడ్డల్బండా..డబ్బుల్ సంపాదించవచ్చు. సినిమా సట్కముందే. సేతకైనా దొంక్కదొడ్డి- షూరాజులా బత్కవచ్చు - మహారాజులా సాపమూనొచ్చు -

ఎందుక్క పోసుపాండి? నాల్గురోజుల్ బేరాలు చూసుక్కుంటాను హామా.. అవకే ఎల్లిపోతాను... హాక్డాస్రంప బుద్ధి కాటంలేదుపాండీ! ఒక్కబతుక్క యింట- చచ్చిపోయిన అద్మీ..సావుకారిలా బతుక్కతాడుగదూపాండీ అక్డ? ఉర్కొల్లు హాక్డావుండి - మళ్ళీహాక్డా బత్కాలంటే- అల్లావగివచ్చినంత పని అవుతుంది నాకీ -

జరాపొరప్పటు జరిగిపోంది దయుకీలగారూ నాకీ- అంత్కు తిర్గి గాజుల్ తగ్గించుకుని..పల్లెటూరువచ్చి పడినాం ఎందుక్క హేమిటి శీంమ్యగారూ? పాండిబజారులేదూపాండి? లండాచోరు ముండాకొడుక్కల్ అంతా-ఖా దూపామా మజిలీ-రెక్కల్ తెగిన పచ్చుల్లాగ...చెట్టుకింద నిల్చివుండరూ హామా! ఉదీ పాండీ బజారు... నాక్కదోస్తువుండినాడు- వుత్త యాదావుడ్సిపాండీ - బేకారాద్మీ- సిలకల్ని పట్టుక్క రమ్మంటాడు - మాటల్ సెప్పే సిలకల్ని - ఓకసారుపాపూ.. గుంటూరునుంచి.. పొక్కి పంచరంగుల సిల్కా ఎగ్రి.. మదార్సులో వాలిందిపాంది - తస్సాదియ్యా... ఉది మంది సితెక్కసిక్క ... సంపేసుకుండినాం...మాటల్ సెప్పుతుండి

నాన్నం - మరేద - తెర్రే నానికి... చాలా చాలా తల్లుల్ కేర్చి పుండినాన్నా - నక్కిదోస్తుకి అప్పగించినాన్నం - బస్‌హా నా... బస్... యేసెం పడి పడింది... కాళ్ళముందర - సెంటర్లో కూకుంటే... గంటగోసిలు... ఎగిరి... భుజాలమీద వాల్తాయి గాని... చిన్నతనం కాదూ హామా? ఎర్రిపువ్వువాడు చూస్తే ఏమిటా అనుకుంటారు - ఇస్సంటి యుద్యావాగోడుల్ని యింటి ముందర... రానియ్యకూడదనూ అనుకోడు జాంపే -? అందుకే తిర్గుమొఖం పట్టాను -

కైసా హాండి! నాక్కి-జాల్ అమ్మాయిబట్టే యూహారం - పంటేసిందా అందాలు పూసుకుని... ఎండా మొఖం కూడకుండా బుర్కేస్తుండే మడ్డినికే - నాకీ యుద్దర బిడ్డల్ పంద్రిమి - నిక్కి... యింతమట్టు శాధీభీకర్‌హి కైసా బోలో హామా? పేరు పుట్టాదిహాండి? పూటరిపూటే పుర్వ గలు అక్కుల బత్కు పచ్చు గాని... ఇప్పుటి లచ్చావ చెవ్య టం [illegible] దూరమున్నా! ఎప్పూ [illegible]... మొకం హాక్కా చూసేవాడిని... యిల్లాలు పుంటాదీన్యా? అల్లా అల్లా! బేజాను కాదూ పయాన్మ... బస్సా?

తీస్సూ [illegible] బ [illegible] మ్మగారూ! తన్నావ జర్రేవి హాసిరా [illegible]? [illegible] ఎడిపి... ముంతేసినాడు - తేత దీసు పా [illegible]... నాగాన్ని [illegible] తిత్తేసి - సట్టెట్టో తోసినాడు.. [illegible] బాగోదూ... [illegible] తాబు... కేసుపి [illegible]... క్కిబస్సా హాహిరా పుట్టుండి? నాతో - ఖిదిదై బస్సు [illegible]తా... కరాబ[illegible] [illegible]రేబే [illegible] - [illegible] సత్యనారాయణ - కటకటాలో [illegible]... [illegible] [illegible]... [illegible]మిరల్లాని హాండి? గడ్డి పాములోంచి మేతదూసి... గోడముందు వేసి

[illegible] - నచ్చ్చా గిరాలు దూసి... [illegible] అధి [illegible] పడే [illegible]...
[illegible] మాలాపంసె [illegible] మాండి ? నువ్వు [illegible] పో [illegible]
[illegible] ఇంగ్లండా సెక్య్రరీ [illegible]... పోలీసు [illegible] బుఱ.

[illegible] ఖాత్ - [illegible] [illegible] కృ బుసమా [illegible] - [illegible] కి - [illegible] కి
[illegible]... [illegible] క్కీతయ్యార్ - [illegible] టం అ [illegible] ...
[illegible] - [illegible] డి [illegible] సిక్కి [illegible] డో [illegible] ల్లా ను [illegible]
[illegible] పులిబిం [illegible] - తెరపాద [illegible] బ్బట్టి [illegible]... [illegible]
[illegible] ? [illegible] రే [illegible] లీబ్బ [illegible]... [illegible] నా [illegible] ?
[illegible] సె [illegible] పట్టించయా మాండీ [illegible] కి ? ము [illegible] సిక్కి [illegible] సె [illegible]
[illegible] ద్రైతు [illegible] నూ [illegible] ? సిబ్బా [illegible] సె [illegible]...
[illegible] జాల్ గాలిబు [illegible]... గాడ్డే [illegible] పిల్ల [illegible]...
జ [illegible] ?

నీ [illegible] స్మంటి అందమైన ఆడ్డీ [illegible] లు వొర్కీ [illegible] నల్...
[illegible] మాండీ... [illegible] కర్ర [illegible]... [illegible] దంత [illegible]
[illegible] మని [illegible] ? [illegible] అంద ! [illegible] ! [illegible]
[illegible] - [illegible] ల్లా [illegible] - [illegible] దమా [illegible]... [illegible]
[illegible] మలా క్టిసారి - [illegible] మా [illegible]... వద్దూ [illegible] ? మలా క్కి
మలాక్కి [illegible] ఎక్కి [illegible]... తివ్వల్ [illegible] -
[illegible] యీ [illegible] ండి... [illegible] జాల్ [illegible] డ్డే [illegible] - బే [illegible]
[illegible] ? వండ్గా [illegible]... వండ్గా [illegible]... చేద్దు [illegible] తాం -
[illegible] గ్గితే బదీ [illegible] తాం -

ఏక్ ఖాత్ మాండి ! [illegible] బేరం అయితే... [illegible] కి [illegible]
[illegible] ఘుర్ ఘుర్కి తిద్దతాను... గాజాల్ అమ్మ్ముతాను -
[illegible] బతూ [illegible] తాను — [illegible] దూ [illegible] దూ [illegible] క్రై [illegible]
[illegible]... [illegible] ం ? ఛాన్స్ [illegible] రే... [illegible] [illegible] పుం [illegible] దను

కొండీ-మంచీ సుంచీ మాటల్ సెప్తా వుంటినాన్ర్-ఇష్టాంగా ముద్దుసేస్తావుంటినాన్ర్రు - నీకి పాటల్ పాడ్తావామామా? - ఆడదీమాట...నీక్కీమాటుం జయశీలగారూ...ఇచ్చామా లెం కంఠం సూడబోతె కోయిలకంఠం - సుశీలమట్నాక బతికి పోతాడమామా...నీకిముందు - లతామంగేష్కర్ మటుక... నీక్కిగొంతు వింటే...ఎగ్గిరు తను వెంబడమామాపాండీ? బూట్కం సెప్పెడి సిక్క...నాక్కి...ఊలాటోలా నుడ్సెలాని తలిస్తున్నావ్ నామ్కి? ఈ గాజాల్ గాలీబు కరారుమడ్సె - కరారుమాటల్ సెప్తాడు...కరారుగ బత్కేవాడు- తక్కెత్...నాక్కియిచ్చాడో సిన్నయామ్మ్క్కెట్నై పోనూ వామ్డి!

ముందునీకి ... కిందనుంచి పైకింతే పాలూమామా? తర్వాత నాక్కివెల్లిపోతాను - ఎల్లదూమాండీ! ఇసల్కి నీకి పైకివతే...నాక్కివూరుకుంటాను నామ్? ఇష్కటోనూ? రెండుచేతుల్లో పట్కోని...ఇలా అలా...నాక్కిపైకిపోతాను - నీదీపేరు సెప్కోని...బతికిపోదువాండి...యీరా గాలీబుగాడు? నాక్కిమట్కు ఏమిరా తెక్క? పాటల్ పాడ్తాను - పాటగాల్ ఆడ్తాను, మొకంనిండా రంగుపులిమి ... కెమెరాముంసు ... నిల్సొబెడితే...ఇచ్చం రాజబాబులాగ వుంటనూ మామా! ఇశకంచేనేదాన్కి...వాళ్ళ్కి గెడూ బహుమతులు గెల్చి ఉండినాన్రం...

జేఖోబతుమ్మా! సిల్లరకొట్టుసిట్టెమ్మ సిల్మాతీసేటప్పుడు...నాక్కి నూక్కయ్యయేశం కట్టమని సెప్పినార్ల్... నూక్కయ్య తెల్సాద్ మామా? నూక్కయ్య...ముద్దెరకంబడిసి వాండీ...అదే..."నాయమన్సమామానీకి" సూడు బుల్లెమ్మా . పాడుపిల్లడు...పైనపైన పడుతనంటుడు" రాగయుక్తంగా

పాడుతూ అభినయించాడు] ఇదీ హామాయేశం - కరాదు చేసి న్యారు - నాకీ పన్నరాశ...వద్దూతుండిన్యాం- తర్వాత్ యీ పాటికి మందీపేరు...గాంగాంక్షి...టాంటాం అయిపొయ్యేది కాదూహాండీ ?

నాదీ గొడ్వయిడ్స్ పెట్టండి - మద్ని అన్నతర్వాత ... మన్ని నీతిపుండ్యాలహామా - పట్టుపుండ్యాల పర్వతిక్యాటా నికి...మన్నపుండాలి - అద్గునపడి వుండిన్యాం అనుకోండి - అగాధంలో మున్గిపుండిన్యాం అనుకోండి- ఎంతసేపు వుంటాం? లేచి కిల్చుకోమా ? లేందూడకన్నా స్పీడుగా పరుగుతియ్య మాతాండీ ? పేణంకై కూ పోతాదహామా ? మానం కట్కు ముందుపోయితిరవల - ఆదిఖాయుం - గుట్టుచప్పుడు కాకుండా జర్గిపోదూవమా ? మూడోకంటిక్కి తెల్చిపోతే ... మున్గ జర్గి పోదూ ? త్యాబో త్రై ? కుదిగిపాను? రేపొద్దున ఎల్లిగాం? ఆరేఅల్లా... ఇంతజహూర్ ఐతే...కై నాకిలన్నా ? మర్రే నాకి...హాక్కి...హాక్కి బోతువుంది - రెక్కల్ ... రెండు కుచ్చులున్నాయ్-ఖాపనాకేలియ్...పైపా కూడదెబ్బలు... బతేకదాన్కి మేత సూపవల ? కైసాహాండీ ? ఇం...లుక్కు బోణీకాలేదు - సం...తెర్కలేదు. గాజుత్రొడ్డతేన - సంగిరెడ్డు లాగ...గంతతగ్గించుకుని ఘుర్ ఘుర్ క్కితిర్గి ...సు-బాకి గ్గి -యు మాటల్ యూపారంతో...మద్దినేలగడ్చిపోయింది-! రేపూ... క్యాలదీక్క వమాన్కి ? తఖ మాటల్ సెప్తే...తల తిప్పరూ పమా...పెద్దపద్నల్ ? వొక్టి నాలికవుంది ... వొక్టి పాట వుంది - బస్-

క్యాబాత్రేహాండీ? క్యాబోలు? రెండునాకల్...దోనె దోనేరూతియా - ఇఫ్లాయిస్తార్ ? ఖానాపీనా కేలియే...

ఇచ్చి రమ్మంటార్? క్యామస్సిహాండీమీాకి? క్యామస్తు
గాడు? అల్లామీాకిచ్చిలుసిండా మంచితనంపోసినాడు
? గు డెబ్బుండా అమృతజలం నింపినాడు — అమ్మ
దగ్గరమ్మా! అల్లాతోడు —
సన్నంగా చూసే మాదీ అల్లా...మీాక్కి దోసిలినిండా .
మంచి కోరికలు పోతువలె — అచ్చా అచ్చా అక్కి
ఇంత తలమీాద కుమ్మరించువల — [చేత్తో రెండు వంద
లు అందుకుని...కళ్ళ కద్దుకుని ... లాల్చీ జేబులో
పెట్టుకుని] వాహ్! క్యారేహ్! మంచి గుణం అల్లా
నీకు వుంచునాడు — ఇసుంటి దేవత మొకం చూస్తే...
ఎవ్వరికా?...వరం అడిగితే...యివ్వడూ మానూ అల్లా?
గారి? నాక్కి ఎవ్వారి? నాది ఏవ్వూరు? నీదీ ఏవ్వూరు?
మంచిమాట సెప్పితల్లి...మున్నది...రెండువందల్
ఇచ్చినార్రు — పట్నం ఎల్లేనాక్కి ఖర్చులకుగా...
గా ఖర్రు — ఇది అంతా క్యాకాంహాండీ? అల్లాదయ
—? అలాకనికరం కామా?

వాక్కి దెబ్బక్కి...రెండు పిట్టల్ అని సామెత యిన్నేదా
గా! అది జరిగితవల — ముందుకోణే సెప్యుకుంటా —
బుట్టెం? అని ... అనుమానం వచ్చింది నాకి — కాని
సమా!...మీాక్కి గుండె మట్కు ... హిమాలయ పర్వ
అంతలావు వుంటాది మాంచీ— అమ్మతోడు— ఇద్దో మామా
...అటూ యిటూ పడ్డి సూసిండి నాక్కి! [ఆమె వదు
టీ...చుట్టూ తిరుగుతూ...తల ఎగరవేస్తూ ... చప్పు
ఓ ఆడిస్తూ...తమాషాగా ఆనందపడిపోయాడు] అచ్చా—
బత్ అచ్చా — వాహ్! వాహ్! నాకు కామసాల్యం చేసి

ఘుర్నాంచిన్ని కమ్యుంటార్? క్యామస్నహాండినీకి? క్యామస్సు హాంసీతూ? అల్లామీకి దిల్లునిండా మంచితనంపోసినాడు హామా? గుండెల్నిండా అమృతజలం నింపినాడు — అమ్మ తోడు జరూర్హా! అల్లాతోడు -

సల్లంగా చూసే మాదీ అల్లా...మీకి దోసిలినిండా మంచి మంచి కోరికలు పోసినవలె - అచ్చా, అచ్చా అల్లీ రాజా గారి తలమీద కుమ్మరించవల — [చేత్తో రెండు వంద కాగితాలు అందుకుని...కళ్ళ కద్దుకుని ... లాల్చి జేబులో దాచుకున్నాడు] వా! వారేవా! మంచి గుణం అల్లా మీకి సోష్ట వుంచినాడు - ఇసొంటి దేవత మొకం చూస్తే... యేసంవమ్మో?...వరం అడ్గితే...యిస్వడూ హామా అల్లా? నీకీ ఎవ్వారు? నాకీ ఎవ్వారు? నాదీ ఏవ్వారు? నీదీ ఏవ్వారు? వాళ్ళకి మంచిమాట సెప్పితల్కి...మున్నూటి దిని...రెండువందల్ నాకీ...యిచ్చిన్యారు - పట్నం ఎల్లేనాన్కి తయ్యారుగా... నిల్చినారు - ఇది అంతా క్యాకాంహాంది? అల్లాదయా కాదూ? ఆలాకనికరం కామా?

వాళ్ళకి దెబ్బకీ...రెండూ పీటల్ అని సామెత యినేదా హామా! అది జర్గితీరవల - ముందుజోణి సెప్యకుంటా - కైసాయుట్లం? అని ... అనుమానం వచ్చింది నాకి - కాని దేఖోవమా!...మీకి గుండెమట్కు ... హిమాలయం పర్వతం అంతలావు వుంటాది హాంది- అమ్మతోడు- ఇద్దో హామా జరా...అటూ యిటూ సడ్చి సూపండినాకి! [ఆమెవడు న్నుంటే...చుట్టూ తిరుగుతూ...తలఎత్తవేస్తూ ... చుచ్చు టోపీ ఆడిస్తూ...తమాషాగా ఆనందపడిపోయాడు] అచ్చా- బహుత్ అచ్చా - వా! వా' నాకు కొముసాల్యం చేసి

నన్ను గుండాదివమా - నీదీనదృ - జడ లేదువామా... జడ రెండు భుజాలమద్దిన కప్పూతూంటే ... గుండె ఎగ్రి ఎగ్రి పోయిందిహాంది - పైబడింగు - లేదు హామా... నీకె నచ్చి నప్పకూ... లేసి - పైకె ఎల్లంటే... మన్ను ... ఆకాశంపొన పాలింపివామా - నీకిట్టు తారభానన్నప్పుడు హాంది... తపిసీలం వస్తే... తలబండికింద పెడ్తాను - అమ్మతోడు -

—భీబోలో జయహన్నా! మొన్న ఒప్పి బోలో - బహాయిత్ ఇకీ ఇకీ ఖాత్ బోలో - ప్రయాణం కెబ్బూ? అచ్చా - సుబో... అంతే... రేపు! అబ్బా... నాకెతయ్యార్ - ఉంటన్నో మీరాడి రాకపోతం... పిల్లిలాగ కూకోని ... ఎదూరి చూస్తూ వుంటాను - అచ్చా అచ్చా... కల్ శాం... - ఆత్రపడ్తాను కోని... అగరబత్తి వెలిగించుకోని... ఒల్లొకి కొబ్బరినూనె ... కొట్టుకోని... నాదీజోడు లేదూవమా... జోరు... దాన్కి ఒక ముద్దు పెట్టుకోని... పంచవగా ... యూలవరి రారు ఉంటన్నో వాల్తాను హాంది - రెక్కల్ గట్టుకోని రాదూహా. దీ! మాటతప్పి రావస్తే ... ఎడ్డగాలు పెప్పలేదూహామా ... ఎత్తు... బస్ - వను నే... [ఒంటూ సంచీతీసుకుని... చంచరా తమాషాగా నడుచుకుంటూ అక్కడినుంచి వెళ్ళిపోయాడు - వన్నెల ప్రశాన్త సంగీత ధ్వనులతో తెరజారి పడింది.]

బానిసోడు

[ఆ పూరి మధ్యలో అందమైన మేడ. ఆ మేడముందు అస్థిపంజరంలాంటి పుల్లిగాడు నిలబడి వున్నాడు. అతని వయస్సు దాదాపు నలభై నిండాయి. ఎముకల గూటిని కప్పుకున్న శరీరం. ఎప్పుడో ముడతలు పడింది. చిరిగిన అరచేతుల చొక్కా, పైకి ఎగదోసిన పంచె — నెరిసిన వెంట్రుకలలో పెరిగిన గడ్డం, జుట్టు పుల్లిగాడి ఆభరణాలు. అతని మస్తిష్కంలో మెరిసే ఆశ అతన్నె యింకా బ్రతికిస్తుందని చెప్పవచ్చు.]

పుల్లి: పుల్లిగాణ్ణి వో రా! సూడెంతో గురవాయ్ కమ్ముకొంది.

మూడ్రోజుల్నుండి ముద్ద తలేదు బాబూ! ముసుర పట్టి. బిడ్డా పాపల్ని ఆకలి కప్పగించింది. పస్తులతో పిల్లలు కడిపోయారు దొరా! గాదె తెరిసేసరికి - నా పెళ్ళాం పిల్లలూ గాలిమేస్తారు బాబూ! జాలి చూపండి. అట్టంటారేం దొరా! పొద్దున్నే దండగ ర్నుంచి ఎద్దులాగ, ఎనుబోతులాగ మీ పొలంలోన చాకిరీ చేశాను గందా! చెమటోడ్చి చవిటి చేన్ని నీళ్ళతో కన్నీళ్ళతో తడిపి రాజనాలు పండించి మీ గదిలో నింపి ది నేనగా దొరా!

కూలిచ్చారా? కష్టానికి సరిపడా ఖరీదు కట్టి, కూలి గింజలు అక్కడే కొలిశారా? అంతేగా దొరా! అంతమటుకేనా మీ బాధ్యత? నమ్మి బతుకంతా మీకే అమ్మి రేయీ పగలూ తెలవక, ఎండా వానా ఎరక్క తిండీ తిప్పలూ తినక తమ కొట్టాల్లో పశువుల్లాగ పని చేసే ఈ పుల్లిగాడు మీ యింటి కాపలా కుక్కలాటి వాడు కాదా బాబూ!

అసలు మీ కొట్టాల్లో వుండే గొడ్లుకున్నా విలువ వుంటాది గాని - ఈ రెండు కాళ్ళ గొడ్డుకి విలువే

లేకుండా పండగవాడన్నా ఇంటికాడ వుండకుండా రెక్కలు ముక్కలు చేసుకుంటిని గదండీ !

దొరగారూ ! మీ కాళ్ళకు మొక్కుతాను ! నేనుఎత్తి దణ్ణం బెడతాను శాశ్వతంగా మీ యింటి గుమ్మంలో కాపలా కూకుంటాను ఈ ఒక్కపాలి నా బిడ్డల్ని బతికించండి. పోలెడు నూకలన్నా చెంగులో పొయ్యండి దొరా ! గంజి కాచుకుని తాగుతాం.

నిరుడు కరువొచ్చినప్పుడు పుచ్చుబట్టిన జొన్న గింజలు గూడెంవోళ్ళ కిచ్చారు. వాళ్ళంతా మీ పేరు చెప్పుకుంటూ, రొట్టెముక్కలు చేసుకుని బతికి — ఇప్పటిదాకా మీ చేలల్లో పని చేస్తూనే వున్నారుగా దొరా ! అసలు నేను బాకీ పడనే లేదు గదండీ !

ఏమంటారా ? ముష్టెత్తమంటారా ? లేకపోతే మురిగి చావమంటారా ? ఏం బాబూ ! పనోడిమీద యిశ్వాసం లేదా ? ఈ బానిసోడిమీద అమాంత్రం బాధ్యత లేదా ? ఆర్థాకలితో, నిద్ర కళ్ళతో ఆలూ పిల్లలూ అరో లక్ష్మణా అంటూ మీ ఆకుతోటల్ని బాగు జేశాంగా దొరా ! తమ వంటికి మురికిపడితే

నీళ్ళు తోడి సబ్బుతో వళ్ళంతా రుద్ది కండువాతో అద్ది జరమటీటో పక్కవేసి తమర్ని పండుకోబెట్టి కాళ్ళు పట్టి నిద్రపోయేదాకా కాళ్ళ దగ్గరే కాచుకుని కూకున్నానుగా బాబూ !

అవునయ్యా, బానిసోణ్ణే ! మీ పాదాల కాడ బతికే బానిసోణ్ణే ! అడుగులకు మడుగులొత్తి తొత్తులాగ, కుక్కలాగ పడివుండే బానిసోణ్ణే దొరా ! తమరికి ఆకలైపోద్దని పాసిముఖమన్నా కడక్కుండా అట్లు తోమి, యిల్లు చిమ్మి, కాఫీ పెట్టి మీ నోటికి కందించేదాకా అమార్దాపడ్డ బానిసోణ్ణే బాబూ ! అందుకని కొంగు చాపితే తొంగిచూట్టం లేదామీరు? కాదూ ? కాదా బాబూ! మరేమిటి నా మీనవకసి ? ఎందుకట్టా మౌనంగా వుండిపోయారు ? నా పెద్ద కొడుకును చదివిస్తున్నాననా ? అదేంటి దొరా ? అచ్చరం ముక్క తెలవని మాలో వాడొక్కడే సదూకున్నాడు. కడుపు నాడుకట్టుకుని, ఆకలి రోగానికి కళ్ళూ చేతులూ ముడేసుకుని కాలీ కాలీ - పేగులు మాడి మాడి ఎన్నుపట్టిన పేగాలతో వాడొక్కణ్ణే సదివించుకున్నాను దొరా ! కూలికెక్కరకొస్తాడని వాడ్ని

అక్కరలన్నీ తీర్చి ఆఖరికి వున్న కొండ్రనేల మీకే అమ్మేసి బియ్యే దాకా నెట్టుకొచ్చాను దొరా! ఈ మెట్టు దాటితే వాడికి వుద్యోగం వస్తుంది. వాడి బతుకేదో వాడే బతుకుతాడు. అదేగా నేను చేసిన తప్పు? అందుకే మీరు అంతుపట్టించుకోటం లేదా?

ఎందుకని దొరా? అదేమంత తప్పుం? కూటికి లేకపోతే కన్నబిడ్డను చదివించుకోకూడదంటారా! మీ కాళ్ళ దగ్గర పడివుండే బానిసోళ్ళు చదూకోటమే తప్పా?

అర్థమయింది దొరా! బాగా అర్ధమయింది. ఇంత కాలం నేను చేసిన చాకిరీకి, సేవకి కన్నీళ్ళే ఖరీదని యిప్పుడే తెలిసింది బాబూ!

ఆ మాటనకండి దొరా! పుట్టిన తర్వాత, బట్ట కట్టిన తర్వాత ఈ చేతులు మీ చాకిరే చేశాయి బాబూ! ఈ వళ్ళంతా మీ ఉప్పు పులుసు తినే బతికింది నేనేకాదు దొరా! నా పెళ్ళాం పిల్లలూ కూడ మీ మాటకే కట్టుబడి, మీ చాకిరికే యిట్టుబడి

యింతకాలం కాలం వెళ్ళబుచ్చాం దొరా! కాదు మీరారన్లేరు!

కాకపోతే నా పెద్దకొడుకు ఒక్కడే మీ గొడ్డు కాయటలేదు వాడొక్కడే మీ యింటో అంట్లు తోమ లేదు. వాడు ఒక్కడే మీ అడుగులకు మడుగులొత్త లేదు. అ తేగా బాబూ! అంతేగా?

ఏమంటారు? వాడు పెరిగి పెద్దవాడైతే మీ పెద్దరికానికే ఎసరుపెడతాడా? లేదు బాబూ! అటువంటి యుధవపనులు వాడెందుకు చేస్తాడు? వాడసలే నోరు లేనివాడు. పదిమందిలోకి వస్తే ఏం మాట్లాడాలో తెలీనివాడు. వాడికి మీరంటే ఎంతో భక్తి దొరా! ఎంతో ప్రేమ!

అదేంటి దొరా! నారిగాణ్ణి! మొగరానికి కట్టేసి పగ్గంతో వళ్ళంతా వాచేలా కొడితే వాడు నోరెత్తాడా? కందిచేలో ఎకిరి మద్దెట్టుకుంటే, దాన్ని నావిట్లోకి పిలిపించి సందేలటవ్వాడే చిరిచి, అవబగించి యీధిలోకి నెట్టేస్తే వాడు నోరెత్తాడా?

అంతదూరం ఎందుకుదొరా! పోలిగాణ్ని ఏం చేశారు? పేణాలు తీశారు - ఆ శవాన్ని కాలవలో తోసేశారు. ఆయేల నా కొడుకు నోరెత్తాడా! లేదు బాబూ! వాడు గ్యానం కలిగినోడు — పెద్దంతరం, చిన్నంతరం ఎరిగినోడు. అందుకే దొరా! నోరు మూసుకుని పూరుకున్నాడు. ఏమిటీ? వాడు మీరాటింగలం పెడుతున్నాడా? పూళ్ళో కుర్రాళ్ళందరినీ కూడగడుతున్నాడా! కూలిజనాన్ని రెచ్చగొట్టి - సంఘాలు పెడుతున్నాడా? దొరగారూ! వాడసలు మీరా జోలికి రాడులే బాబూ! మీరా మీరాక జోక్య కలిగించుకోడు.

ఏమిటి! వాణ్ని యిక్కడైనా మీరా యింట్లో జీతం పెట్టుమంటారా? వాడి జీవితాన్ని తాకట్టు పెట్టుమంటారా? కావాలంటే ఎంతయినా పట్టుకు పొమ్మంటారా? వద్దు బాబు! అంత కోపం మీకొద్దు- అయ్యాగోరూ! మీదగ్గరచేసిన చాకిలు కోసం.. మయ్యాచేసిన చాకిరీ చాల్లేకు - నేనిప్పటిదాకా చేసిన

ఆ బాకీ తీరలేదుగా దొరా! మళ్ళీ పాతబా బంధానికే కట్టేయమంటారా? వాడి వంటంటి బత కను - కొట్టేవామంటారా? లేదు బాబు! అల జరగటానికి వీల్లేదు.

ఏమిటీ? నన్ను పైకి రమ్మంటారా? ఆదేం దొరా నేను పైకి రాకముందే - తమరే కిందికొ మంచిది. అబ్బా! (అంటూ చెంప చేత్తో సల్లు న్నాడు - బాధగా మూలుగుతూ) కొట్టండి దొ రా ఇంతకాలం కడుపుకొడితేనే మాట్లాడలేక పోయాన ఇప్పుడు చెంపమీద కొడితే యింకేం మాట్లాడగల దొరా! అయ్యగోరూ! ఆ మాట మాత్రం అనక డి. యింకెంత కాలం సయించమంటారు? ఇంకెన్నా ఈ బానిసబతుకు యీడమంటారు! లేదు దొరా నాలో సహనం చచ్చిపోయింది, ఓపార్పు లేని జీ తంలో - ఓర్పు లేనేలేదు బాబు!

ఏమంటారు దొరా! వళ్ళు బలిసిందా నాకు కక్క నెత్తిమీదికొచ్చాయా? (నవ్వాడు ఏడుస్తూ) ఎం మాటన్నారు దొరా! నా గుండెలు చీలి

చూడండిదొరా! మీకోసం గుడికట్టి వుంచాను. హృదయాన్ని ముక్కలు చేసిచూడండిబాబు! ఆ ముక్కల్లో మీముక్కూ ముఖం వుందో లేదో తెలిసి పోతుంది దొరా! యిప్పటిదాకా యీ శరీరంమీది- మీ వుప్పూ పులుసూ తిని బతికింది- తమర్ని బతికిం చింది. కాని దొరా! యిక నేనూ ఊడిగం చేయలేను- అబ్బా! (అంటూ మళ్ళీ చెంప చేత్తో పట్టుకున్నాడు. పెద్దగా అరిచి) దొరా! మీరు తొందరపడుతున్నారు! అసలు నేనేం తప్పుచేశానని- చెప్పతీసుకొని చెంపమీద కొట్టారు? నోరెత్తడమే తప్పయితే యిక నాలాటి బక్కచిక్కిన పేదోడు నోరు తెరిచి బతికేదెప్పుడు దొరా? నేను నాయకుణ్ని కావాలని రాలేదుబాబు! నా కొడుక్కీ ఆ వుద్దేశ్యం యింతవరకూ లేదు

ఏమిటీ? పగ్గాలుతెచ్చి నన్ను మొగరానికి కట్టి తాట వలిచేత్తారా? అయినా నోరెత్తగూడదా? ఎందుకని బాబూ? మీరు మమ్మల్ని బ్రతికించారా యింతకాలం? గిద్దెడుగింజలు అప్పిచ్చారా? అలా

డుగ ఎద్దులా చాకిరీ చేశాడు. కాని అప్పు తీరలేదు. ఇంకా పెరిగింది. నేను పెద్దవాణ్ణయి ఆ అప్పు తీర్చడానికి బతుకంతా అర్పణ చేశాను. అంతేకాదు దొరా! నాగులూ, బిందెలూ, కావడిపెట్టెలూ, ఇనప్పెట్టెలూ మీ ఇంటికే తోలాను. కనీసం వడ్డీకి చాల్లేదు. మళ్ళీ నా బిడ్డలిద్దర్నీ మీ గొడ్లకాడ బెట్టాను.

అయినా అప్పు తీరలేదు దొరా! అంతంలేని బాకీలకు అసాంతంగా చాకిరీచేసి కూడు లేక కులసతుల మానాభిమానాలు మార్కెట్‌లో అమ్ముకోవడం నాకిష్టంలేదు. అందుకే పోతున్నా - మీ యింట్లోంచి వెనక్కి పోతున్నా - తరతరాల బానిసత్వంనుండి బయటికి పోతున్నా. అబ్బా! (ప్రాణం సుడిపడినట్లు బొలికలు తిరిగిపోయాడు. ఆయాసంగా మూలుగుతూ మళ్ళీ మామూలుగా నిలబడిపోయాడు) దొరా! కొరడాలతో కొట్టినప్పు హూంకారం చేసినా యిక మీ బానిసలుగా పడుండాలంటే కాలం గతించింది బాబూ! కాలంమారింది. చట్టం మారింది. మీలాంటి భూస్వాముల దౌర్జన్యాలు అరికట్టి, హింసాకాండలు ధ్వంసంచేసి - నిరుపేదల కన్నీళ్ళు

మేము అటే వెళతాం - అక్కడే చేతులు చాపుతాం - వారిచ్చే డబ్బుతో నీతిగా పనిచేసి - కాస్త నిలకడగా డబ్బు కూడబెట్టి - వేళకింత కూడుతిని - బిడ్డల్ని బతికించుకుంటాం - ఏమిటీ? మా చాకిరీ ఎవరు చేయాలనా? అసలు మేము పుట్టింది ... మా చాకిరీ చేయడానికేనా? మా గుడ్డలుతకడానిక్కీ, మా బిడ్డల్ని ఎత్తుకోడానిక్కీ, మా అంట్లు తోమడానికేనా?

లేదుదొరా! ఇక ఆలా జరగటానికి వీల్లేదు. మా గాదికింద బతికే పందికొక్కులే నయం. మా కన్నా యింటిముందు కావలాగాచే కుక్కలే నయం మా కన్నా మా సావిట్లో పచ్చగడ్డి మేసే గొడ్లే నయం. మాకన్నా వాటికి వేళకింత కూడుంది- నీడుంది- కాస్త విశ్రాంతివుంది. కాని దొరా! మేమూ మనుషులం- చీమూ నెత్తురూవున్న మనుషులం. మంచీ చెడూ తెలిసిన మనుషులం. సాటిమనిషికి సాయపడి, ఆకలంటేజాలిపడి, కడుపునోదయినా కసి యింత పెట్ట కలిగే సహనం, సానుభూతి వున్న మనుషులం దొరా!

అయినా మాకు విశ్రాంతి లేదు. క్షణం తీరిక లేదు. కట్టుకోడానికి బట్ట లేదు. వుండడానికి నీడ లేదు— బాబు! కలవారింటి ఆడవాళ్ళు కట్టిపారేసిన పాతచీరల్లో — మానాన్ని, సిగ్గునూ దాచుకొంటున్నాం దొరా! చచ్చిన రోజు కూడా కొత్త గుడ్డకు నోచుకోలేని యీదవ బతుకు బతుకుతున్నాం దొరా! యింతకాలం తినుకుతిని, విసిరి, వీధిలో పడేసిన విస్తళ్ళలో మిగిలిన మెతుకుల కోసం కొట్లాడుకుంటున్నాం దొరా! యిప్పటిదాకా.

అందుకే దొరా! మాకీ బతుకొద్దు. బానిసత్వంతో నశిగిపోయే బతుకు వద్దేవద్దు. కొత్త ప్రభుత్వం వినిపిస్తున్న గాలి పీల్చుకుంటాం. అయ్యాగోరూ ... ఒక మీపని మీరే చేసుకోండి. మీదారి మీరే చూసుకోండి— మీ చాకిరీ మీరే చేసుకోండి.

ఏమిటీ! ప్రభుత్వం మాకు అండగావుంటుందా? లేదుబాబు! భూస్వాముల దౌర్జన్యాలకు ప్రభుత్వం ఎప్పుడూ సాయపడదు దొరా! మీ అహంకారాలను రిచే పదునొచ్చింది బాబు! మీ అకృత్యాలను, మోసాలను అంతం చేయడమే ప్రభుత్వ లక్ష్యం.

దొరా! అదిగో గూడెంలో జనం కట్టుకట్టుకొని వచ్చేశారు దొరా అప్పయ్యా! వాళ్ళకందరికీ నాయకుడు నాగోడుకే! వాళ్ళు తలుచుకుంటే మీ యింటికి గుమ్మాలు విరిచేస్తారు. ఈ మేడల్లో పేర్చిన ఇటుకల్లో వీళ్ళందరి చెమట, శక్తి వున్నాయ్ దొరా! కోపంవచ్చి వాళ్ళు పిడికిలి బిగిస్తే వుండావు ఎగిరి పోతయ్ దొరా! అవసరమైతే సమాధులు కూడా కడతారు బాబూ!

దొరా! వాళ్ళను ఆపండి. మీ మనసు మార్చుకోండి. క్షమాపణ చెప్పుకోండి. లేకపోతే మీ నిరంకుశత్వం నిర్మూలన చేయకుండా తిరిగి వెళ్ళరు దొరా!

ఏమంటారు? పోలీసులకు ఫోన్ చేశారా? చేయండి దొరా! తెగించి యిక్కడిదాకా వచ్చిన గూడెం జనం గుండెలయినా అప్పగించి న్యాయానికి ఎదురు నిల్చి పోరాడుతారు బాబూ!

ఇక మీ పెద్దరికాన్ని క్షమించే ఓపిక మా జనానికి లేదు. మీ పెత్తనం పెడత్రోవలు పట్టిస్తుంటే మా స్వాతంత్ర్యం కూడా వూరుకోదు దొరా! తగిన

చర్య తీసుకుంటుంది. సమయం దొరకగానే-సందర్భం కలిసి రాగానే మీరూ అంతా చూస్తారు. అంతే బాబూ! అంతే !

ఒక్కటి మాత్రం గుర్తుంచుకోండి !

భారతీయులెప్పుడూ బానిసలు కానే కారుదొరా ! బానిస బంధాలు తెంచుకొని బయట పడిన భారతీయులంతా మీరా బండారం బయటపెడతారు. స్వతంత్ర జీవనం సాగిస్తారు. స్వజాతి గౌరవాన్ని నిల్పుకుంటారు దొరా ! నిల్పుకుంటారు. (అంటూ వడివడిగా అడుగులు వేసుకుంటూ అక్కడినుండి వెళ్ళిపోయాడు.)

[తెర జారును]

విప్లవ కారుడు

[మాసిన బట్టలు, పెరిగిన జుట్టు, మస్తిష్కంలో ముసిరే ఆలోచనలు, పరిస్ఫుటంగా ముఖంలో కనిపించే దృఢ నిశ్చయం అతని ఆభరణాలు. ఎవరో అతన్ని నెడితే క్రింద పడిపోయాడు. తిరిగి లేని శక్తిని కూడగట్టుకొని మెల్లగా లేచాడు]

విప్ల : అవునూ. అవునూ. అవును ఎన్నిసార్లు చెప్పాలి మీకు? నేనోగమ్యాన్ని-అదీ తెలీదా? దేశ పురోభి వృద్ధికి పునాదిని. చైతన్య ప్రవంతిని. అంటే విప్లవ

కారుణ్ని. సమైక్యత ఆశించేవాణ్ని, సమసమాజ స్థాపనకై తపించేవాణ్ని- మార్పు కావాలి. దేశ ప్రగతికి, ప్రయోజనానికి మార్పు మొదటిమెట్టు అందుకే నన్నిక్కడకు తీసుకొచ్చావా? (నవ్వాడు హాస్యం పెదాలమీద లాస్యం చేసేలా.)

కేయ్! అహంకారం పెదాలకు పూసుకొని- అధికారుల్ని మీ కాళ్ళకింద పెట్టుకొని నాటి మనుషుల్ని, చైతన్య రహితుల్ని చేసే మీ దౌర్భాగ్యం ఇక ముక్కలైపోతుంది.

అన్నా: (ఎవరో కొట్టినట్లు చేయి చెంప మీద పెట్టుకున్నాడు నిప్పులుచిందిన కళ్ళతో) కొట్టరా- కొట్టు- మరో చెంప మిగిలేవుంది. కొట్టు- నువ్వుకొట్టే ఒక్కొక్క దెబ్బ భరతమాత వక్షస్థలం మీద తగిలి- తగిలి- హృదయంలో అగ్నిజ్వాలలు రగిలి- రగిలి- ఇప్పటికే నీరసించిన కన్నీళ్ళు కార్చి కార్చి- మీ నిరంకుశపాలన నిర్మూలన చేయాలని కమిలిపోతుంది చూడరా- చూడు.

అవును నీకు జాలిలేదు, దయలేదు, దాక్షిణ్యం లేదు. [illegible] అంతకన్నా లేదు.

ఏమిటీ? కాల్చేస్తావా? కాల్చరా కాల్చు- తుపాకీతూటాలకు భయపడే పిరికిగుండె కాదురా నాది. ఈ గుండెల్లో ఆరనిమంటలున్నాయి ఈ కన్నులలో ఎర్రనిజ్వాలలున్నాయి. ఈ హృదయంలో తీరనికసి, ప్రతీకారం ప్రజ్వరిల్లుతున్నాయి. ఎందుకో తెలీదా నీకు? మాకు జరిగిన అన్యాయం ఏమిటో ఎరగవా నువ్వు?

అవును. కడుపునిండిన వాడికి కన్నీటికథ అర్థం కాదు. ఒకసారి కళ్ళుతెరిచి ఇటు చూడు. తిండిలేని తెలుగుజాతి బిడ్డల్ని చూడు. సిగ్గుని రొమ్ముల్ని కప్పుకునేందుకు బెత్తెడుగుడ్డ లేక పసిబిడ్డల్ని అడ్డం పెట్టుకున్న ఆడపడుచుల్ని చూడు. తాగటానికి తల్లి రొమ్ముల్లో పాలు కరువై — అరిచీ అరిచీ గొంతెండి చంకల్లోనే ప్రాణాలు విడుస్తున్న పసిగుడ్డుల్ని చూడు.

గోడలకి బదులు గోతాంగుడ్డ కట్టుకొని- కన్నీటి కాపురాలు ఈడుస్తున్న కష్టజీవుల దౌర్భాగ్యం చూడు.

ఏమిటి? అదంతా వాళ్ళకర్మా? ఈ కోట్లంతా తెలుగువాళ్ళకి కూడూ, గుడ్డా, నీడా సమంగా అనుభవించే అదృష్టం వాళ్ళకు లేదా? [illegible]

రాపిడి- తరతరాల దోపిడి- ఏమిటి అని అడిగే వాళ్ళు కూడా లేదా? ఎందుకు లేదు?

దేశసంపద ఏ ఒక్కడి స్వంతం కాదు. ప్రజా స్వామ్యపాలనలో, ప్రగతిపథంలో ప్రతి మనిషి సమైక్యతకు, సమసమాజనిర్మాణానికి పూనుకోవడం తప్పకానేకాదు- చరిత్ర చెప్పిన నగ్న సత్యాలను యుగయుగాల నుండి ఉక్కుపాదాలతో తొక్కేస్తున్న మా నిరంకుశత్వాన్ని నిలువునా పాతెయ్యడమే నా లక్ష్యం. ఆలక్ష్యంచేసి - భారతీయుల్ని బానిసలుగానే బతుక్రమని శాసించే మా అమానుషాలు అణచివేయడమే నా సిద్ధాంతం.

రేయీ, పగలూ మరచి, ఆలూ, పిల్లల్ని విడిచి చెమటోడ్చి, చాకిరీచేసి, సువర్ణ రాసులు పండించి, మా గాదెలు నింపించి కూటికోసం రైతుకూలీలు కులసతుల శీలాలు, మాంగల్యాలు తాకట్టు పెట్టుకోవాలా?

ఏమిటీ అన్యాయం? నగలూ, నా జూకలూ, మెట్టెలూ, ఇనప్పెట్టెలూ ఇటుకరకే మార్వాడీ షాపులలో తాకట్టుపెట్టి మిగిలివున్న దరువులు కూడా మార్కెట్‌లో అమ్ముకోడానికి సిద్ధమైన శ్రమజీవుల్ని ఆదుకునే అవసరం మీకు లేదా? పర దేశాలకు

న్నా కడుపు బెట్టి కలుపుతూ కూర్చున్న
మటి వాళ్ళ బాధలేం తెలుస్తాయి?

౩

కం మారింది. ఈ సంపద మాది. ఈ ప్రకృ
ప్రతివస్తువూ, ప్రతిమనిషీ అనుభవించే
ు. గాలి, నీరూ. నీడా సమంగా
చే అర్హత అందరికీ వుండాలి. కాదనే వాళ్ళ
ఏచట్టానికీ గానీ లేదు.

గా మనుషులమే! మాలోనూ రక్తమే
వుంది. అయినా మేము మనుషులలా లేము
చేతులూ ముడేసుకొని వూరంతా మాలన
తే మా ముసలివాళ్ళు మా ముంగిటకొచ్చి
న్ని, ముగ్గులు అల్లి, నీళ్ళు తోడి, కాళ్ళు
ాడు బతుకోవడానికి బరువటిళ్ళలో బెట్టి
మీద పక్కలు పరిచి జోలపాడి జోకొట్టి
తించింది.

ప్రజాస్వామ్యం. ప్రజలు తెచ్చిన్న ప్రతినిధులు
. అందుకే అధికారం మా చేతిలో పెట్టింది.
అగ్రస్థానాలు మాకప్పగించింది. అధికార
ాద దొర్లడానికి అవి మా స్వంతాలు కావు.
లం మేము క్షమించాం. సహించాం కూడా.

ప్రభుత్వాన్ని కూడవెట్టి కులుకుతూ కూర్చున్న మీకు ఎదుటి వాళ్ళ బాధలేం తెలుస్తాయి?

3

ఈ దేశం మాది. ఈ సంపద మాది. ఈ ప్రకృతిలో పండే ప్రతివస్తువూ, ప్రతిమనిషీ అనుభవించే హక్కుంది. గాలి, నీరూ, నీడా సమంగా అనుభవించే అర్హత అందరికీవుండాలి. కాదనే హక్కు నీకుగానీ, ఏచట్టానికిగానీ లేదు.

మేమూ మనుషులమే! మాలోనూ రక్తమే ప్రవహిస్తూవుంది. అయినా మేము మునుపటిలా లేము కాళ్ళూ, చేతులూ ముడేసుకొని మీరంతా మూలన కూర్చుంటే మా ముసలివాళ్ళు మీ ముంగిటకొచ్చి కళ్ళాపిచల్లి, ముగ్గులు అల్లి, నీళ్ళు తోడి, కాళ్ళు పట్టి, మీరు పడుకోవడానికి పడమటిళ్ళలో పట్టె మంచాలమీద పక్కలు పరిచి జోలపాడి జోకొట్టే కాలం గతించింది.

ఇది ప్రజాస్వామ్యం. ప్రజల క్షేమమున్న ప్రతిమనిషి కర్తవ్యం. అందుకే అధికారం మా చేతిలో పెట్టింది. అందుకే అగ్రస్థానాలు మాకప్పగించింది. అధికార పీఠాలమీద దొర్లడానికి అవి మా స్వంతాలు కావు. ఇంతకాలం మేము క్షమించాం. సహించాం కూడా.

అంతేకాదు... సేవ, చాకిరీ, బానిసత్వం, త్యాగం చేశాం మీకు. ఇస్త్రీ మడతలు చెరగని బట్టల్లో యింకా బొర్రలు పెంచుకుంటూ వుంటే మీ చిరు నవ్వులకు మా జీవితాలను శాశ్వతంగా అర్పణ చేశాం. అందుకు మీరు మాకు చేసిందేమిటి? మిగిల్చిందేమిటి? బరువు బ్రతుకులు, ఆకలికడుపులు! (నవ్వాను హేళనగా. కోపంగా) పిచ్చివాడా! అన్న బాకీల్ని అప్పేసి చక! మిమ్మల్ని కుబేరుల్ని చేసిన కూలీలను చులకనగా చూడకు!

“ఏమిటీ? నీ భవిష్యత్తును బంగారం చేసింది కార్మికులూ, ధార్మికులూ కారా? ఒక్క పూట రైతు నాగలి పట్టకపోతే, దిమ్మటలో చేలు తడపడకపోతే మీ ఆడంబరాలు బజారుపడతాయిరా! ఒక్కరోజు కార్మికుడు తన నెత్తుర్ని ఫ్యాక్టరీల్లో కళ్ళాపిగా చల్లకపోతే యజమానులు ఏమౌతారో తెలిసిపోతుందిరా! ఒక్క గంట కష్టజీవి చీపురు చేతబట్టి వీధులు బాగు చేయకపోతే మీ జీవితాలకే మురికి పడుతుంది – ముసుగుపడుతుంది.

అబ్బె (అంటూ క్రింద పడి వాళ్ళు తేరుకుని మెల్లగా లేచాడు) మీ నిరంకుశత్వాలను నియమాలను

కానిదే నాలాటి నిర్భాగ్యులకు నిలువ నీడ ఉండదు. నీకా అత్యాచారాలూ, అవమానపాలూ సహించి - క్షమించినంతకాలం మాకీ చెంపదెబ్బలూ, చెప్పు దెబ్బలూ తప్పవు.

ఏమిటీ? నేను అసహాయుణ్ణా? అండ లేని తిండి లేనివాణ్ణా? ఒరేయ్! పరోపకారి నీ చేయి పైకెత్తితే వందలాది ప్రజలచేతులు నీకా వీపులమీదపడతాయ్! గుర్తుంచుకో - - నవ్వు - యింకా పెద్దగా నవ్వు - ఆకాశం బద్దలయ్యేంత పెద్దగా నవ్వు. దిక్కులు పిక్కటిల్లేలా నవ్వు - నవ్వి నవ్వి పెదాలతకే అవి మూతబడిపోతాయి.

అవును. నాది ప్రేలాపన. ఇది నీవారు చేసే ఆరోపణ. అంతేకదూ? నేను విసిరే నిప్పుల గోళాలు నీవా యిజాలను కాల్చి బూడిద చేస్తాయని భుజాలు తడుముకొంటున్న నీకు నీతి, నిజాయితీ లేదు.

ఆగు అడుగు ముందుకు వేస్తే నీ ఆఖరి క్షణాలు చూస్తావ్! గొంతెత్తి నేను ఒక కేక వేస్తే లక్ష గొంతులు పలుకుతాయి. నీ లక్ష్మీమేడల్ని ముక్కలు చేస్తాయి.

ఏమిటి? సీకు లాఠీలూ, లాకప్ లూ, సంకెళ్ళూ, జైళ్ళూ అండగా వుంటాయా? అధికారాన్ని అమాయక ప్రజలమీద ప్రయోగించి అంతం చేస్తారా?

అయితే రండి. ముందుకు రండి. ధైర్యముంటే, దమ్ముంటే దగ్గరకు రండి. చేయి చేసుకుంటే నా దౌష్ట్యాలూ, దౌర్జన్యాలు విరిచేసి - మిమ్మల్ని నడి బజార్లో నిలెయ్యడానికి, నిగ్గదియ్యడానికి నిలువునా కడిగెయ్యడానికి వేలాది కార్మికులూ, కష్టజీవులూ - అరుగో నా యింటి గుమ్మంలో.

అవును. నేను సత్యాన్ని! సమైక్యతకూ, సమ సమాజ స్థాపనకు నేనో గమ్యాన్ని, విప్లవాన్ని! ఇది నా భావాల భవనం. (తన గుండెలు చూపాడు) ఇక్కడ నిరాశ్రయులకు నీడుంది. ఇది నా ఆలోచనల అరణ్యం. ఇక్కడ మనుషులే కాదు, మృగాల కూడా చోటుంది. ఇది నా ఆవేదనల అగాధం. పడిపోయే వారికి చేయూత దొరుకుతుందిక్కడ.

అందుకే ప్రజలు నన్ను వెంబడించారు: ఆకలితో నకనకలాడే నవతరం నా లక్ష్యాలకు వూపిరిపోసింది.

ఇది కన్నీటి కాసారం ఊహాల పూయలు. ఇక్కడ పచ్చిగా ప్రేమన్ను మొగ్గలు తొడుక్కుంటుంది. ఆ శాంతి గులాబీలను రేకులు విరగకముందే నా సోదరులకు పంచిపెడతాను. ఇప్పటిదాకా బ్రతుకనిచ్చా నన్ను.

ఒరేయ్! చావుకు భయపడి మీ చాదస్తాన్ని క్షమించి యింకా యీ దేశ ప్రజల్కి అన్యాయం చెయ్యలేను. నా గమ్యంలో ప్రజాస్వామ్యం వుంది. అది విరజాజిలా వికసించి గుబాళిస్తుందికూడ, ఆ పరిమళాలు పీల్చడానికీ, మీ ఆడంబరాలను కాల్చడానికీ, అకృత్యాలను కూల్చడానికీ యువతరం కళ్ళు తెరిచింది మీ కళ్ళు తెరిపిస్తుంది.

ఏమిటీ! గుండెల్లో అధికారపు అంకుశాలు గుచ్చుతారా? నాకు తెలుసు. మీరెంత నీచానికైనా దిగజారుతారని.

కాకపోతే ఏమిటి? మంచినీ, మానవతనూ, శాంతిని, సౌభాగ్యాన్ని సమాజంలో పండించాలనీ, మీ గొంతుల్లో నిండించాలని కలలుగన్న మహానీయులు ఎందరో యిదివరకే బలై పోయారు. నిక్ర

కప్పగించి వాటిమీద మిమ్మల్ని ప్రతిష్ఠింపజేసి ఆయు గులకు మానసగులలో తుత్తూ తొత్తుల్లా, కుక్కల్లా మీ గుమ్మాలముందు పడివుంటారే - వాళ్ళు ప్రజలు.

వాళ్ళ జయాభిక్షలోనే యింతకాలం మీరు దర్జాగా బ్రతికారు, దర్పంగా జీవించారు. వాళ్ళ పానభూతి, సహకారాలే మీ మెడలనిండా పూలహారాలై భగవంతుడిచ్చిన వరాలుగా మీ జీవితాలను వెలిగించాయి కూడా.

మధువులతో పెదాలు తడుపుకుంటూ మగువలతో పరదాల పరదాల చాటున సరసాల భాగోతం సాగిస్తున్న మీ ఆటలు యింక సాగవు. కల్లబొల్లి మాటలు యింక చెల్లవు.

రండి - మాలో పిరికి గుండెలు లేవనీ, అవినీతి నిండు మాల, శాంతి సహనాల బడాయి అని యిదివరకే చెప్పాం. వాటిని జగుల గొబ్బడా! నీ చట్టానికి, శాసనానికి హక్కు లేదు

అబ్బా! (అంటూ జుట్టు చేత్తో పట్టుకొని - కారుతున్న రక్తంతో తడిసిన చేతులు చూసుకుంటూ - పడబోయి - తమాయించుకొని బాధగా మూలుగుతూ లేచి పారిపోతాడు వాళ్ళ వంక) తమ్ముని కంటిన్

కసాయితనంతో కాల్చివేశారా? మారిన చట్టంతో మారణహోమాలు సాగించే మీలాంటి మానవ మృగాలకు ఈ సంఘంలో యింక మంచినీళ్ళు కూడా పుట్టవురా నీచుడా!

ఒరేయ్! పెత్తందారీ! సత్యాన్ని సజీవంగా దహనం చేసే - మీ పెద్దరికం మా కొద్దని చెప్పడానికి! వచ్చిన విప్లవ శారదల్ని ఒక్కసారి చూడరా! ప్రగతిని పతితను చేసిన మీ అప్రయోజకత్వం అక్కర్లేదని- మా గుండెల్లో చైతన్య జ్యోతులు వెలిగించడానికి- నిద్రాహారాలు లేని నినాదాలతో యువతరం వచ్చింది చూడ్రా!

అదుగో యువరక్తం పొంగే భావితరాల పౌరులు భారతీయులు. ఇంతకాలం బానిసలుగానే పడివుండి. ఉడికిపోతున్న ఆక్రోశాలను పిడికిళ్ళలో బిగించి కార్యదీక్షను కళ్ళల్లో ఎర్రనిదీపాలు చేసుకొని గుండెల నిండా ప్రతీకార జ్వాల రగిలించుకొని - వచ్చారు. చూడ్రా!

అంతేకాదురా, అంతేకాదు. మీ కసాయి తుపాకి తూటాలకు చిందిన రక్తంతో తడిసిన నేల ఎర్రని కిరణాలను వెదజల్లుతుంది. నా నెత్తురు గడ్డకట్టిన తెలుగు

గద్దలో ఎంతమంది ఎర్రకూలీలు ఉద్భవిస్తారో చూడు.

ఆ ఉదయ కిరణాలన్నీ ఉజ్వలమై, జ్వలిత జ్వాలలై ఆకాశందాకా ఎగసే మంటలై నా గుండెలలోతుల్లో పేరుకు పోయిన స్వార్థపు బిడ్డపు గాళ్ళను కసితో కాల్చి మసి చేస్తాయిరా- నా కళ్ళు తెరిపిస్తాయి.

ఓరేయ్ ! చైతన్య స్రవంతిలో మునిగి సముద్యల కాంతిని ముఖాలకు పులుముకొని నాలో అలుముకున్న చీకటిని చీల్చడానికి ముందుకొచ్చే నవతరానికి హద్దులు లేవు అడ్డంకులు లేవు. వాళ్ళకు ఉపాసన చెప్పకొండి.

ఏమిటీ? వాళ్ళంతా బానిసలుగానే పశువుల్లాగా పుట్లేదు. ఈ దేశంలో భారతీయులు యింకా బానిసలుగా జీవించడానికి పుట్లేదు. నవశక్తిని పుంజుకొని యువరక్తం పొంగులువారుతున్న నా సోదరులు నా కర్కశత్వాలకూ, కాలుష్యాలకూ బలికావడానికి పుట్లేదు. అభివృద్ధి మార్గంలో పడచేసిన నా నడమంత్రపుసిరినీ, రాజకీయ కుతంత్రాంగాన్ని మార్చి మనుషుల్లోని మాధుర్యాన్ని చిరుజల్లులుగా చల్లడానికి

స్థైర్యంగా వచ్చిన శాంతిబిడ్డల్ని అంతం చేయడానికి వీల్లేదు.

అదుగో! వచ్చేస్తున్నారు. గొడ్డళ్ళతో, కొడవళ్ల తో కత్తులతో కళ్ళనిండా కసుపుగట్టిన నెత్తుటితో నా తమ్ముళ్ళంతా వచ్చేస్తున్నారు.

ఏం చేస్తారా? వీరా గుమ్మాలముందు కూర్చున్న మృత్యుకృతను వీరాపైకి ఉసిగొలిపి, వీరా వ్యాపారుల వీరాదే సమాధులు కడతారు.

యువకుల్లారా ఆగండి. నేను చావడం లేదు. సత్యం- దేశసంస్కృతి ఎప్పుడూ చావదు- చావ కూడదు. అందుకే పెద్దరికం పేరుతో ప్రబల్ని పెక ప్రోక్త పట్టిస్తున్న ఈ స్వార్థపరుల హృదయాలను గాంధీతత్వం తో ఖండించండి. శాంతి, సౌభాగ్యాలు వెల్లివిరిసేలా సహనమూ, చైతన్యమూ నూరి పోయండి. వద్దు బాబూ- వద్దు- కేవలం తెనం మన [illegible] కన్నుమూస్తే లక్షలమది వీరారు [illegible] చేతిలో వెలిగిన భవితవ్యం [illegible] ధరించండి. దాన్ని దేదీప్యమానం చేసి

ఆశ్శంబాకా ఎగురవేసి- విశాల విశ్వ వీథులలో చిగురింపజేయండి. చీకటినిండిన యీ పెద్దమనుష్యుల స్వార్థపుగుండెల్ని- చైతన్యంతో కరిగించండి. సమైక్యతనూ, శాంతినీ, దేదీప్యమానం చేసి- దేశసంప్రదాయాల మీద వెలిగించండి. చట్టం మారినా యింకా మారని ఈ మనుష్యుల్లో- మంచినీ, మానవతనూ నిండించి- ప్రగతికీ, ప్రయోజనానికి పునాదులు వేయండి. పీడితప్రజల కానిన శృంఖలాలు తెంచి, ఆత్మీయతను పెంచే సమసమాజ స్థాపనచేయండి. అదే నా లక్ష్యం. అదే నా ఆశయం. అమ్మా! భరతమాతా! యింకెంతకాలం యీ నిరంకుశాధిపతులకు పవిత్రశీలాన్ని తాకట్టు పెడతావు తల్లీ! శరీరం కుళ్ళి, వయసుమళ్ళి, ఉగుళ్ళు గుండెల్లో గోరీలు కట్టుకున్నా- కన్నీళ్ళు దిగమింగుతావమ్మా? నీ ముద్దు బిడ్డల ప్రాణాలు- యీ మూర్ఖుల దౌర్జన్యాలకు దహించిపోతుంటే- ఇంకా క్షమించి ఊరుకుంటావా తల్లీ? నిన్ను పతితనుచేసి- నిత్యనూతనంగా నీతో సరసాలాడే ఈ దురహంకారుల దౌష్ట్యాలను విరిచివేయడానికి ముందుకొచ్చిన యీ శాంతిపావుల్ని- చేయు

చాదిరీవించుతల్లీ! స్వాతంత్ర్యాన్ని, సమత్వాన్ని సమాధి చేస్తున్న యీ స్వార్థపరుల్ని విప్లవఖడ్గాలతో తెగనరకడానికి ధయిర్యాన్ని, మనస్థయిర్యాన్ని ప్రసాదించు తల్లీ! విప్లవం వర్థిల్లాలి, విప్లవం వర్థిల్లాలి!

(అంటూ క్రిందపడి చనిపోతాడు.)

[తెర జారును]

మరో దేవదాసు

[ఒక అందమైన మేడముందు ఆవరణలో దేవదాసు తాగుతూ వుంటాడు. అక్కడ గ్లాసులుగానీ, తిను పదార్థాలుగానీ ఏమీ లేవు, చేతిలో బాటిల్ తప్ప. ఎదుపక్కన నిషాకళ్ళతో ఒకసారి గోడకమర్చిన శంకరేశ్వరస్వామి పటం వేపు చూశాడు. వినమ్రుడై దగ్గరకు నడిచాడు తూలుతూ.]

దేవ : నమస్కారం దేవుడుగారూ! ఏమిటి అలా చిక్కిపోయారు? మిమ్మల్ని చీకటిగదిలో బంధించి పాలూ, పంచదార నైవేద్యాలు మెక్కుతున్న పూజార్లు ఎంత దయమాలిన వాళ్ళో మీకు తెలీదుసార్! (నవ్వాడు)

అయ్యా దేవుడుగారూ! మీరు పుచ్చుకున్నారా ఏమిటి? మత్తుగా మాట్లాడుతున్నారు? లేదుసార్! పంగనామాలు లేకపోతే పరమాత్మునికి, పైటకొంగు వేసుకోకపోతే పడుచుదానికి, ఈ పంచామృతం పుచ్చుకోకపోతే మగపురుషుడికి అందం ఏముంటుందిసార్!

ఏమంటున్నారూ? దీనిపేరు మీకు తెలీదా? పూజార్లు పుచ్చుకొని వళ్ళు మరచి మాకెళ్ళలో నే నిద్రపోతున్నారా? పళ్ళు, ఫలహారాలు కూడా మీకు వాసన చూడడం లేదా? ఇంకేంసార్! యెకరాలెకరాలు మాన్యం మీ పేర వాళ్ళ చేతులలో పెడితే... వచ్చే ఆదాయంతో ఆనంద డోలికల్లో తూలుతూ, తాగుతూ పాపం మీకు పాతపీలికలే మిగిల్చారు. ఏంచేస్తారు మీరు? నోరు లేదుగా.

ఆగండి... కాస్త పెదాలు తడుపుకున్న తర్వాత మాట్లాడుకుందాం. (అంటూ బాటిల్ మళ్ళీ ఎత్తి పట్టి గటగటా త్రాగేశాడు, పెదాలు తుడుచుకుంటున్నాడు. ఇంతలో ఎవరో వస్తూ అతన్ని తాకితే... చేతిలో వున్న బాటిల్ క్రిందపడింది. (పగిలిపోయి ముక్కలైపోతుంది) ఈ మధుభాండాన్ని ఎవరు ఇలా నష్టం చేసింది? (అంటూ కూర్చుని ముక్క-

లు వేశాడు) ఎందుకిలా మధుభాండాన్ని పట్టిపాలు చేసింది? ఎవర్నిత్య? (కంటూ కోపంగా లేచాడు.) మళ్ళా పేరేం? ఎవర్నిత్య? సుధ... మధురమైన పేరు శాంతి మధుపాత్రలాంటి పేరు. హృదయాన్ని పగల గొట్టి వెళ్ళిందెక్కడికి? ఏమిటీ! ఒక రౌడీ వెధవ నన్ను తడుముకొస్తున్నాడా? (పెద్దగా నిషా గా నవ్వాడు.)

మరి వచ్చి రాగుపోతు చాటుకొచ్చావేం? నా మీద నమ్మకం వుండాలిగా! తనకు నామీద నాకు నమ్మకంవుండాలిగా? ఆల్ రైట్! నిన్ను కాపాడు తాను. నాగుండెలో పెట్టుకొని కాపాడుతాను. నిన్ను ఒక్క రాత్రికి కంటికి రెప్పలా కాపాడుతాను. మేక మీద నాగటి ఖాళీగావుంది. వెళ్ళి పడుకో! దెబ్బ నుంగా మనిషిని నమ్మి, మనసుకు అనుమానించే మను షులంటే నాకు పరమ అసహ్యం కని- (నవ్వాడు) ఇంట్లో ఎవరూ లేరు- లక్షలకు తరగని ఆస్తి- ఈ లక్క మేడకూ నేనొక్కడ్నే వారసుణ్ని- జాము పొద్దు పోయిన తర్వాత సంపదనంతా గానిబిలుకలు పంచుకొని నవ్వుకుంటూ పక్కమీద చేరతాయి. ఇష్టమైనంత సేపూ యీ మగపురుగులతో గడుపుతాయి. యిచ్చి నంత పుచ్చుకొని జారుకుంటాయి.

అవును రసికణ్ని, శృంగార పురుషుణ్ని, నిలువెల్లా నిషానిండిన వాణ్ని మాత్రమే కాదు మేడమ్! మగువల అధరామృతాన్ని ఆలపోశ్చేదాకా తాగి క్రైపక్క కింద, మీదా తెలియక తలక్రిందులుగా జీవితాన్ని ఆనందసాగరంలో యీదుతున్న మరో దేవదాసుని. తెలిసిందిగా వెళ్ళి పడుకో- (రెండడుగులు నడిచాడు తడబడుతూ. యింతలో ఎవరో ఎదురైనట్లు తటాలున ఆగిపోయాడు.)

ఎవడ్నువ్వు? ఓ- అబ్బిగాడు! ఏ చెట్టుమీాన వాలిందిరా పిట్ట యిటు తోలుకొచ్చావు? ఏమిటీ! పరిగెత్తే పిట్ట ప్రతిచెట్టుమీాద వాలుతుందా? అయితే ఎంతిమ్మంటావు? క్రిందనుంచి పైదాకా పారచూసి సరసానికి పనికొచ్చే లక్షణాలేవీ కనిపించడంలేదురా నల్లుకెళ్ళు పాతరేటు (అంటూ రెండు వచ్చనోట్లు జేబులోంచి లాగిఇవ్వబోయాడు.)

లేయ్ అబ్బిగా! పటికిబెల్లంలాంటి పడుచుదైనా పాతరేటే యిస్తున్నాడని సందేహిస్తున్నావా? ఫర్వాలేదు. తీసుకో. ఒక్క రాత్రికేగా వాడుకునేది. తీసుకో. (యిచ్చేశాడు. కోటుజేబులోనుండి మరో బాటిల్ తీసి సీలు లాగేశాడు నోటితో.) ఏమిటి? ఆశ్చర్యమేమిటి దిగొచ్చావ్? సరసానికి వేళయిందా!

నేను ఏంమాట్లాడుతున్నానో తెలీకూడనంత మత్తు లో వున్నాను. నువ్వేం వుద్దేశిస్తున్నావు? వలపా? వయ్యారమా? చెప్పాలిగా... నేను అందాలను కొనుక్కునే వాణ్ణిని. ఇప్పుడు నిన్ను కొన్నాను రెండువందలకు, ఈ ఒక్క రాత్రికి నిన్ను వాడుకోవ డానికి. రేపు వచ్చే రాగిరాలు ముందుగానే యిచ్చే శాను. (నవ్వుతూ. హేళనగా, నిషాగా)

కమాన్! ఇప్పుడు నాహృదయం ఖాళీగా వుంది. ఒక్కసారి గుండెలకు హత్తుకో. కసి కసిగా ఆనందసాగరంలోకి కలిసి వెళ్దాం. కమాన్. (అంటూ బాటిల్ ఎత్తి పట్టాడు. మళ్ళీ గటగటా తాగేశాడు.)

నేను మధురసం త్రాగేవాణ్ణని ముందుగానే చెప్పాను. మగువలయౌవ్వన రసాలుకూడా కడుపారా త్రాగి కైపెక్కి జీవితాన్ని కసికసిగా అనుభవించే హక్కు ఆభగవంతుడు నాకు ప్రత్యేకంగా ప్రసా దించాడు. కావాలంటే అడుగు.

దేవుడుగారూ! మీరు చెప్పండి. మీ కళ్ళెదుటే ఎంతమంది కన్నెల జీవితాలు గంగలోకలిసిపోయాయో చెప్పండి (నవ్వుతూ వ్యంగ్యంగా)

పాపం! మీకసలు నోరే లేదుగా! ఇంకేం మాట్లాడు తారు?

ఏమిటి? నేను చేస్తున్న అమానుషాలకు అంతం లేదా? పాపం పండిందా? (నవ్వాడు) అసలు వీరా పాపం పండే నా యింటికి చేరారు. దేవుడుగారూ! నాలుగు గోడలమధ్య నలతగా పడివున్న వీరాకు నా జాతకాలూ, నగిషీలు తెలీవుసార్! ఇదిగో సుధా రాణి! ఎంత అందంగావుందో చూడండి.

ఎయ్ నోర్ముయ్యి. డొక్క చీరేస్తాను. నేనివ్వాడు నిన్ను కొన్నవాణ్ని. తెలిసిందిగా! కమాన్! ఇంకా ఆలశ్యం చేస్తే అమృతంలో హాలాహలం కలిసి ఆనందానికి అభ్యంతరం ఏర్పడుతుంది. కమాన్! ఏమిటి? మోటుసరసమా? (నవ్వాడు)

మరి నా చేతిలో నలిగిపోయిన సంపెంగలూ, సన్నజాజులూ, మల్లెలూ, మందారాలూ ఎన్నో చెప్పమంటావా? ఐయాం సారీ! నేనూ లెఖ్ఖ మర్చిపోయాను

అయినా మనం యిద్దరం యింతకుముందు జరిగిన అనుభవాలను వదిలేద్దాం. వడివడిగా భవిష్యత్తులోకి పయనిద్దాం. కమాన్!

ఏయ్! బెట్టుచేసే ఆడవాళ్ళంటే నాకు భలేకోపం! ఒకపట్టు పట్టాలని గుండెల్లో కసిరేగుతుంది. అన్నాడు

బలవంతంగా అనుభవించే దౌర్భాగ్యం పడుతుంది.

రా: ఒకసారి హృదయంలోకొచ్చి కనోష్టదాన్ని!

కమాన్! సిగ్గులతో ఎఱుపెక్కిన ఆ లేతబుగ్గల్ని, సిగ్గుల్ని, కసనతో నల్లాంటి పెదాలను నోటికందించు.

ఏంటి! ఏమిటి దేవుడిదగ్గర కెళుతున్నావు? ఆయనన్ని రక్షించేవాళ్ళు లేక నా యింటి గోడమీద బొంటిగా తపస్సు చేస్తున్నాడు. ఇంకా ఆయన కాళ్ళమీద పడతావేం? రా ఇటూ! (అంటూ పట్టుకోబోయాడు. లైట్లు ఆరిపోయాయి. మళ్ళీ వెలుగులో తృప్తిగా పెదాలు తుడుచుకుంటూ, బట్టలు సర్దుకున్నాడు.

అయిపోయింది మిస్ సుధారాణీ! ఇక నువ్వు వెళ్ళొచ్చు. వెళ్ళమనే అధికారాన్ని యిప్పుడే పోగొట్టుకున్నావా? (నవ్వాడు)

ఇంతకుముందు యింటికొచ్చినవాళ్ళంతా యిష్టమైనంత నేను యిచ్చేకము గాక యిచ్చినంత పుచ్చుకుని వచ్చినదారినే వెళ్ళేవారు. నువ్వేమిటి వెళ్ళక ఉన్నావు?

నిన్ను నేను ఉంచగొట్టానా? అందుకని నీ మెళ్ళో తాళికట్టి ఆలిని చేసుకోవాలా? (సన్యాసు హేళనగా)

నో...నో...మిస్ రాణీ! డటీజ్ ఇంపాజిబుల్! నాకు ఆడవాళ్ళంటేనే నమ్మకంలేదు. నలు నమ్మ

కాలమీదే నమ్మకంలేదు. (దూరంనుండి నవ్వులు వినిపించాయి. ఆలకించాడు)

ఎవరా నవ్వేది? ఏమిటా నవ్వులు? నామీద వేం? (అంటూ బయటగుమ్మందాకా వెళ్ళాడు) ఎందుకలా వికటంగా నవ్వుతున్నావ్? ఏమిటి? నీ పగ చల్లారిందా? ఎవరా మాటనేది?

ఓ...అబ్బిగాడు! నువ్వా నవ్వింది? ఏం కావాలి నీకు? ఎందుకలా పరిహాసంగా నవ్వుతున్నావ్? ఏమిటీ? నీ పగ చల్లారిందా? నీకసి తీరిందా? ఇకనువ్వు నిశ్చింతగా బ్రతుకుతావా?

అసలు నామీద నీకేమిటిపగ? నా తండ్రి చేశాడా? ఏంచేశాడు? నమ్మను- నేనమ్మను! నా తండ్రి ఎవరికీ అన్యాయం చేయలేదు. చేయడుకూడా. తప్పు లేనంత అకృత్యం ఆయన నీకేం చేశారు?

ఏమిటీ? నువ్వు నా చెల్లెలా? అబ్బిగా! (అంటూ పెద్దగా అరిచాడు ఆవేశంగా)

ఎంతపని చేశావ్రా? ఎంత మోసం చేశావ్? నీకు నేనేం అపకారం చేశానని నాచేత యింత పాపం

చేయించావ్? ఆయన నీ తల్లిని అన్యాయం చేస్తే నువ్వ నన్నూ, నా చెల్లినీ అన్యాయం చేస్తావా?

ఒరేయ్ అబ్బిగా! నిన్ను భగవంతుడు క్షమించవచ్చునా! క్షమించనే క్షమించడు. వెళ్ళు. నీ కడుపుమంట చల్లారిందిగా! వెళ్ళరా వెళ్ళు. (సుధను చూస్తూ చెల్లిగా ఆమె వేపు నడిచాడు అడుగులు తడబడుతూ)

సుధ నా చెల్లెలు! అవును. నా చెల్లెలే! ఆరోజు... నా తల్లి ఆస్పత్రిలో ప్రసవించింది ఆడపిల్లనుకన్నది. కాని ఎవరో దొంగ బిడ్డను ఎత్తుకువెళ్ళాడని డాక్టర్ చెప్పారు. ఆ దొంగ ఈ అబ్బిగాడన్నమాట! ఎవరో వాడికి ద్రోహం చేస్తే నాతో స్నేహం చేస్తూ నా బలహీనతలు ఆసరాగా తీసుకుని నన్నే వంచించాడు. నా చేత ఘోరమైన పాపం చేయించాడు.

దేవుడుగారూ! నన్ను క్షమించండి. నన్ను దహించి వేస్తున్న యీ పాపాగ్నిలో యింత కరుణారసం కురిపించి చల్లార్చండి! కామాంధకారంతో కళ్ళుమూసుకుపోయి స్వంత చెల్లినే...

ఛీ! ఛీ! చెప్పుకోడానికే సిగ్గుగా వుంది. నా మొఖం చూస్తేనే మహాపాపం. నేను జీవిస్తే యింకెంతమంది కలుషితంలో పడిపోతారో?

అవును... మీరు మాట్లాడలేరు. నాలాంటి నీచులకు మీరా ముఖం చూసే భాగ్యం లేదు. పెంచే పెద్దలు లేకుండా పెరిగే బిడ్డలకెలా అధోగతి అవుతుంది దేవుడుగారూ! దారం తెగిన గాలిపటాల్లాగ ఎడారులలో తిరిగే నా లాంటి శృంగార పురుషులకు ఎక్కడా చోటులేదు చివరకు కట్టుసీద కూడా కరువైపోతుంది.

అందుకే నేను దూరంగా వెళ్ళాలి. నీతికీ, నైచ్యానికీ మధ్యనున్న నేను దూరంగా వెళ్ళిపోవాలి. మంచికీ చెడుకూ మధ్యరగిలే నేను దూరంగా వెళ్ళిపోవాలి. ఆడంబరాలకూ, అనుమానాలకూ అలవాటు పడిన నేను- దూరంగా వెళ్ళిపోవాలి

అమ్మా! సుధా! ఏమిటిది? ఎందుకిలా అయిపోయావు! విషం తిన్నావా! అయ్యో భగవాన్ ఎంత ఘోరంచేశానమ్మా! సుధా! సుధా! ఒకసారి మాట్లాడు తల్లీ! ఈ పాపాత్ముణ్ణి ఆఖరిసారిగా "అన్నయ్యా" అని పిలూ సుధా! అన్ని బంధాలూ తెగిపోయిన నేను అందరికీ దూరమైపోతానమ్మా!

సుధా! మాట్లాడు! ఒకసారి ఈ నీచుణ్ణి కళ్ళతో చూడు. పాపి ఎరుసలు మరిచి- ఆకస్మికంగా నీ నిండు జీవితంలో నిప్పులుపోసిన ఈ దుర్మార్గుణ్ణి అన్నయ్యా అని పిలూ తల్లీ! అమ్మా! సుధా! (అంటూ పెద్దగా ఏడుస్తాడు.)

నువ్వూ కన్నుమూశావా చెల్లీ! మరి నేనెవరి కోసం బ్రతకాలి? ఎందుకు బ్రతకాలి? అదిగో! నన్నూ మృత్యువు పిలుస్తోంది. నా కోసం అమ్మానాన్నలు స్వర్గంలో నిలిచే ఉన్నారు.

సుధా! మనం ఈ లోకంలో గాకపోయినా మరో లోకంలోనైనా అన్నా చెల్లెళ్ళుగా ఉందాం చెల్లీ! ఆత్మీయతను పంచుకుని— అనుబంధాలను పెంచుకుని— మమతా మమకారాలతో మనిద్దరం అన్నా చెల్లెళ్ళుగా వుండిపోదాం సుధా! అందుకే వస్తున్నా! నేనూ నీతో బాటే వస్తున్నాను. పూలరథం వచ్చింది. ఎక్కు. నీ దగ్గరకే వస్తాను చెల్లీ! నేను చేసిన పాపాన్ని ఈ తుపాకి తూటాలతో కాల్చి, మసిజేసి మనిషినై వస్తాను చెల్లీ! (అంటూ పిస్టల్ గుండెకు గురిపెట్టుకుని ట్రిగ్గర్ నొక్కాడు. "అమ్మా" అని పెద్దగా అరిచాడు. పడిపోయాడు. మెల్లగా జరుగుతూ వెళ్ళాడు) సుధా! వచ్చాను చెల్లీ! నేనూ వచ్చేశాను. ఈ మరో దేవదాసు మరో జన్మలో నీకు అన్నయ్యగానే పుడతాడు చెల్లీ! (అంటూ ప్రాణం విడిచాడు.)

[తెర జారును]

ఆకలి దొంగ

[సుమారు రాత్రి పన్నెండుగంటల సమయం. చింపిరి గుడ్డలుం కాదుగాని... మాసిన బట్టలు, కొద్దిగా పెరిగిన జుట్టు, గడ్డము అతని అలంకరణాలు. అతన్ని అందరూ "దొంగ" అంటారు. ఇప్పుడూ కొంతమంది అతన్ని తరుముతూ వచ్చారు. కాని, ఈ దొంగ మాత్రం తప్పించుకున్నాడు. అందరూ వెళ్ళిన తరువాత గట్టిగా శ్వాసపీల్చి గుండె నిబ్బరం చేసుకుని దిక్కులు చూశాడు.]

దొంగ : పారిపోయారు! అయినా నన్ను పట్టుకోవాలని ముందుకొచ్చిన వాళ్ళు యింతవరకూ ఎవరూ లేరుగా! దొంగతనం చేయకూడదట! చేయకూడదు. (పళ్ళు కొరుక్కున్నాడు కసిగా, కర్కశంగా) ఈ మాట ప్రభుత్వం పదిసార్లు చెప్పింది. నన్ను పట్టుకొంది-

జైల్లో పెట్టింది. కాని...నన్ను పోషించే దమ్ములేక దాచిపెట్టే ధైర్యంలేక విడిచిపెట్టింది. అందుకే గాలించాను. ఇళ్ళన్నీ గాలించాను. వీధులన్నీ గాలించాను. ఇంతకాలం జైల్లోనే మగ్గిన ఈ శరీరానికి యింత కూడబెట్టే టికాణా లేక, టికెట్ లేకుండానే ప్లాట్ ఫారమ్మీదికి వెళ్ళి గుర్రుపెట్టి నిద్రపోతున్న - బుగ్గ మీసాల ఆసామి జేబులో చేయిపెట్టాను. ఒక పర్సు కొట్టాను (అంటూ జేబులోనుండి కొన్ని తీసి ముద్దెట్టు కున్నాడు నవ్వుతూ) ఆ పోలీసు పోలయ్యకూడా ఇందులో భాగం కావాలట! భాగం... (ఎక్కడో ఎవరో ఆసాములు రావడం గమనించాడు) ఏడెవడు? వో. జేబులుకొట్టే జోగులుగాడా? ఏమిటి ఇలా వచ్చావ్! నీకూ పంచిపెట్టాలా? ఎందుకని? నువ్వూ కూకావా! చూస్తే నాకేం! చెప్పుతో! నీ ఇష్టమొచ్చినట్టు కృతో చెప్పు! ఏమిటా కూశావు? స్టేషన్లో నిద్రపోయే ప్యాసింజర్ల జేబులు కొట్టడానికి నీ ఒక్కడికే హక్కుందా? ఎవరిచ్చారు నీకా హక్కు? పోలీసు వారేనా? వాళ్ళకో సగం పంచిపెట్టే అలవాటుకూడా వుందా? అప్పుడు... మీలాంటి అధికారులు ఎంతకన్నా యింకే చేయగలరు? ఏమిటీ? డబ్బెంత వుందో లెక్కించమంటావా? మర్యాదగా అందులో సగం పోలీసు పోలయ్యకూ ముట్టచెప్పమంటావా! నెవ్వర్ నెవ్వర్... అలా జరగడానికి వీల్లేదు. రాసి నాకీ జైళ్ళూ, సంకెళ్ళూ, కోర్టులూ కొత్తేమీకాదు

నాటికీ నాకూ చాలా దగ్గర చుట్టరికం వుంది. నా బ్రతుకంతా జైల్లోనే గడిచిపోయింది. కావాలంటే జైలు గోడలలో వున్న ఒక్కొక్క యిటుకరాయినీ పలకరించు- నాకథ చెబుతుంది. యింకా నీకు ఓపికవుంటే ఆ జైల్లోని నాకన్నీళ్ళతో తడిసిన నేల నడిగిచూడు. నా గుండెలలో ముల్లు ఎంత విషాదంగా గడ్డ కట్టుకుందో చెబుతుంది. నువ్వెందుకు జేబులు కొడతావో నాకవసరం లేదు. కాని, నేనెందుకు దొంగతనం చేశానో తెలుసా నీకు? ఆకలి... మలమలమాడే ఆకలి. పేగులు దహించుకు పోయే ఆకలి. మండే ఆకలి గుండెల్ని పిండే ఆకలి. అందరికీ వుంటుంది. నో... నో... ఐడోంట్ యాక్సెప్టు... నా ఆకలి కేవలం నాలుగు మెతుకులు కడుపులోకి దిగితే చల్లారిపోతుంది. నా బతుకు తెల్లారిపోతుంది. కాని ఈ దేశంలో ఎందరో ఇంకెందరో ఆకలి తీరని మహానుభావులున్నారు. వేలు, లక్షలు. కోట్లు కూడబెట్టినా తీరని ఆకలి వారిది. వారికీ నాకూ ఏమిటి పోలిక? అన్నట్టు వాళ్ళూ దొంగలే! ఘరానా దొంగలు. ఒకరిది పదవుల ఆకలి. మరొకరికి పెదవుల ఆకలి. ఇంకొకరికి కూడబెట్టే ఆకలి. మానం తీసి నారి వెచ్చని నెత్తురు తాగే ఆకలి. నాకన్నా వాళ్ళు ఘరానా దొంగలే. ఉద్యోగం... (విట్టూరాచడు. నీరసంగా రెండడుగులు వేశాడు) తల్లిదండ్రుల చెమటలతో కూడబెట్టిన డబ్బుతో పాటు నాక

ముత్తాతల నాటి కొంద్ర నేల అమ్మితే వచ్చిన బియ్యే డిగ్రీ నాకో చిన్న ఉద్యోగం ఇప్పించలేక పోయింది. కూడు లేక చేయడానికి కూలి, నాలి లేక నా తల్లి మంచాన పడితే- ఆమె గొంతులో చిట్టెడు మందునీళ్ళు పోయడానికి తాహతు లేకుండా చేసింది. నేను కష్టపడి చదివి సంపాదించిన డిగ్రీ నన్నూ, నా తల్లినీ, పెళ్లి కావలసిన నా చెల్లెళ్ని బ్రతికించలేక- తెచ్చిన అప్పులు తీర్చలేక వరుసగా నా తండ్రి మెడకో ఉరి వేసుకొని దూలానికి వ్రేలాడుతూ ప్రాణాలు విడిస్తే- కనీసం ఆయన్ని చూసి సానుభూతి చూపడానికైనా శక్తి లేకుండా చేసింది. బియ్యే డిగ్రీ- పెళ్ళి- హు... నా చెల్లికి పెళ్ళిచేయలేని అసమర్థుణ్ణి చేసింది కూడా డిగ్రీయే. అసలు నేనిలా దొంగలా మారడానికి కారణమే ఈ డిగ్రీ. అన్నీ పోగా, అందరూ పోగా మిగిలి వున్న నా చెల్లెలిని ఒకింటిదాన్ని చేద్దామని- ఒకయ్య చేతిలో బెట్టి గుండెలమీది కుంపటి దించుకుందామని సంబంధం మాట్లాడాను- వెయ్యి రూపాయల కట్నంతో నా చెల్లెలి పెళ్ళి వైభవంగా చేద్దామని కలలు గన్నాను. ముహూర్తం నిశ్చయించుకొన్నాం.

కాని డబ్బు కావాలి. ఆ డబ్బుకోసం కాలికి బలపం కట్టుకొని తిరగని యిల్లు లేదు, అడగని మనిషి లేడు! కనీసం కూలి పనైనా చేసి, డబ్బు కూడబెట్టి నా చెల్లి మెళ్ళో ఆమాత్రం ముళ్ళు వేయిద్దామనుకొన్నా

ను. కాని ఈ దేశంలో నాకు పని దొరకలేదు. నా చెల్లి పెళ్ళి కావడానికి నాకు సహాయంగానీ, నాకు భూమి గానీ దొరకలేదు. తెల్లవారితే పెళ్ళివారొస్తారు. తెల్లవారితే నా చెల్లి ఒకింటిదై నూరేళ్ళు సుఖంగా జీవిస్తుంది. పసుపు, కుంకాలతో పది కాలాల పాటు ఆమె హాయిగా బ్రతకడానికి ఆమె మెళ్ళో తాళి మెడలో పడుతుంది. విసిగి వేసారిన నాకు ఏ దారీ కనిపించలేదు. పదే పదే నన్నుచూసి పకపకా నవ్వే బియ్యే డిగ్రీని చూస్తే నా కడుపు మండింది. నా కళ్ళలో కసీ, కర్కశత్వం బియ్యే డిగ్రీని కాల్చి వేసింది.

దొంగ!

ఆ రాత్రి అర్ధరాత్రి నల్లగా చీకటి! భూమినీ, ఆకాశాన్నీ కమ్మిన చీకటి! అంతరాంతరాలలో అంధకారం కమ్మిన రాత్రి. మొదటిసారిగా నన్ను దొంగను చేసిన ఆ కాళరాత్రి నన్ను శాశ్వతంగా దొంగగానే బ్రతుకమని శాసించింది. కాలేదు తమ్ముడూ! నా చెల్లి పెళ్ళి కానేలేదు ఎందుకో తెలీసా? ఆ నిశి రాత్రి నిద్రపోతున్న పెరిశెట్టిని లేపి, కత్తి చూపి కావలసినంత డబ్బు పుచ్చుకొని ఇంటికి చేరాను. నా చెల్లిని పెళ్ళికూతుర్ని చేయడం, నా యింటికి పోలీ

సులు రావడం, నా చేతులకు బేడీలు వేయడం, నా మురిపాల తల్లి బ్రతుకులో నిప్పులు పోయడం ఒక్క నిముషంలో జరిగిపోయిందిరా! ఆమె మెడలో పడుతుందని ఆశించిన పసుపుతాడే - అది - పలుపుతాడై చివరకు ఉరి తాడుతోనే ఆ చిన్నారి తల్లి జీవితం పరిసమాప్తమై పోయింది. అప్పట్నుంచే నేను మారిపోయాను. చదివి సంపాదించిన విద్యా డిగ్రీ నన్ను బికారినే కాదు, దొంగను కూడా చేసింది. సంఘంలో నాకింత పరువూ, మర్యాదా లేకుండా చేసింది. అందుకే తెల్లారని చీకట్లోకి పయనిస్తున్నాను. చల్లారని మంటల్లోకి పయనిస్తున్నాను.

ఓ - పోలీసు పోలయ్యగారా? రండి! ఏమిటిచేయి జాపుతున్నారు? వాటా కావాలా? నాలోని మంచినీ, మానవతనూ చంపుకుని, జీవితాన్ని చీకటిచేసుకుని బ్రతికినంతకాలం ఒంటరిగానే తలొంచుకుని తప్పుకు తిరుగుతూ తప్పించుకుంటూ ఇలా కాలం వెళ్ళబుచ్చుతున్న నన్నూ వాటా అడుగుతున్నావా? ఈ పాపంలో నీకూ భాగం కావాలా? ఏమిటీ? నీ కొడుకు విద్యా పరీక్షలకు వెళ్ళడానికి యింకా జీతం కట్టలేవా? వచ్చే నెల జీతం వడ్డీలకే చాల్లేదా? ఫీజు కట్టించకపోతే యిన్నేళ్ళూ చదివిన నీ కొడుకు జీవితం వ్యర్థమై

పోతుందా? అవును. వ్యర్థమైపోతుంది. అర్థంలేని అగాధంలో పడి అడుగున పడిపోతుంది. అప్పుడు నువ్వూ, నీ కొడుకూ ఏడ్చినా, కన్నీళ్ళన్నీ ధార పోసినా ఏడాది వెళ్ళేదాకా మళ్ళీ పరీక్షలు రావు. నిజమే! ముందు నీ కొడుకుని పరీక్షలకు పంపు. డబ్బు నేనిస్తాను. (అంటూ జేబులోనుండి పర్సుతీశాడు. గబగబా అందులోంచి డబ్బుతీశాడు. అందులోంచి ఒక ఉత్తరం జారి క్రిందపడితే దాన్ని అందుకుని ఆదుర్దాగా చదడం మొదలెట్టాడు. ఆతని ముఖంలో రంగులు మారాయి. కాగితం మడిచి, ఆ డబ్బుతో కలిపి మళ్ళీ పర్సులో పెట్టి జేబులో పెట్టుకున్నాడు) వీల్లేదు పోలయ్యగారూ! ఈ డబ్బులో ఒక్క చిల్లి గవ్వకూడా ఖర్చుపెట్టడానికి వీల్లేదు. ఏమిటి? నన్ను మళ్ళీ జైలుకే పంపిస్తావా! ఇంతకుముందే జైలు గోడలకూ, ఆ గోడల్లో వున్న ఇటుకలకూ, నాకూ పరిచయం వుంది పోలయ్యగారూ! ఆ రాళ్ళకు మాటలు రావుగాని... వాటాదు చితకబాది. ఆ చీకటి కొట్లోకి వెడితే పలకరించి, పరామర్శించి కాస్త సానుభూతి చూపి, కారుతున్న కన్నీళ్ళను తుడిచింది ఆ యిటుకరాళ్ళేనయ్యా! వాటికున్న ఆవేదనయం! నో- ఇప్పుడు నువ్వేంచేసినా యివ్వను ఎందుకో తెలుసా!

ఈ ఫస్ట్‌లో డబ్బుతో మరో జీవితం చిగురించ బోతుందయ్యా! ఆ స్టేషన్‌లో నిద్రపోతున్న అతను పెళ్ళయిన తన కుమార్తెకు యిస్తానని యిల్లు అమ్మి తెచ్చిన డబ్బయ్యా యిది. ఈ డబ్బుతో తన కూతురు ఆనందంగా కాపురం చేసుకుంటుందని - ఆత్రపోతూ, అల్లుడి వత్తిడి యిక వుండదని ఆఖరిది తనకు మిగిలివున్న యిల్లుకూడా అమ్మి తనకూతురి యిల్లు నిలబెట్టాలని కలలుగంటూ తెచ్చాడయ్యా పాపం ఆ ఆసామి! అందుకే తిరిగి యిచ్చేస్తాను. ఈ డబ్బు మళ్ళీ అతనికే యిచ్చేస్తాను. ఆ మాట చెప్ప డానికి వారెవ్వరు? చూస్తూ చూస్తూ ఒక ఆడపిల్ల నిండు కాపురంలో నిప్పులు పోయడం నాకిష్టం లేదు. నీ కొడుకు పరీక్షలు రాయలేకపోతే నాకేం? నా ఆకలి తీరకపోయినా ఫర్వాలేదు. వస్త్రాలతో, అవస్థలతో అవురావురుమనే వూపిరి ఆకాశంలో కలిసినా నాకు దిగుల్లేదు. ఆకలి ఎప్పుడూ వుండేదే!

కాని...

ఆడపిల్ల నిండుజీవితం - ఈ డబ్బు యివ్వకపోతే కుండలా బద్దలై పోతుంది. కట్నం యిస్తేనే కాపురం

నేస్తానని నమ్మబట్టి కూతున్నా ఆమె భర్త నిర్దాక్షి
ణ్యంగా ఆమెని బయటికి గెంటేస్తాడు. అప్పుడు ఆ
ఆహారం కూడా ఆగిపోతుంది. కన్నీళ్ళతో ఎదు
రవుతూ [illegible] నా దగ్గరకి అగ్ని [illegible]!
ఆ ఆహారాన్ని కొంచెం కాశ్త్వాయ్! పోలయ్య
గారూ! నా వల్ల కాదు. ఈ డబ్బుతో పిల్లిగవ్వ
కూడా యివ్వలేను. ఆమె కండంటి సంసారాన్ని
నమ్మించి పోయ్యలేను. తిరిగి డబ్బు యిచ్చేస్తాను.
(పొక్కెట్లో చేతూడవు ఇక్కి పట్టుకున్న. కాని ఎందుకో
వుల్చి గిప్పోతూను) ఏమిటి? దారిద్ర్యాన్ని నిలిస్తే నా
[illegible] పోలయ్యగారూ?
దేవుడా! ఏమిటి? మాకోసం కల్పించవ లేదా?
[illegible] ?
[illegible] భగవాన్! నేనేం పాపం చేశాను.
పోలయ్యగారూ! ఎంత దురదృష్టవంతుడ్ని! నన్ను
[illegible] అనుమానిస్తున్నారు. నా
[illegible] తాలూకు పడితే [illegible]
[illegible] దయలేదా! నేను ఎలాగూ
దొంగని [illegible] బ్రతుకంతా దొంగగానే
గడుపుతాను. [illegible] మనిషిగా జీవించే
హక్కు [illegible]? ఈ డబ్బు తిరిగి ఆ ఆహారాని
కిచ్చేస్తే [illegible] నన్ను నీవు తిరస్కరిస్తావా? ఎందు
కని నేను [illegible] దొంగతనానికి ఒక సంకెల బ్రతుకు

నిలువునా బద్దలైపోవాలా? ఒక అమాయకురాలి కన్నీళ్ళలో నేనూ, నా జీవితం కొట్టుకు పోవాలా? వీల్లేదయ్యా! ఇక అలా జరగడానికివీల్లేదు. నేనూ మనిషినవుతాను. బ్రతుకులో యింత మంచితనం నింపుకుని యిప్పటి దాకా వంచనతో కాలిపోయిన నా జీవితాన్ని మానవత్వంతో మళ్ళీ చిగురింప జేసుకుంటాను. దొంగతనం మానేస్తాను. ఏమిటి? దొంగ. దొంగేనా? అతనికీ సంఘంలో ఒక్క మానాభిమానాలు మనిషిగా చెలామణీ అయ్యే హక్కూ, అవకాశం లేనే లేదా? అయినా సరే... ఈ సంఘం ఏమనుకున్నా సరే...సమాజం నానెత్తిమీద దుమ్మెత్తిపోసినా సరే... చట్టం నామీద వ్యతిరేకంగా పాతనేరాలు మోపి జైల్లో శాశ్వతంగా బంధించినా సరే! నేను దొంగతనం చేయను. చేయలేను. నేను చేస్తున్న అమానుష కృత్యాలకు అమాయకుల బ్రతుకులు ఆరిపోవడానికి వీల్లేదు. నా ఆకలి తీర్చుకోవడానికీ, ఈ మంటలు చల్లారడానికీ మరో జీవితవిధ్వంసక నిప్పులుపోసి కాల్చివేయడం నాకిష్టంలేదు!

ఓ... ఆసామిని కూడా తీసుకు వచ్చారా పోలయ్యగారూ! చెప్పండి ఆయనతో నేనో పాత నేరస్థుణ్ణని. మళ్ళీ జేబు కొట్టాననీ చెప్పండయ్యా. స్వామిగారూ! నిజమే నా జేబుకొట్టింది నేనే. దహించి వేస్తున్న ఆకలి తీర్చుకుందామని మీ జేబు కొట్టిన మాట నిజమే. కాని, నీడబ్బులో ఒక్క పైసా

కూడా ముట్టుకోలేదు. ఎందుకో తెలుసా? నీకూతురి నూరేళ్ళ జీవితం ఈడబ్బులోవుంది. యింతకాలంనువ్వు తలదాచుకున్ననీడ ఈపర్సులో వుందయ్యా! అందుకే అందుకే బాబూ. నేను ఖర్చుపెట్టలేదు. (జేబులో నుండి తీశాడు) ఇదిగో బాబూ! మీ పర్సు తీసుకోండి. లెక్కచూసుకోండి. లెక్కవయితేనాప్రాణం మిగిలివుంది. దాన్ని యిక్కడే విడిచి ఆ తరుగ వ్రాడ్చి మీ అమ్మాయి బ్రతుకు బంగారం చేయండి తీసుకోండి. (అంటూ పర్సు విసిరేశాడు) నేను దొంగనే బాబూ! ఆకలి దొంగను. అంతేగాని ఘరానా దొంగనుకాను బాబూ! ఈ పోలీసు పోలయ్య లా పెద్ద పెద్ద బురఖాల చాటున తప్పులు దాచుకున్న దొంగను మాత్రం కాదుబాబూ! అక్కర్లేదు - మీరిచ్చే ఆ పదిరూపాయలు నాకక్కర్లేదు. యిప్పుడు నాకు ఆకలిలేదు- తీరిపోయింది. నా మనసు ఒక మంచి పనితో తృప్తిపడింది. మీ అమ్మాయి నిండుగా నూరేళ్ళు కాపురం చేస్తే - ఇక నాకు యెప్పుడూ ఆకలి కానేకాదు. నేనిప్పుడు మారి పోయాను. దొంగను కాదు. ఒక మనిషిని పోలయ్య గారూ! రండి. ఇవిగో చేతులు. సంకెళ్ళు వేయండి. మీ చేతుల్లో సత్తువవుంటే ఆ లాఠీతో చితక బాదడానికి - నావళ్ళు సిద్ధంగానే వుంది. కమాన్! కొట్టండి. అంతేగాని యింతకాలం నేను చేసిన పాపాలతో నేరాలతో కుళ్ళిపోయిన ఈశరీరాన్ని పోషించుకోవడానికి

జాలీ. మహా నేరం చేశాను. చేసి మీకు భాగం పంచ పెట్టా — ఏమిటీ ? నన్ను విడిచిపెడుతున్నారా ! క్షమించి వదిలిపెడుతున్నారా ? నేను దొంగనయ్యా! ఆకలి దొంగను, పోలయ్యగారూ ! మీలో జాలి, దయ వుంటే మాటిని అలానే వుంచుకోండి బాబు, మాలాటి నేరస్థుల్ని విడిచిపెట్టి ప్రభుత్వం దృష్టిలో మీరు నేరస్థులు కావద్దు మీ ఉద్యోగ ధర్మాన్ని నాకోసం మీరు అన్యాయం చేయొద్దు. అందుకే రండి. ... నన్ను జైలుకు పంపండి నేను దొంగను... ఆకలి దొంగను. రండి... అయితే నేనే వస్తున్నాను... ముందుకొస్తున్నాను. ఒక క్షణం మీద — భూతదయతో మీరు విడిచిపెట్టినా నేనే వెళ్ళి నేరానికి ... జరుపుతాను శిక్ష అనుభవిస్తాను. పదా! (... గబగబా ముందుకు వెళ్ళిపోతాడు)

[తెర జారును]

కోతలరాయుడు

(తెర తీయగానే హేటు, బూటు, సూట్లతో వున్న ఒక వ్యక్తి ప్రవేశించి నాలుగువైపులా క్షణకాలం పరికించి ఒక సిగరెట్ తీసి వెలిగించి గట్టిగా నాలుగు దమ్ములు లాగి)

లేడీస్ అండ్ జెంట్స్... బాయస్ అండ్ గరల్స్.. ముందు నే నెవరో మీకు తెలుసా? నాన్‌సెన్స్ నేను చెప్పందే నే నెవరో మీకెలా తెలుస్తుంది? బై దిబై చెప్పినా నేనొక మనిషిని అని చెప్తారు. కాని నేను మనిషిని కాను. పశువును అంతకన్న కాను గుండెలేని బండరాతి దేవుణ్ణి అంతకన్న కాను. నిజం చెప్పాలంటే మీలాంటి అనాగరిక మనిషిని అసలే కాదు నేను ఇప్పుడే అమెరికానుంచి దిగబడ్డ అప్-టు-డేట్ మనిషిని నా పేరు S. R. జా.

నాన్‌సెన్స్. ఎందుకలా నవ్వుతున్నారు? జూ ఏమిటీ జంతువు ప్రదర్శనశాల్లా అనేనా? అమెరికాలో పేర్లన్నీ యిలాగే వుంటై. నిజం చెప్పాలంటే ఆంధ్రాలో నా అసలు పేరు సన్యాసిరాజు ఆ పేరునే అమెరికాలో 'S R. జూ' గా కుదించిపారేశారు అమెరికాలో మనిషి పొట్టిగైనా ఊరుకుంటారుగాని పేరు పొడుగైతే ఊరుకోరు.

ఏమంటున్నారూ? మీ పేర్లను అమెరికాలో ఎలా కుదిస్తారో చెప్పమంటున్నారా? చెప్తాను నీ పేరు బంగారం కదూ? అదే అమెరికాలో 'B. G. రమ్' అని పిలుస్తారు. అలాగే సుబ్బయ్యను 'సుయ్' అనీ రామయ్యను 'రయ్' అనీ, కోటయ్యను 'కొయ్' అనీ కుదిస్తారు.

అమెరికానుంచి నేనిక్కడ కెందుకొచ్చానని అడుగుతున్నారా? ఈ పల్లెసీమల్ని కళ్ళారా చూచిపోదామనే వచ్చాను. అమెరికాలో మన పల్లెల్ని గురించి స్వర్గాలనీ, ప్రకృతి సౌందర్యానికి అసలు సిసలైన ప్రతిరూపాలనీ ఎంతో గొప్పగా పొగుడుతుంటారు. నిజంగా మన ఆంధ్రాపల్లెసీమల కన్న అమెరికాలో వల్లకాడు సీమ బాగుంటుందని నేను చెప్తున్నాను.

నిజం చెప్పాలంటే ఏముందీ పల్లెల్లో? ఎటుచూచినా పూరిగుడిసెలూ, మురికిగుంటలూ... సుందరమైన దోమలు కనిపిస్తున్నాయిగాని ముచ్చటైన అందమైన భామలు కనిపించవు. పంచేమి ఏ యింట్లో చూచినా చీకటీ, శోకము విలయ

తాండవం చేస్తున్నవి. ఈ యుగములో ఈ పల్లెలు బాగు పడవు నా వాక్కు నిజంగా వేదవాక్కు.

ఏమంటున్నారూ? నా గురించి పూర్తిగా చెప్పమం టున్నారా? చెప్తాను. మీకోసం కాకపోయినా నా ఆత్మ సంతృప్తి కోసమైనా గొప్పకు నేను చెప్పకపోయినా నిజం చెప్పాలంటే నేను పుట్టింది భారత దేశంలో పాలుప ట్టింది పారిస్‌లో. ఒనమాలు నేర్చుకుంది వాషింగ్టన్లో. అన్ని విద్యల్లో ఆరితేరింది అమెరికాలో. అమెరికాలో నేను చదవని చదువంటూ లేదు. పాసవని కోర్సంటూ లేదు. మెడిసిన్లో ఫస్టు, సైన్సులో ఫస్ట్, రన్నింగ్‌లో ఫస్ట్, కన్నిం గ్‌లో ఫస్ట్, ఈటింగ్‌లో ఫస్ట్ చీటింగ్‌లో ఫస్ట్, అన్నిటిలో నా అపారమైన అనుభవాన్ని గురించి అమెరికా ప్రభుత్వం నాకు XYZ అనే స్పెషల్ డిగ్రీ బహూకరించింది. నా సెన్స్! ఎందుకలా నవ్వుతారు? ఈ డిగ్రీ గురించి మీ రెప్పుడూ వినలేదా? అఫ్‌కోర్స్ మీరు వినకపోవచ్చు నిజం చెప్పాలంటే ఈ XYZ డిగ్రీ చాలా గొప్పది. ఈ డిగ్రీ ఈ ప్రపంచంలో ఇంతవరకు ఎవ్వరికీ రాలేదు. ఆ డిగ్రీపుచ్చు కున్న ఘనత ఈ ప్రపంచంలో తొలిసారిగా నాకే దక్కింది. అందుకే అమెరికాలో లక్షాధికారి మొదలుకొని భిక్షాధికారి వరకు, కార్మికుడు మొదలుకొని కోటీశ్వరుని వరకు నేను తెలియనివాడంటూ లేడు. కాక అమెరికాలో అంత పేరు ప్రతిష్టలున్నాయ్.

నిజం చెప్పాలంటే నాలాటివ్యక్తి ఈ ప్రపంచంలో నూటికి కోటికి ఏ ఒక్కడో వుంటారు. నేను చూడంది లేదు

దేవుణ్ని తప్పు; నేను తాగందిలేదు విషం తప్పు; నేను అనుభ వించందిలేదు మృత్యువు తప్పు; నేను తినందిలేదు గడ్డి తప్పు; నేను చేయందిలేదు హత్యతప్పు.

ఒకసారి అమెరికా ప్రభుత్వం నా దగ్గరకొచ్చి రోజుకు పాతికవేల డాలర్లిస్తాం మా దగ్గర ఉద్యోగం చెయ్యమన్నారు. అప్పుడు నేను "నో" అన్నాను. అదే అమెరికాలో ఒక ప్రయివేటు కంపెనీ గంటకు లక్ష డాలర్లిస్తాం మా కంపెనీకి డైరక్టర్‌గా వుండమన్నారు. "డోంట్ కేర్" అన్నాను. అక్కడే మరో ఫరమ్ పూటకు కోటిస్తాం. మా కంపెనీలో మేనేజింగ్ పార్టనర్‌గా వుండమన్నారు. "ఇంపాజిబుల్" అన్నాను. అలా ఎందుకన్నాను? నాన్‌సెన్స్! ఆ విషయం మీకెలా తెలుస్తుంది నేను చెప్పందే? నేను పుట్టింది ఘోర దరిద్ర దేవత ప్రళయతాండవం చేసే, ఈ పవిత్ర భారతదేశంలో. నా మేధస్సు, నా తెలివి, నా చెమటా, రక్తమూ, అన్నీ నా దేశానికే ఉపయోగపడాలనే ఉద్దేశంతో అమెరికాని అలా చెప్పి, గుడ్‌బై కొట్టి మన ఆంధ్రదేశానికొచ్చి మకాం పెట్టాను.

వాట్? నాకు పిల్లలెంతమంది అడుగుతున్నారా? నాన్‌సెన్స్ నాకింకా పెళ్ళికాలేదు. ఎందుకు చేసుకోలేదని అడుగుతున్నారా? పిల్ల దొరక్క మాత్రం కాదు ఇది కలియుగం కాంతల యుగం. కుక్కపిల్లకు దొరకలేదంటే ఆశ్చర్యపడొచ్చుగాని కన్నెపిల్లలకు మాత్రం కొదువలేదు. వందలమంది కన్నెపిల్లలు పెళ్ళీడుకొచ్చి తమ తలిదండ్రుల గుండెలమీద కుంపట్లై కూర్చున్నారు.

ఆ ఆడపిల్లల తండ్రులు కట్నాలు తెచ్చి పెళ్ళికొడుకుల కోసం, దొంగలకోసం కాచుకునే పోలీసుల్లా వేచియున్నారు. కాని మనదేశంలో ఈ కట్నానికి ఎంతో ప్రాముఖ్యతుంది. తలిదండ్రులు తమ కుమారులను ఇంజనీర్లు చదివించినా, లాయర్లు చదివించినా, డాక్టర్లు చదివించినా ఆకట్నంకోసమే తమ బిడ్డల చదువుకోసం ఖర్చుపెట్టిన డబ్బును వడ్డీతో సహా ఆడపిల్లల తండ్రి దగ్గర పుచ్చుకోవడమే ఈ కట్నాల పరమార్థం. కన్నపిల్లల భావిజీవితాలకే ఒక గొడ్డలిపెట్టులాంటి ఈ కట్నాలను యువతరం కాదన్ననాడే ఆడపిల్లల కన్నవాళ్ళు నిశ్చింతగా ఉండగలుగుతారు. అలా కాకపోతే వాళ్ళకు ఈ జన్మలో సుఖంగాని, శాంతిగాని ఉండదు. ఇది సత్యం.

ఇంకొందరు నా సంగతే చూడండి. అమెరికాలో ఒక లక్షాధికారి వాళ్ళమ్మాయిని చేసుకుంటే ఏడు మేడలిస్తానన్నాడు... మేడలంటే మామూలు మేడల్లా రెండు మూడంతస్తుల మేడలు కాదు, మేడకు ముప్పయి అంతస్తులు ... అంతస్తుకు ముప్పై గదులు ఐనా వద్దన్నాను. ఎందుకో తెలుసా? అప్పటికే ఆ పిల్ల ముచ్చటగా ముగ్గురి భర్తలకు విడాకులిచ్చింది. అమెరికాలో భర్తలకు భార్యలు విడాకులివ్వడం చాలా ఈజీ. అది ఆ దేశంలో ఒక పెద్ద ఫ్యాషను కూడా. ఇకపోతే అక్కడే మరో తండ్రి తన కూతుర్ని చేసుకుంటే ఏడు ఇటుకలిస్తానన్నాడు. ఏం ఇటుకలు! బంగారపు ఇటుకలు. ఐనా తిరస్కరించాను. ఎందుకు! పెళ్ళి కాకముందే ముద్దుగా ఇద్దరు పిల్లల్ని కన్నందుకు. అక్కడే మరో పెట్టుబడిదారుడు తన కూతుర్ని చేసుకుంటే మూడు విమానాలూ, ఏడు ఓడలు

యిస్తానన్నాడు. నేను ససేమిరా ఒప్పుకోలేదు. ఎందుకు ఒప్పు కోలేదు? అందుక్కారణం నాకున్న దేశాభిమానమే. నేను పుట్టింది అతి సంతాన లక్ష్మి సకలము భరతనాట్యం చేసే భారతదేశంలో నేను పెళ్ళి చేసుకున్నా పిల్లల్నికన్నా ఆ తర్వాత గిట్టి మట్టిలో కలిసిపోయినా అది నా దేశంలోనే జరగాలనే గట్టిపట్టుదలతో ఎన్ని అవకాశాలను జారవిడుచు కొని మన ఆంధ్రదేశానికొచ్చాను నా చేతనయినంత సహాయం నా దేశ ప్రజానీకానికి చేసి ప్రజన్మ చరితార్థం చేసు కోవాలని నిశ్చయించుకున్నాను కనుక నాకు మీరు పూర్తి సహాయ సహకారాలందివ్వాలని మరీమరీ వేడుకొంటున్నాను. నాన్‌సెన్స్! ఏమిటలా ఒకరి మొఖాలొకరు చూసుకుంటూ మీలో మీరు గొణుక్కుంటున్నారు? ఓ నా ఉపన్యాసాన్ని వింటుంటే మీకు రాజకీయ నాయకులు గుర్తొస్తున్నారా! నిజమే మరి. మీ ఓట్లకోసము, తమ సీట్లకోసము మీ ముందు కొచ్చి ఎన్నో ఉపన్యాసాలిచ్చి అసలు ఉపన్యాసాలంటేనే మీకు విరక్తి కలిగేట్లు చేశారు ఆఉపన్యాసాలకే విలువ లేకుండా చేశారు తెల్లటోపీతో మెల్లిగా మీ దగ్గరకొచ్చి కల్లబొల్లి మాటలు చెప్పి. వందలు వందలు చందాలు వసూలు చేసు కొని వెళ్తూ చివరకు తన టోపీ తీసి మీ నెత్తిన పెట్టే రాక్షస రాజకీయ నాయకుణ్ణి కాదు నేను. అసలు నాకు ఓట్లన్నా, సీట్లన్నా నిజముగా చిరాకు. ఈఓట్లనుంచి కొందరు బాగుపడతారు వందలమంది చెడిపోతారు. నిజముగా ఓటు మనముందు జీవితానికి బాట అనేకన్నా అది పేదల జీవితా లతో చెలగాటమాడే ఒక వేట అనడము సమంజసము.

ఇక పదవులంటారా అవి సెంట్ పర్సెంట్ పాపాల పుట్టలు. ఆ పదవులు కాపాడుకోవడానికి అవినీతికి దిగజారాలి. అన్నిటినీ అందరినీ దూరం చేసుకోవాలి అబద్ధాలు ఆడాలి. అక్రమాలు చేయాలి. హత్యలు చేపట్టాలి సత్యాన్ని తుదముట్టించాలి. అధికారమనే అందలమెక్కాలి అందుకే పాప పంకిలమైన ఆ పదవులంటే నాకు ఒళ్ళుమంట, కళ్ళుమంట, గుండెమంట.

యిక అసలు విషయానికొద్దాం. నేనిప్పుడు మిమ్మల్ని కోరుకునే దేమిటంటే నాకు మా ఊరిలో ఒక చిన్న కుటీరం కట్టించండి రోజుకో యింట్లో అన్నం పెడుతుండండి. ఇప్పుడు నేనూ మీతో పాటు మీదగ్గరే వుంటూ, మీ కష్టసుఖాల్లో పాలు పంచుకుంటాను. నాన్‌సెన్స్! ఏమిటి మళ్ళీ మీ గుసగుసలు! నాకేం ఆస్తి లేదనుకుంటున్నారా? లేక నేనేం బికారి ననుకుంటున్నారా? ఎన్నటికీ కాదు. నిజం చెప్పాలంటే నేనో కోటీశ్వరుణ్ణి మా తాత మాజీ కేంద్రమంత్రి మా తండ్రి మాజీ రాష్ట్రమంత్రి, వాళ్ళిద్దరూ పదవుల్లోవుండగా ప్రజాసేవ పేరుతో వాళ్ళు పేదల సొమ్ము కొన్ని కోట్లు సంపాదించారు. ఉన్నట్లుండి ఒకసారి హార్టు ఎటాక్ వచ్చి పరలోకానికి విశ్రాంతికోసం వెళ్ళారు. ఒక్కసారి అంత ఆస్తికి నేనొక్కణ్ణే వారసుణ్ణయ్యాను. కాని ఆ డబ్బు ఎవరిది? ఎలా వచ్చింది? అని నన్ను నేను ప్రశ్నించుకున్నాను. యిది ముమ్మాటికీ ప్రజల డబ్బేనని నిర్ణయించుకున్నాను. వెంటనే ఖజానా బద్దలుకొట్టాను. చిత్తు కాయితాల్లా కట్టలుకట్టి గది నిండా గుట్టలు గుట్టలుగా పడివున్న ఆ నోట్లను చూసి నాకు

నేనే ముందు ఆశ్చర్యపడ్డాను. ఆ తర్వాత సిగ్గుపడ్డాను. దేశంలో డబ్బు లేదనుకింత కరువొచ్చిందో నాకప్పుడర్థమైంది ప్రతి భాగ్యవంతుడూ ఇలా డబ్బు దాచేస్తే ఈ దేశమేమై పోతుంది? ఈ పేదవాళ్ళేమై పోతారు? అన్న ప్రశ్నలు కొంద రికల్లా నా మెదడును తొలచడం ప్రారంభించినై. ఆ డబ్బు ఏం చెయ్యాలి? ఎవరికివ్వాలి? అన్న ఆలోచనలు జలగల్లా నా మనసును కట్టి వేధించసాగాయి. ఇంకా నా తాత తండ్రులు ఎక్కడ ఏం దాచారోనని ఏడుగంటలు ఏకధాటిగా మేడంతా వెతికాను. ముందు దొడ్డి తవ్వించాను. అందులో బంగారం బైటపడింది. ఆ తర్వాత బాత్‌రూమ్ బద్దలు కొట్టించాను. భూమిలో వజ్రాలు దొరికినై.

ముందు దొరికిందంతా ప్రభుత్వానికి కప్పగిద్దామను కున్నాను. కాని పెద్దసముద్రంలో కలిపిన మంచినీళ్ళు పోయడం నిరర్థకమనిపించింది. ఆ డబ్బంతా బీదలకు పంచి పెట్టడం మంచిదనుకున్నాను. కాని అందుకు నా అంతరాత్మ అడ్డు చెప్పింది. బీదలను బిచ్చగాళ్ళుగా చేయవద్దని నన్ను హెచ్చరించింది. డబ్బుతో పేదలు బాగుపడకపోగా త్వరగా చెడిపోతారని బోధించింది. నిజమే తేరగా వచ్చే డబ్బు మనిషిని త్వరగా చెడగొడుతుంది. నేను యిచ్చిన డబ్బుతో ఒకడు తాగుబోతు కావచ్చు మరొకడు తిరుగుబోతు కావచ్చు ఇంకొకడు సోమరిపోతై పని మానేసి బజార్లనిండా బలా దూరుగా చక్కర్లుకొట్టొచ్చు. అందుకే పేదలకు డబ్బివ్వడం మానుకున్నాను. కష్టం చేసుకునేవాళ్ళు బ్రతుకుల్లో

నా కెరీర్లో కలతలు లేకుండా గడుపుతున్నాను. ఐతే ఆ డబ్బును ఎలా సద్వినియోగ పరచాలని గంటల తరబడి ఆలోచించాను. చివరకు మానవసేవకన్న పశువుల సేవయే ఉత్తమోత్తమని నిర్ణయించుకొన్నాను. వెంటనే పెద్ద మేడలకు ప్లాన్సు సిద్ధము చేయించాను. కొందర్ని ద్వారా పెద్ద కాంట్రాక్టర్లను పిలిపించాను. వాళ్ళకు కోటిరూపాయలు ముందుగానే ఇచ్చివేశాను. కాని వాళ్ళింతవరకు మేడలకు పునాదులే లేపలేదు. కారణమడిగితే సిమెంటు దొరకలేదని ఒకడు, ఇనుము దొరకలేదని మరొకడు కుంటిసాకులు చెప్తారు. అదీ నిజమే మరి, అసలు మనదేశములో మనకు ఏది చాలినంత దొరుకుతుంది? నిజానికి కరువులకు మారుపేరు మనదేశము. నాయకులు చేసే వాగ్దానాల్లాగే ఆ మేడలు కూడా పునాదుల్లోనే ఆగిపోయాయి. కావలసిన డబ్బంతా ముందే పుచ్చుకొని కాంట్రాక్టర్లు మాయమైపోయ్యారు. ఆ క్షణమే ఈ నీతిలేని మానవజాతిమీద విరక్తి కలిగింది. మానవత్వము లేని ఈ మనుషుల్ని నమ్మేకన్న పవిత్రతకు మారుపేరయిన పశువుల్ని నమ్మడం నయమనుకున్నాను. అసంపూర్తిగా మిగిలిపోయిన ఆ మేడలన్నిటిని పశువులపేర రాసి పారేశాను. యీ ప్రపంచములో తొలిసారిగా పశువులకు రెస్టుహౌస్ నిర్మించిన ఘనత నాకే దక్కింది. మనుషుల్లో అనాథల్లాగే జంతువుల్లోకూడ దిక్కులేనివెన్నో వుంటాయి. అడిగి తమ కోరికలు సాధించుకోడానికి మనుషులకు నోరుంది, కాని పశువులకు నోరిచ్చి అడిగే అవకాశము లేకుండా చేశాడు

భగవంతుడు. ఈ విధముగా పశువులకు తీరని ద్రోహము చేశాడా దేవుడు,

రోడ్ల వెంబడి ఎంగిలాకు లేదుకు తినే ఆవుల్ని ఇల్లా వాకిలీ లేక బురద గుంటల్లో రెస్టు తీసుకొనే వరాహాలను, వానకూ, ఎండకూ తడిసిపోయే గార్ధభాలను మునిసిపాలిటీ వాళ్ళ బాధ పడలేక చిక్కి తమ ప్రాణాలను కోల్పోయే కుక్కల్ని చూచినా మనసెంతగానో పరితపించింది. యీ దేశములో పశువులు ఎంత వెనుకబడుతున్నాయో నాకిప్పుడర్థమైంది? అలాంటప్పుడు వాటి సుఖశాంతులకోసం మనం ఎందుకు ప్రణాళికలు సృష్టించకూడదు? అసలు సోషలిజానికి అర్థమేమిటి? సమానత్వమని. మనుషులతో సమానంగా పశువుల్ని చూచినప్పుడే ఆ సోషలిజానికొక అర్థము. యీ విషయముమీదనే ప్రభుత్వానికి పాతిక పేజీల స్కీమ్ రాసి పంపాను. ఇంకా అక్కణ్ణుంచి సమాధానము రాలేదు. బహుశా నా స్కీమ్‌ని చిత్తుబుట్ట దాఖలా చేసుంటారు. నాకు తెలుసు ప్రభుత్వం ఊసుపనుల కిచ్చినంత ప్రోత్సాహము మంచి పనుల కివ్వదు. బ్రాందీ షాపులకు లైసెన్సులిస్తుందిగాని బీద్యార్థులకొళ్ళు కివ్వదు.

ప్రభుత్వం సంగతలా విడిచిపెట్టండి. మీరయినా పశువులు మీ పాలిట కల్పవృక్షాలు. పశువులు ప్రొద్దస్తమానం మీ పొలాలు దున్నుతున్నై, సూపనకన్న బలమయిన ఎరువు లిస్తున్నై. తమ శరీరాన్ని పాలగా మార్చి మీ కందిస్తున్నై. తమ చర్మాన్ని మీకు చెప్పులు కుట్టిస్తున్నవి. తమ కొమ్ములతో మీకు దువ్వెనలు చేస్తున్నవి. అంతటి

ఉత్తమమైన పశువులకు మీరు గడ్డి పెట్టడం భావ్యంగాదు. మీరు హాయిగా యిళ్ళలో వుంటూ వాటిని రాత్రిం వాకిలి ముందు, ఎండలో, వానలో, చలిలో వుంచడం న్యాయం కాదు. నా మాట విని పశువులక్కూడా మీతో పాటు సమాన హక్కులు, అవకాశాలు కలిగించండి

అసలు ఆ పశువులు పూర్వ జన్మలో మీలాంటి మనుషులేనన్న సంగతి మరిచిపోకండి. మీరు సత్యాన్ని తెలుసుకోకుండా పశువుల్ని హింసిస్తే వచ్చే జన్మలో మీరు కూడా పశువులుగా పుడతారు

(ఒక్కసారి ఉలిక్కిపడి, రాళ్ళు దెబ్బలు తనమీద పడుతున్నట్లు నటిస్తూ) ఏమిటి? ఏమిటీ ఘోరం? మంచి చెప్పినందుకు నామీద రాళ్ళు, దెబ్బలూ విసురుతున్నారా? నిజమే మరి. మీకు మంచి రుచించదు. చెడులో వుంటూ చెడులో బ్రతుకుతూ, పూర్తిగా చెడిపోయిన మీకు మంచి తనము మహాపరాధముగానే వుంటుంది మంచిని పెంచలేని మీరే మంచిని చంపుతారనడానికి గాంధీజీ మరణమే ఒక ప్రబల నిదర్శనము.

సముద్రములో ఉప్పునీరులా ఈ లోకమునిండా చెడు నిండిపోయింది. నిజముగా మిమ్మల్ని బాగుచెయ్యడానికి ఈ యుగము చాలదు. బంగారపు పళ్ళెలలో భుజిస్తూ వెండిగ్లాసులతో కాఫీ సేవిస్తూ, పట్టు పరుపులమీద పవళించే నేను మీకు సేవచేయాలని వస్తే దెబ్బలతో కొడతారా? అదీ పాత చెప్పులతో. ఏ పశువులకోసము నేను [illegible] దెబ్బ

దెబ్బలు తిన్నానో ఆ పశువులతోనే మీకు బుద్ధి చెప్పిస్తాను. వెంటనే పశువుల సంఘాలు పెట్టి, ఆ పశువులచేత విరా పనులు చేయకుండా స్ట్రయిక్ చేయించి, దానికి తగిన గుణ పాఠము నేర్పకపోతే నా పేరు S. R. జానకీరాము. నా డిగ్రీ XYZ సాక్షిగా ఇదే నా శపథము! మానవత్వము లేని మనుషులు డౌన్ డౌన్! ప్రజాసేవ చేసే పశువులు వర్ధిల్లాలి ...ఈ మనుషులు డౌన్ డౌన్!! పశువులు జిందాబాద్! (అని కేకలేసుకుంటూ లోనికి వెళ్తాడు.)

—: సమాప్తం :—

విచిత్ర దుర్యోధనుడు

[బెల్ బోటమ్ ప్యాంట్‌లో బిగించిన అరచేతుల చొక్కా. వెడల్పాటి బెల్టు, బూట్లు, కళ్ళజోడు, నెత్తిమీద దొరటోపీ, చేతిలో రోకలిబండలాటి ఆయుధం అతని ఆభరణాలు. ఈవిధంగా నడుస్తూ ఒక పట్టణంలో ప్రవేశించి అక్కడి వైభవోపేతమైన రంగుల్నీ, హంగుల్నీ పరీక్షగా చూస్తుంటాడు.]

దుర్యో :- ఆహా! ఏమీ మునిసిపాలిటీ వారి మురికిగుంటల మీద బారులుతీరి ముగ్గులుపెడుతున్న దోమల

భామల సౌందర్యము! అహో! ఇది ఏమి? నట్టనడి రోడ్డుమీద నడిసంద్రములాటి నీటిమడుగు కాబోలు! ఏమిటీ దుర్వాసన? వికసించిన విరజాజులు గుబాళించే పరిమళంబు చందంబున సుగంధ ద్రవ్యముల పోలు వాసనలు నోరూరుటలు గొల్పుచున్నది. ఏమై యుండును? ఓహో! ప్లాటుఫారముమీద తిండిలేక ఎండి - ఎండి... కడుపుమండి - మండి... కృంగి - కృశించి ఎప్పుడో చనిపోయిన బిచ్చగాని శవము కాబోలు!

ఇది ఏమి? ఓహో! శునకరాజముగారిదిరో యున్నది. ఇదియునూ కన్నుమూసింది కాబోలు! మురిగి - పురుగులుపడి కంపుకొట్టుచున్ననూ పాపం! మునిసిపాలిటీవారికి తీరికలేక - తీసుకుపోయే దారిలేక - ఎక్కడి శవాల నక్కడే విడిచిపెట్టారు. ముక్కులు పగిలిపోవుచున్నవి. కడుపు రగిలిపోవుచున్నది. ఏమిరా చిత్రము? (అంటూ కొంతదూరం నడిచాడు) నడిరోడ్డు మీద కాసారమా? అవును. ఇయ్యది కాసారమే!

ఇందులకు సందియము లేదు. మురికిపట్టిన అధినేతలంతా ఈ మడుగులలోనే స్నానముచేసి భగవంతుని ధ్యానము చేయుదురేమో! ఆహా! ఎంతటి అదృష్టము పట్టినది ఈ పట్టణ పరిపాలకులకు? మడుగు కాల్వల్లో మురికిని కడుగుకొనుటకు మునుపటిజన్మలో వారేమి పుణ్యము చేసినారో గదా!

ఆహా! ఏమిరా చల్లదనము! ఉల్లముప్పైతము కల్లివల్లిన ఆకాశమునందాక తేలిపోవుచున్న ఈ ఆకస్మిక చల్లదనమునకు హేతువేమై యుండును! కాళ్ళ క్రింద మెత్తగా - వత్తుగా తగులుచున్నది. స్పాంజీ కాదుగదా! (మరో రెండడుగులు ముందుకు వేశాడు) కాదు కాదు. ఇది మున్సిపాలిటీ వారు తోలిన చెత్త! బజార్లన్నీ వూడ్చి వూడ్చి ఆ కసవునంతా యిక్కడ కుమ్మరించినారు కాబోలు! మునురుపట్టిన కలంబున చెత్తంతా మురిగి - నీళ్ళల్లో మరిగి కాళ్ళకు చల్లగా యున్నది (పెద్ద పెద్ద అంగలు వేసుకుంటూ మరో చోటికి వెళ్ళాడు) ఈ నగరము ఎవ్వడూ మంత్రిగారి

దర్శనము చేసుకొనలేదు కాబోలు. వారి సుందర సౌధాల మధ్య అగాధాలవంటి అవురూప గోడ్లు తిల కించి వుంటే పట్టుపరుపులే తెప్పించుకుని నట్టనడి వీధిలో పరిపించుకని హాయిగా విశ్రాంతితీసుకుంటూ గోళ్ళు గిల్లుకుంటూ పరుంచాన్నే మర్చిపోయి యుందురు. (మరి కొంత దూరం ఆశ్చర్యంగా చూశాడు)

ఏమిటీ విచిత్రము! ఇంతటి ప్రతిష్ఠ పేరుకపోయిన ఈ నగరమ్మున ఒక్క దీపమూ కానవచ్చుటలేదు. కారణము గోచరించుటలేదుగదా! (ఇంకా కొంత దూరం నడిచాడు) మంచములోపడి చావు బ్రతు కుల్లోవున్న రోగిలా మసకమసకగా వెలుగుతున్న దీపము కన్పడుచున్నది. పాపము! దీపమ్ములార్పు వారి దివ్యదృష్టికి రాలేదేమో! ఆహా! ఈ నగర సౌంద ర్యము నయనానందకరముగా నున్న కారణంబున కాబోలు...మనసు ఏలనో వేయి గుర్రాల పరుగులు తీయుచున్నది. దేవతలైననూ దివినుండి దిగివచ్చి-

తన్మయులై - తల్లక్రిందులై మళ్ళీ దేవలోక ప్రస్థా
వన మర్చిపోదురు. ఇది నిశ్చయము - నిస్సందే
హము - నిశ్చల నిశ్చయము. (మళ్ళీ కొంచముదూరం
నడిచాడు)

ఈ కాసారంబున కొంచము దప్పిక తీర్చుకొని
కొద్దిపరిశ్రమన ఆకులురాలిన చెట్టునీడన విశ్రమించి
అటుపైన ప్రయాణము సాగించిన నన్ను కొట్టువార
లెవ్వరు? (చేతిలో వున్న ఆయుధము అవతల పడవేసి
మెల్లగా వంగి తేరిపార చూశాడు) ఆహా! ఏమీ
ఆనందపారవశ్యము! నీటిమడుగులో సాటి మనిషి
సాయము లేకుండానే స్నానమాచరించుచున్న దేవ
కన్యలు దిగంబరులై కళ్ళు మిరుమిట్లు గొల్పు
చున్నారే! నేనెంతటి అదృష్టముచేసి జనించితిని -
ఎంతటి అపురూపవరాలు బడసి భూమ్మీద బడితిని!
ఎవరు వీరలు? (లేచి కళ్ళకు చేయి అడ్డం పెట్టు
కున్నాడు) నట్టనడివీధిలో పట్టపగలే దిగంబరులై -
దివ్యలోక సుందరీమణులై - స్నాన మాచరించు

చున్న వీరలెవ్వరు? మాటపలుకుటకు నోరురాని వీరు మానవమాత్రులు కారా? ఏమి! అహో! నేనెంత పొరపడితిని? ఎంతటి దిగ్భ్రాంతికి లోనయితిని! కలువలలోతు నీళ్ళలో నిజముగా దివ్యకాంతలే దిగివచ్చి దిగంబరులై స్నానము చేయుచున్న వారలేయని భ్రమపడితిని. కాదు కాదు. ఇవి మత్స్యములు. ముత్యముల బోలు మత్స్యములు! నిర్వ్యాజులై - నిరాడంబరులై - నిరాధారులై నిత్యనూతనంగా నృత్యములు చేయుచున్నవి! మృత్యువును సైతము లెక్కచేయని పారవశ్యమున పరుగులు తీయుచున్నవి. ఏ జాలరి జోలె వేచియున్నదో వీటిని దాచుకొనుటకు? (మరికొంత దూరం నడిచాడు ఏదో పరికించి చూశాడు.)

ఓయీ! నీవు ఎవ్వాడవు? ఏకతంబున ఈ చెట్టుకు వ్రేలాడుచుంటివి? పలుకవేమి? నీలో ప్రాణములు లేవా? మాట్లాడవేమి? (పరీక్షించాడు) ఓహో! ఉరిత్రాడుకు వ్రేలాడబడి ఆనందముగా ఊయలలూగు

చున్న నీవెంత ధన్యుడవోయీ ? నిజాయితీని నిలువుగా పురికొసి- చెట్టుకు ఉరులవేసి- వూగిస్తూ-నిరంకుశ పాలన సాగిస్తున్న పెత్తందారులెంత త్యాగమూర్తులు! (దూరంగా చూరవాకాడు) అచ్చట మరో కాసారము కానవచ్చుచున్నది. అచ్చటి కరిగి తృప్తిగా స్నానమాచరించి దాహము తీర్చుకొన పోయెదగాక! (అంటూ అటువేపు నడిచాడు. దిగబోయి కాలు జారిపడ్డాడు.) అబ్బా! గుడ్డివాళ్ళను కుంటివాళ్ళను చేయడానికి రోడ్డుమీద ముళ్ళకుప్పలు తోలిన పట్టణ పారిభవంబెట్టిదని వర్ణింతును ? మోకాళ్ళు పగిలినవేమో! (మూసుకున్నాడు. దిక్కులు చూస్తూ) ఏమిటా కిలకిలా రావములు ? ఏమిటా పెదవులపై లాస్యము చేస్తున్న హాస్యములు ? ఎవ్వరివై యుందును ? ఆహా! గుండెలను కదిపి వేస్తున్న మందహాసములు! ఏ నెచ్చెలి పెదవుల నుండి రాలినవి ? ఓహో! నీవా ? నీవా నన్ను చూసి నవ్వినది ? నీవా పరిహాసాలతో నా ప్రాణములు తీయుచున్నది ? ఎవ్వరిదానవు ? మాటలాడవేం?

అడుగుచున్న కొలదీ పగలబడి - విరగబడి నవ్వుచూ నన్నింకా క్రుంగదీస్తూన్న నీవు ఎవ్వరిదానవు? ఏమిటా వాలుచూపులు? వాలుజడను భుజముమీదుగా వ్రేలాడవేసుకొని చేతిలో పట్టుకుని ఆడిస్తూ కొంటెగా ఇంటికి నా మాన ప్రాణములు తోడేస్తున్న నీవు తెలుగుజాతి ఆడపడుచువు కాదా? ఏమనుచుంటివి? నా కాళ్ళకు దెబ్బలు తగిలి - జబ్బలు పగిలి - చిత్తము చిందరవందరై ఏ సందున పోదమా యని ఆలోచనలో పడ్డ నన్ను చూసి పరిహాసము చేయుచుంటివా? వంచకీ! ఏమిటి? అందరిదానవా? అట్లయిన కులసతుల పతులను యింటికి రప్పించి, వగలతో - వయ్యారములతో మెప్పించి వళ్ళమ్ముకునే కులవంచకివా నీవు? పందెము వేసి పరువాలను పదిమందికి పంచియిచ్చే పతితవా నీవు? అవును. ఇది స్వతంత్ర భారతదేశం! వృత్తులు కోల్పోయి - మేధాసంపత్తులో వృత్తులు పెంచి - ఉద్యోగ భవిష్యత్తును బంగారము చేసుకునే భాగ్యనగరములో యింకనూ కులవృత్తినే నమ్ముకొని - మానాభిమానాలు అమ్ము

కుని - జీవితాన్ని చీకటి చేసుకున్న దౌ[illegible] నీవా? ఛీ! ఛీ! మగతనము లేదని మదాంధుడవై [illegible] [illegible] చేసి సహించుకొంటివా! [illegible] అనభ్యగాలిగా జన్మెత్తితి? (మళ్ళీ వెక్కివెక్కి [illegible]) పాండవులు పడినయవమానము[illegible] [illegible] [illegible] ఒక పతిత పరిహాసించిన పిదప యొక నాకీ ప్రాణములు ఏల గావలె? పడగల్లు భుజంగమ్ముల నొక్కెత్తు[illegible] పెత్తిపట్టినను లెక్కచేయక ఒక్క గదాదండము వంటి రోకలిబండచే నుక్కడంపజేయుగల ఉత్తముండ నగు నన్నేచూసి ఒక్క ఆడది నవ్వి యవమానము చేసిన యింక నాకీ ప్రాణముల వుండవలెనా? మొన్నటి ఎన్నికల సంరంభములో రెండువేల రూపాయలు నాటుసారా తెప్పించి అలవాటు వున్న ప్రతివాడి నోటికి అందించి నిషాతో వాళ్ళ గుండెల్ని నింపించి పిరికిపందలచేత లెక్కకుమించిన ఓట్లు పోలుచేయిం చిన ఈ విచిత్ర దుర్యోధనుండు ఎంతటి ఘనుండో ప్రకాశము ఎరుగని అల్పుడ నవ్వలి! అవును. ఒక్క రోజులో బండ నా చేతనుండ ఏ రౌడీయూనాయొకహా [illegible]

చిత్రము? ఇంత సేపి కన్నులతో వింతవింతగా చూసి-
కొట్టుకొన్న నవ్వి నవ్వి- పగలూ హాజులూ దవ్వి
దవ్వి-పట్టుకొన్న తలుపులు మూసుకొని చిట్టుకొన్న
వెళ్ళిపోయిన యీా పత్రికను పరాభవించకుండిన- ఇక
పనెందులకు? నా దొంగల పరివారమెందులకు? పారా
హ్మారామెందులకు? ఏది ఏమైననూ ఈ వలపు కాంత
ఋణపుకీర్తి - దాని పోనీయగనుంటా దోది- నేనూ
తృ షుం పనే- మానధనుండనే- పుత్రముండనే- అని
బుజావు చేసుకొనకుండిన నా ప్రతిష్ఠ ఆత్రపడిష్ట కాలగును.
(మళ్ళీ ఇటు చేపు నడిచాడు) ఓసీ నవ్వులరాణీ!
తలుపు తెరూ! ఏమనుకుంటివి? జేబులో కాసులు
లేవనుకుంటివా? ఎంత కావలయును నీకు? ఎంత సమ
ర్పించుకొన్న - నరసమ్మునకు సిద్ధపడుదును? తలలు
ఒప్పించుకు- మాటలు మాపట్టులో అందవేసిన
వందెగాడినై అఖండ కీర్తి ప్రతిష్ఠల కలితుండనై
చప్పాటికీ, చరిత్రకూ భయపడి - ఒంటరినై - కుంట
రినై - ఎక్కడెక్కడో తిరుగుచున్న నా ప్రిష్టాప్రాథ
నాలు అర్థముగాక- యింకనూ వ్యర్థముగా పుచ్చ
రించుచుంటివి నెచ్చెలీ! నీ మత్సరము పోవకుండిన

ఇంక నాకీ మగతనమేల? (తలుపు దగ్గరకు వెళ్లి కేకలేసు) తలుపు తెరూ! వెయ్యరూపాయలేగదా నిర్బంధించినది: నా ఎడమచెయ్యి ఎవ్వరి జేబులో పెట్టినా అది వెయ్యరూపాయలకట్ట పట్టుకొనును! నీకు ఇచ్చుకొనను! తలుపు తెరూ! (ఇవతలి కొచ్చాడు.)

అవమానము ... సహించరాని మహావమానము! దుష్టదుర్యోధన చక్రవర్తి జీవితము దుర్భరము— దుస్సహము! ఒక్క ఆడదాని నవ్వుల ధాటికి తట్టుకోలేక ఎందుకు కరిగే తాటిలా తాడుచూరయిన యీ విచిత్ర ధుర్యోధనుని బ్రతుకు [illegible]ము— నిర్వి యోదనము— నిష్ఫలము! [illegible] పాడు [illegible] నేను [illegible] పట్టుకొని తట్టుకొని వేగిలాడుతూ [illegible] తిల [illegible] నాల్గుల [illegible] కాంచ [illegible] బ్రతుకు [illegible] ప్రాణములు [illegible] బ్రతికి [illegible] బిచ్చ

గాళ్ళనూ- కుక్కల్నీ- పందికొక్కల్నీ- ఏల చూడవలె? చూసితివి పో- నదిరోడ్డుమీద మత్స్యరాజములు నక్క నృత్యాల దృశ్యాలనేల చూడవలె? అక్కడి కేల నడగవలె? అడిగితివి పో- కాసారముల నందేల దాహము తీర్చుకొన సాహసించవలె? సాహసించితివి పో- కాలుజారి ఆ కాసారమున పడవలె? పడితివి పో- దూరమునుండి ఆ దొరసాని నవ్వుచూ మానతనంబు లేదని పరిహాస వచనంబుల నువ్వుచూ నన్నేల కించపరచవలె? నేల వంచించవలె? అహో! ఇంతటిఘోర పరాజయము జరిగిన తర్వాత వెధవ ప్రాణములు బొందిలో నిలుపుకొని సారా కొట్టుకు వెళ్ళినచో ఎల్లరకూలోకువై పోదునుగదా! (ముందుకు విచారంగా- బరువుగా నడిచాడు.) ఓయీ! నీవు ఎవ్వాడవు? నీ పేరు ఎర్రిటోపీయా? ఇట్లయిన ఈ ప్రదేశంబునకు ఏల వచ్చితివి? ఏమనుచుంటివి ఆహా! సానివాడల సంచారము చేయుచున్న నన పట్టుకొనుటకు వచ్చితివా? ఆహా కాలమెంత మారినది! అనుకూలించక పోతే వసుదేవ వాడే గాడిద కాళ్ళు పట్టుకున్నాడు" అని శాస్త్ర

ఘోషించుచున్నవిగదా! శాంతలు నివసించు చోటికి ఏకాంతమునకు ప్రవేశించి యిరకాటములో పడితివిగదా! కటకటా ఎట్టికష్టములు వాటిల్లినవి! ఎంత దైన్యస్థితి ఏర్పడినది! ఓయీ! నీవు నన్ను విడిచిపెట్టవలెనన్న నీకేమిముట్టజెప్పవలెనో? ఏమీ! లంచమన్నసీకగిట్టదా? ఆజేమా? నీవు భార్యాబిడ్డలను సుఖముగా పోషించ నిచ్చగలవాడివి కాదా ఏమి? అవును జీతముచాలక-జీవితాలనుచీకటిచేసుకున్న తెలుగువారి తెలివితేటలు-తేటతెల్లముగా నేనెరుగుదును! ఏమీ యితని స్వభావము ఎంతకనుమారకున్నది. ఓయీ! నేనెవ్వడినో ముందుగా ఎరింగిన నీవు తొందరపడించినవు అట్లు ... ఆలకించుము ఉత్తముండనగు విచిత్ర ధూరోష్ఠ్రధనుండను నామధేయుండను నేను! మొన్నటి ఎన్నికల జాతరలో పాల్గొంటు సభ్యులుగా ఎన్నికయిన ... రాయుడు గారి భార్య తమ్ముడిని. వారి బావ మరిదిని ఏమి ఇలా గుడ్లు తేలవేసి — తెల్లబోయి చూచుచుంటివి? మన రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి గారి మూడో భార్య మేనత్త కొడుకును - వారి పోదరుండను. మనజిల్లా అధికారి చిన్నమ్మకు స్వయాన

మరిచిని- వారికి సారథిని నేను తలుచుకున్న నిన్ను ఏడు జిల్లాల అవతల పారేయించగలను! ఏమిరా? ఇంతకు ముందే అన్ని జిల్లాలు తిరిగితివా? అట్లయిన నన్ను పట్టుకొనుట తథ్యము! ఆహా! "బలవంతమైన సర్పము చలిచీమలచేత జిక్కి- చావదె సుమతీ" అని బుధులు చెప్పిన సూత్రము వ్యర్థము కాదన్న మాట! ఓయీ! రమ్ము! ముందుకురమ్ము- నన్ను పట్టియిచ్చిన సాహసానికి మెచ్చి ప్రభుత్వం నీకిచ్చే ప్రమోషన్ వల్ల నీవుగొప్పవాడివై పోవడం నాకూ సంతసమే. కాని నా దగ్గర అరక్లోడు కూర- నాటు సారా వున్నది రుచి చూసెదవా? ఏమిరా! ఆ రెండూ నీకు ప్రియమైన ఆహారములా? అయితే రమ్ము- ఆరగించుము- కడుపార ఆరగించి కైపెక్కి- కైలాసము తృప్తిగా చూడుము. (అంటూ అందించాడు) ఆహా! బాధ్యత- బాధ్యతలని వాగి, వాగి... తృటిలో మధురామృతము సేవించి- మత్తెక్కి- మొత్తబడి- వచ్చిన దారి పట్టిన నీవెంత ఘనుండవోయీ! విజయము... మహావిజయము... ఈ విచిత్ర దుర్యోధనుండు

విజయ గర్వముతో సర్వము మర్చిపోయినా ఎదుర లేదు. మనదే విజయం— మనదే విజయం- (అంటూ పెద్దగా నవ్వుకుంటూ దూరంగా వెళ్ళిపోయాడు.)

—: శుభం :—

ఎలక్షన్ పిచ్చోడు

[అది నాలుగురోడ్లు కలిసిన బజారు. అప్పలస్వామి ఎడంచేతిమీదుగా ప్రేలాడుతున్న ప్లాకార్డుతో ఆ బజారుకు వచ్చాడు. ఖద్దరు. [illegible] కట్టుపంచ, తలగుడ్డ అతని అలంకారాలు. వాడు ఎవరో పిలిచినట్లు వెనక్కి తిరిగి చూశాడు. మళ్లీ ముసి నవ్వులతో రెండుచేతులూ కలిపి [illegible] దిగా నమస్కరించాడు.]

అప్ప: దండాలండి? అయ్యాబాబోయ్! [illegible] బతికేవోణ్ణి. కళ్ళు నెత్తి [illegible]

[24]

మరీను? సిన్నయ్యగోరా! ఆవంర్ని మూర్ఖుడు దొరా దండాలు.

అయ్యబాబోయ్! అలాగనెయ్యకండి. అంతా తవంరి సలవేగదండి మరి? ఎందుకంటా రేటండీ? బేగ! ముందు కొచ్చేత్తం టేను? ఇదండి - ఇది - మరండి - దండగదండి! వుప్పొద్దంత. (అంటూ చేతిమీద దండను ఓసారి తృప్తిగా చూసుకున్నాడు) నా నామిరంగా! బుల్లెబాబయ్యగోరూ! మావోళ్ళంతా నా మెళ్ళో వడేశారు, నానేవోం మా ఆడదాని కేద్దామని ఎల్తాకొచ్చెత్తన్నాను. అంతేనండి.

అయ్యబాబోయ్! అక్కడే వుందండి కిటుకు. మరండి! కులపోళ్ళంతా కూడబలుక్కుని నన్ను మా వాడమీద నిలేశారు. గెలిపించిపడేశారు. అంతా మా ఆడదాని సలవేనండి. అమ్మతోడు!

ఏటండి అలాగనేశారు? తల్లి సిగ్గొయ్యా నా పెళ్ళాం ముండ సలవ నేపోతే నాను పడిపోయి వుందునండి! వత్తానండయ్యగోరూ! (రెండడుగులు వడిచాడు వెళ్ళే వుద్దేశ్యంతో. మళ్ళీ ఆగిపోయాడు. కిసకిస నవ్వుతుంటూ.)

అయ్యబాబోయ్! పెద్దయ్యగోరా! [illegible] దొరగోరూ వుండాలు. నాకండీ - అప్పుడూ నాగోర్ని - పొక్కి రేపుబాపతు కాదు పాయంకాలంగాని [illegible] యిడిసి పడేసిన బట్టలుతోటే అప్పలనాగోర్ని [illegible]

అయ్యబాబోయ్, అంతమాటన మాకండి. (మళ్ళీ వస్తాడు [illegible]) [illegible]! [illegible] [illegible] నానేమన్నా గోకి కట్టించమన్నానా ఏంటి ఆ మాట... అక్లేరండి [illegible] గోడు! అదు సెబుతా రండి. ఏమనంటే- "[illegible] మొగుడా! [illegible] కట్టించుకోవాలి [illegible] సేవ సెయ్యాలి- [illegible] [illegible]" అని. ఏంచేతంటే అంటేనంది.

నానేమన్నా నామాటెట్టుకుని [illegible] [illegible] ఏంటి? ఎలచ్చను [illegible] గదండి. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] పడిపోడు)

ఒరేయ్ గాడిదీ! [illegible] [illegible] సిగ్గుమాలి నాను నెత్తికెత్తుకున్న [illegible]

వల్లమాలిన సిగ్గొచ్చిపడ్డది? గెల్చానే - మొగోడుగా నిల్చానే! ఓసి నీయమ్మ కడుపు కాల! ఏటే సేటి! నవ్వుతే గమ్మున వూరుకుంటావ్? ఏటిసెయ్యమంటావే? పెద్దోరంతా ఎదురవుతావుంటే ఆరికో దండం పారేసి కొంప సేరేతలికి గండం గడిచినంత పనయింది. ఎంచేతంటే - అంచేతేమరి.

ఏటీ? ఆళ్ళంతా ఓట్లేసి గెలిపించటానికి కారణం నువ్వా? (నవ్వుకున్నాడు సిగ్గుగా, బిడియంగా) కాదు లేవే! నీ నవ్వు- అమృతోడు! ఎంచేతంటే- అంచేతే మరి! నాసామిరంగా! నీ పెదాలు దొండపండులతోడా ల్లాగుండాయ్ గదేరి: అందుకేగా మేను నాయాల్ది నువ్వు నగుతావుంటే మొనుసంతా జల్లంటాది- గుండెలో గుబులవుతాది.

అందుకేనే గదేరి! నాకిన్ని ఓట్లు పడ్డాయ్ మరి - గెలిశాంమరి! అద్గో అదేనే! నీకాడున్న మాలావు పెద్ద సిక్కు. ఎరిక్కేలేహే. నువ్వు మాలావు అందంగా వుట్టావ్. నాను కాదన్నానా యేటి? నువ్వట్టా మద్దొచ్చేలాగున్నావనే ఆళ్ళంతా నామీనపడ్డారు. నా నేమో

ఆళ్ళ కాళ్ళమీదా పడ్డాను. పార్టీలో నిలబడ్డాను డోకా లేకండా డోలు వాగించి మరీ గెల్చాను.

నాయాల్దాన నాకు వళ్ళు రేగిపోతంటే కుమ్మేత్తాను మరి. ఆఁ! బేటికి రమ్మంటే పాకిట్లోవుండి వాగుతున్నావ్? పట్టునా యేటి ఓ పట్టు? ఓసి నీ తల్లిసిగతరగా - ఇంతలావు ప్రెజానాయకుణ్ణట్టుకుని "నీ దిమ్మదా" అంటున్నావా? శేయ్ గవిఁరీ! గమ్మున బేటికి రాపోతే నానే లోపలకొచ్చేత్తాను - ఏసేత్తాను యీ దండ! ఆసి నీ ఎర్రికూల! వద్దంటా యేటహే? మనోళ్ళంతా పొగడి, ఒక రేత్తిరంతా తీర్మానం పాస్జేసి, నా మెళ్ళో ఈ దండేసి, ఒక దండంకూడా కడేసి దీవించారే!

ఏటీ! శేయి గవిఁరీ! నాకు తెలవకడుగుతాను నాను నీకు మొగుణ్ణా - లేకపోతే పగోణ్ణా? సెప్పిగవిఁరీ మొగుణ్ణేగందా. ఇప్పుడు నాను ఏటిసేత్తాను సెప్పు? అయినా లోపలదేనే ఎదవపని ఇంకేమంది సూత్తూండగా బేటిసేత్తానా యేటి నీ పిచ్చిగాని! జాగుసేత్తా

ఏటి మరి దవిడాంతారు బిడ్డలాగ. ప్రజానాయకుడి పెళ్ళానివా నువ్వు?

అయితేమటుకు ఏటీ? రాకూడదా యేటి? ఎవుడే ఎకవ సచ్చినోడు నీకు సెప్పిందీమాట! అలాగని మరి రేకబ్బుంచి కాళ్ళూ, చేతులూ ముడెట్టుకుని- వరంవటిటో కూకోని ప్రజా నాయకుడి పెళ్ళాని గంటా అనుకుంటే... వూరోళ్ళ గుడ్డలుతికే దెవురే మరి?

నానా? ఏటీనాను? ఓసి నీ తల్లి సిగ్గోయ్యా సెయ్య బలిసిందే నీకు- ఇంతలావు ప్రజా నాయకుణ్ణట్టుకుని ఆరి గుడ్డలుతకమంటావేటి? కూబ గుయ్ యంటాది నోర్మూస్కో- ఏటా సిగ్గు? గులాబి మొగ్గలాగ... ముడుసుకు పోతుందేటి నీ మొగం.

ఆసి నీసిగ్గు సితకా - నిన్ను బండకేసి వుతకా- ఏటి తలబిరుసు? ఓసి నీయమ్మ కడుపు కాల. అయ్యనీక్కట్టి పెట్టి పెహ- ఎంచేతంటే అంచేతనే మరి. నాను గొప్పోణ్ణయిపోతాను గందా! అంచేత. ఆరిద్దని

నువ్వు, నీపని ఆరూ సెయ్యాక తప్పదు. నానేటి సేత్తా నంటావేటి? బెద్దముడిసి నయ్యాసుగంద మరి. పూరు వూరానబడి సేవశేయాలమరి. ఇంతమట్టుకు నీపని నాను ఏపీ సెయ్యలేదా?

అదేనే- ఆసియ్యాలలిసిన మాటలకే ఒళ్ళుమండేది- అసలు నీతల్లి సిగ్గొయ్యా పెళ్ళయినప్పట్నుంచి సూత్తన్నా - నానంటే నీకు యిదిసేదే...యిది... ఇదంటే తెలవదా యేటి? ఆదేమరి ఎంచేతంటే— అంచేతనే మరి?

ఒరే గవిరా! ఓమాట నిజం సెప్పే - ఆయాల మన పెళ్ళయ్యాక మూడోరేతిరి- ముత్తయిదులొచ్చి మనిద్దరినీ వోగదిలోకి నడితే- నాయాల్ది ఏంచేశా! సెయ్యి! కందకుండా బేటికెల్లిపోయి- గడేసుకున్నావ్. కోడి కూతేట్టేదాకా నాగోడు యిన్పించుకోనేమ. ఎంచేత అంచేతే మరి!

నా సావిరంగా గజ్జల గుర్రింనాగ గంతులేత్తావే గాని వంటిమీద సెయ్యేట్టనిత్తావేటి! పొట్టాప్రులాగ కొరకొర, సురసుర సూత్తావుగాని. సగుతా నడికేత్తి

లేపితే నాయాల్ది అవులిత్తా ఆవతలకెళ్ళిపోతావు వళ్ళు నొవ్వాలంటావు, కళ్ళు మంటలంటావు, వల్లగా దంటావు. ఇంతకీ చేటికి రావన్నమాట! (రెండడుగులు లోపలకేశాడు.)

నాయాల్ది గవిరీ! నాను లోనికొచ్చావంటే వడేత్తాను మరి ఈ దండ. శేవ్ గవిరీ! ఈవ్వాటన్నా కూసింతనవ్వే...కిలుక్కున నవ్వితే నాలు గవిరీ! కిలుక్కుమంటాది మణుసు. ఎంచేతంటే అందుచేతనే మరి. అంచేతంటే ఎందేతంటా వేటెహే...ఎర్రిమొగవా నువ్వు సొప్పినట్టే ఒప్పేసుకుంటాన్లేయే.

ఏటీ? మనయ్యగోరికే ఓటెయ్యమంటావా? అలాగనేమరి! ఓటేత్తానని మాటిచ్చినా బేటికిరావు. వో ముద్దనోటికియ్యవు ఏటేసి కులుకు? (బజారు వంక చూశాడు. చేయి అడ్డం పెట్టుకుంటూ.)

ఆయ్యబాబోయ్! దండాలండయ్య గోరూ! దండాలు. శేయ్ గవిరీ! అయ్యగారొచ్చేశారు. మంచ పెరట్లకెళ్ళి కూకుంటారు...వచ్చేసేదండి నాయా

ద్ది మూఆడదానికి మాలావు సెడ్డసిగ్గండి. ఏటండీ ఇలా గనేశాడు? దాంతల్లి సిగతరగా- దానవ్వారంకాక్కా తమరికే బాగా ఎరికా ? ఎంచేతండీ ?

వోహో! అంచేతన్న మాట ? కాదంటండి మరి లేచిం దగ్గర్నుంచి తవకింద బతికేవోళ్ళం. తమ రిడి చేసిన గుడ్డలుతికే వోళ్ళం. అంచేతనే గదండి నాను గెలిపించింది. ఇంకా కిటుకేటి బాబో- కిటుకు. ముంచేశారా ఏటి కొంప ? ఏటే గవరి ! కిటుకంటారేటి కిటుకు? అని నిలిల్లి సిగ్గొయ్యా ఏటే ఇలా కిలుక్కున నగుతున్నావు ? అయ్యగోర్ని చూసేతలికి ఆనందం పొంగిందా ఏటి ? అంచేతేగదటే - మనం ఆరికాళ్ళ కింద బతుకుతుంది? అని నోర్మూసుకోయే పోసుకోలు దానా !

అయ్యగోరూ! తవరొచ్చింది దాన్నడగ మంటా రేటండి మరీనూ? అదొట్టి ఎర్రిబాగుల్దయికేను- నాను మటుకు తవరు సెప్పిందానికి కాదంటానా ఏటి ? వోటిస్మంటారా ? గవిరా ! అయ్యగోరు నాదిమ్మంట న్నారె. అరికేపిత్తానని ముందే సెప్పేశావా ?

అని నీతల్లిసిగతరగా. వోమాట సెప్పనేలేదేటి ? ఎంచేతంటే అంచేతేనా ! అయితెసర్లే బాబుగోరూ! తవరేపి అనుకోవంటే వోమాట సెబుతాను. మాటెందుకు బాబు ? మాటిచ్చ్యాంసినాటి. దీంతల్లి సిగ్గోయ్యా- మాటిత్తే మాడోనాటి కల్లా సాటుగా నారాకోట్లు కెళ్ళిపొద్దిగదండి మరి ? కరక్టుగా నా ఓటు మీకే యిచ్చేత్తాను. ఆపెసరట్లు నాకు కడేయ్యండ ఏటంటారు ? పెసిరెంటా ? అదేనండి నోరు తిరిగి సావటంలేదు. ఆ పెసిరెట్లు నాకెగ్గెయ్యండి. యీల్లేదండా రేటి బాబు. మావోళ్ళంతా నామీన ఆశెట్టుకొని- అవురావురుమంటుంటేను.

ఆయ్య బాబోయ్... అలాకూడద్దు మరి-ఆవక మొగమాటం పడ్డం వొత్తె మావోళ్ళంతా నీ మొగమ్మీద వూసేత్తారు. నా వూసె తరవ గూడాను- అదేటి బాబో! తవపాదాలకాడబతికే వోళ్ళం- బాగ్సోళ్ళం- మాకూ సీమూ, నెత్తురూ వుండాయి బాబు! మాట మీన నిలబడే అలవాటు వున్నోళ్ళం దొరా! మొగమాటం అడమాకండి. సేకూలెత్తి మొక్కుతానుమరి.

ఏటు గవిరి! ఆరికి బొమ్యాక పోతె నాతో కాపరం సెయ్యనే సెయ్యవా ? సెంచేత ? అంచేతెనా ? వొసిసి

తల్లి సిగతరగా! ఎంతమాటన్నావే నాయాల్దాన! మా పన్లన్నీ తవరే శేసి పెడతారు బాబు! నిజవేమరి! నా వాళ్ళు నన్నేవంటారో ఎరికేనా మీకు? ఆళ్ళదేవుంది? ఎదవ్రులూ- ఆరకాయపారా, అరపేటు కోడి కూరా- ఆళ్ళ మొకాన పడేత్తారా? నోరెత్తేవాణ్ని కడ్డీ వెనక్కి తోసేత్తారా!

అలాగయితె నర్లే దొరా. నాది తవరికే యిచ్చేది జాను. నానువుచ్చుకునేదేటి బాబూ- యిద్దూరం గాకపోతేను. ఆడగనుంటే బోల్డన్నివయాలున్నయ్ మరి కరారేసంటారా! అయితే యికేం- కాయం ఎంటేతానంటే ఆవతెలీధిన ఆయ్యగోర్ని సెసిడేటుసు జేత్తె ఆయదేశ్ళకాడా అగపట్లేదట. అంచేత- అదేపండి- మరండీ మా సిన్నత్తకొడుక్కి ఓ తమ్ముండున్నాడండి- సమాకుపి పట్టా పుచ్చుకున్నాడు గూడాను. ఆడికో వుద్దోగం సూడాల ఎంతవుద్ది?

అంతెనేటుండి బాబూ? సెప్తితే శాలా వున్నాయ్. మా ఊరసాల గుడు లేదండి! ఆడికో పెద్దెటు మడి సూడండి. దానికి సారాపాట యివ్వించాలి. ఎంత వుద్ది? అంతెనేటుండి! మా రజక సంఘవోళ్ళు గుద్ద

ఉత్తరటానికి సిద్ధయి బ్బందడిపోతున్నారు. దిగుడుబాయి
కాడ అరేసుకోడానికి పోటుకావాలి. ప్రత్యేకంగా
ఒక సెరువుసూడాల. ఎంతవృద్ధి! ముందీ యిసయాలు
తెల్పండి. వృద్ధోగాని కెంతవృద్ధి? సారావాటకెంతవృద్ధి?
సెరువు రావటానికెంతవృద్ధి? ఆరేసుకునేపోటుకెంత
వృద్ధి? ఈటి సంగతి తెల్పండి మరి!

ఆయ్యోబాబోయ్! అయిపోటం ఏటండి! బోల్డ
న్ని విషయాలున్నయ్ మరి! తవరు ఒప్పుకుంటేసరే
మరి! లేపోతే అంతేమరి! సొంత యిసయాలయితే
అంతులేకండా వున్నయి దొరా!

మరండీ మా ఆడది లేదండీ! ఆదేనండీ గవిరి!
దానికో పెళ్ళియేటుగాదున్నాడండి ఆదెవ్వడూ యిరాది
గున్నంలో నుంచోని దీన్ని చూసి ఇకిలిత్తా వుంటాడు.
ఆడి కాళ్ళు ఇరగగొట్టాల ఎంతవృద్ధి?

అంతేనా ఏటండీ! మా గవిరిలో సిన్నయ్య
వున్నాడండి. నా కొడుకు. ఆడు సత్తె ఒక్క కూటనేల
నా పొలంతో కలిసిపోద్ది గాని యముడోడు అంపాల.
ఎంతవృద్ధి?

నా యాల్డి దీంతల్లి సిగ్గోయ్యా- మా గవిరిని పెద్దింటి సిన్నబ్బాయిగోరు కన్ను గొట్టాడంటదొరా! ఆరి రొండు కళ్ళూ పీకెయ్యాల- ఎంతవుద్ది? ముండీటికా బ్యారము తెల్పండి మరి! ఆళ్ళిరగ్గొట్టిశే ఎంత? కళ్ళు పీకితే ఎంత? దాని సిన్నయ్యను యమలోకం అంపితే ఎంత! ఈ మాటిసంగతి ముందుగా సెప్పండి మరి!

అయ్యబాబోయ్! నేకానని సెబితేనా ధంతేదండి బాబో! పాలామంది సెప్పారు- మా కళ్ళగప్పారు. అంచేత ముందూగా తవరు సెయ్యాల- నా ఓటు మీకా కెయ్యాల అదీ పాయింటు.

ఏటే గతికీ? సిన్నబ్బాయి గోరు కొట్టింది ఒక్క కన్నేనా! మరయితే ఆ పెద్దయేటుగోడి సంగతేటి? ఓసి నీ తల్లి సిగతరగా! నిన్న రేత్తిరి మవ్వాల్లింది యాడకే మరి? ముస్సలిగోరింటికా? ఆరి మావాడో తమ్ముడూ రమ్మన్నాడా? ఎందుకూ అని? పెళ్ళయినప్పట్నుంచి రమ్మంటున్నాడా? నా ఇట్లోకి రమ్మంటే సిగ్గసిగ్గా నేటే? సెప్పు- అంచేతేనా?

అయ్యబాబోయ్- అదూ ముందే నా కొంప ఏటయ్యిందో గూడా తవరనేది? వూళ్ళో ప్రెసిడెంటుగారంటా

ముంచేశాంగా నాకొంప? సరీమాట ముందుగా నాకు సెబితే- అరిగుడ్డలన్నీ అట్టుకెళ్ళి నానూ ఆసెనువులో ముంచేద్దును గందా? నాయాల్ది పొద్దున్నేదివప్పట్నుంచీ వూపమీాన తిరిగీ తిరిగీ. పెత్తిటికూడు తిన మరిగి నా వూసేమర్చిపోయింది దొంగా! యిట్టాగండీ దీన్తో కాపరం సెయ్యటం?

ఏటయ్యాగోరూ? ఇసువంటి పాడుపనికి తయారా పాలుకూలారా? అంచేతనే అందరికీ సెప్పి, ఓట్లునాకే యించారా? ఇదన్నమాట కిటుకు. అసలు కిటుకు యిదా బాబు? కులపోళ్ళంతా కూడబలుక్కుని నితే శారని నిన్నటిదాకా మురిసిపోయాను బాబో- అసలీ యెవ్వారమే మరిసిపొయ్యాను.

ఏటే గంగీ! నా సిన్న తమ్ముడే యిసువంటి యెదవపనికి దించాడా? "అవును మావాఁ! నీ సిన్న తమ్ముడే సిగ్గుమాలిన పనికిదించాడు - నిలువునా ముంచాడు" అని యింకా సెబుతున్నావా! చీ! సిగ్గు లేదంటే నీకు?

ఒరేయ్ గంగీ వద్దేరాకు. పెసరట్టూ వద్దు, పెసిరెట్టూ వద్దు- నాకీ నెంబరేవద్దు- నాకీ సంబరవేఁవద్దు

గవిరీ! నాకు పరువు కావాలి. మానం మరేదా కావాలి- ఛీ! ఛీ! వళ్ళు పూరోళ్ళ సేతుల్లో బెట్టి- పోట్లాట్లుకొచ్చి- నా కాళ్ళమీద పడేత్తే ఆటేసిపోగొట్టు కని- గొప్పోణ్ణయిపోయ్యాను గందాని- సంకలు కొట్టుకోటం నా కిట్టంలేదే-

సెయ్! కాలుతున్న యీ (స్త్రీ) పెట్టె కిందపడి కాలి పోతున్న బెరిలిను చొక్కాలా- కాలిపోతందే నా మొణుసు. నిప్పుకడ్డ నిప్పులా సిటసిట్లాడిపోతుందే నా గుండె సెబు వళ్ళమ్ముకుంటే వచ్చిన ఓట్లు సూత్తంటే నాకిరేవు బండకేసి వుతకాలనిపిత్తుందే గవిరీ!

ఓసి గవిరీ! యీ యాధపబతుకు నాకు వద్దేవద్దు. ఈ మురికిబట్టివ ముండబతుకు- సాకిరేవుకు మోసు కెళ్ళి- వుడకబెట్టి- వుతికి సలవజేసుకుంటేనేగాని సల్లబడదే నా వళ్ళు.

అమ్మో... అమ్మో... పెద్దరికం అంటే తెగ మురిసిపోయ్యాను బాబు! నెంబరై పోగానే నానో నాయకుణ్ణయిపోతానని సచ్చేంత ఆశబడ్డాను దొరా! గవిరి నా బతుకునిండా మురికిచల్లింది. బీసింగు పౌడ

రులో పడేసి- సెడామడా బాది బాగుచేసుకోపోతే అది సిరిగిపోద్ది- బాబో యీ పెద్దరికాలూ, సుట్టరికాలూ నాకొద్దు. ఎల్లండిబాబు! ఎల్లిపొండి.

సెయ్! కిలాడిదానా! ఎల్లవే- నువ్వూ ఎల్లిపోయే- గమ్మున వుంచుకుంటే నన్నే గంగిరెద్దును చేసి- అడించావు. ఇంకా నువ్విక్కడే వుంటే నిన్ను సాకి రేవు బండకేసి వుతికేత్తాను - వూకేత్తాను - ఎల్లు - ఎల్లిపో - (అంటూ దండ తెంపి చిందరవందరగా పూలన్ని చిమ్మి రుసరుసలాడుతూ వెళతాడు.)

మొద్దబ్బాయ్!

[మొద్దబ్బాయ్ ... ముద్దుగా మాట్లాడలేడు – మోకాళ్ళదాకా నిక్కరు ... మోచేతులవరకు బనీను – ముందుకు దువ్విన క్రాపు ముక్కుకు సరిగా పెదవికిందాక జోకీగలా మీసం – మెడలో కంటె – చంకకు త్రాడుతో వేలాడే పలక –? చేతిలో బలపం – చవకబారు దుస్తులు – ఈ మొద్దబ్బాయ్‌కి... అలంకరణలు – కళ్ళు నులుముకుంటూ... మధ్య మధ్య ఏడుస్తూ – వెనక్కి తిరిగి చూసుకుంటూ – వీధిలోకొచ్చాడు – పుల్ల ముక్కులో పెట్టి – పెద్దగా తుమ్మాడు – చీదేశాడు.]

మొద్దబ్బాయ్:— అసలు నేను పోనే పోను – ఊం... బళ్ళొంతా చిక్కులే... ఎవరు పోతారేం? అహా! నేను పోను

పోనంటే పోను - [పసిపిల్లోడిలా - ఏడుపు లంకించుకుని ...
చిందులు వేశాడు] పోనమ్మా! మయ్యావి రానీ ... మాపిటేల
నిన్ను కొట్టిస్తాను - నడుము విరిగిందాకా కొట్టించక పోతే..
నాపేరు ముద్దబ్బాయే కాదు...ఆc—— అమ్మో! రెండో
గళాసులో కొచ్చి వద్దానంగందే: ఇంకా చదువెందుకు? బాగా
చదూకుంటే...పిచ్చెక్కి పోద్దని...బుచ్చిబాబు చెప్పాడు గా!
అందుకని చదువు మానేస్తానే - అమ్మాటే అనమాక -

అందరూ పెళ్లిచేసుకుంటన్నారు- నేనూ చేసుకుంటాను
ఏంచేసుకుంటాను? మయ్యా నిన్ను చేసుకోని... ఏం చేస్తా
వేం? ఆటే చేస్కుంటాను - ఓ... తెలుసుగా —— పెళ్ళాం
వుంటే...భలే మంచిదంట...నిన్నుతో ఉద్దంట ... పక్కలేసు
ద్దంట - తమలపాకు లిచ్చుద్దంట...పాలిచ్చుద్దంట- అందుకని
చేస్కుంటానే - పోమ్మా! నాకసలు చదువు రాటమే లేదు -
బళ్ళోకెల్లంగానే ... మాస్టారేమో... ముద్దబ్బాయొచ్చా
డంటాడు - పిల్లలేమో... ముద్దబ్బాయ్ వచ్చాడు... ముద్ద
బ్బాయ్ వచ్చాడని...నా చుట్టూ గంతులేస్తారు- నాకేమో..
బోల్డంత సిగ్గేస్తుంది - అందుకని...మానుకుంటాను -

మయ్యా సెప్పలేదెట్టా? అంతా చెప్పేశాడు కూడా -
రెండో గళాసు అయిపోగానే...నిన్ను చేసుకున్నాడంటగా —
పెళ్ళయిన మూన్నెళ్ళకే... నేను పుట్టానంట - ముందు
ముందుగా...తొందరపడి పుట్టినందుకే గా... ముద్దబ్బాయ్
అని పేరు పెట్టారు? మయ్యే చెప్పేశాడు—

పోవమ్మా... విద్యాన్నీ అబద్దాలు - నేనూ యివ్వాడు... రెండోక్లాసులో వడ్డాను - మూడోక్లాసులో వడాలంటే .. మూడేళ్ళు పట్టుద్దంట - మొన్న కరణంగోరబ్బాయ్ చెప్పాడు కరణంగోరబ్బాయికి నా యీడేగా ? పెళ్ళికూడా చేసుకు న్నాడు - ఐదునెల్లయింది - పెళ్ళాం నీళ్ళుకూడా పోసుకుం దంట - ఆర్నెల్లు - అఁ - నేనుకూడా చేసుకుంటే... ఆర్నెల్లు కడుపుతో వుండేది పెళ్ళాం - ఆదేనమ్మా కితో వచ్చినదిక్కా- లేసినదగ్గుల్కుంచి - బళ్ళోనే వుండమంటావ్ - బళ్ళోకెళ్తే నేమో... నా స్నేహగోరమ్మాయి వూరుకోదు - పెద్దమ్మాయ్ లేదూ... గీత... భలేబావుంటది — భలే అంటే... భలేనే - ఎంతబావుంటదో మరి - బొమ్మలా గుంటది-

రెండు జళ్ళేసుకుంటది - నేలమీద యీలాడేలంగాలు తొడుక్కుంటది - ఇంత బొట్టు పెట్టుకుంటది- కళ్ళంతా పోడ రాసుకుంతది- కిళ్ళీయేసుకుంటది జాకెట్టు బిగ్గరా కుట్టించు కుంటది - అమ్మా... గుండీలు ఎనక పెట్టించుకుంటదే - ఎంత బావుంటదో — అవిల్లెప్పుడూ ఎనకే పెట్టించుకుంటరేంటే... గుండీలు ? చదూకున్న ఆడపిల్లలంతా ... ఎనకే పెట్టించుకుం టారా ? మరి నువ్వూ చదూకున్నావుగా ! ఎనక పెట్టించుకో టం లేదేం ? గుండీలు - అమ్మా అమ్మా ... ఈసారి చొక్కా కుట్టించేటప్పుడు... నాక్కూడా ఎనకే పెట్టించవే గుండీలు - చదూకుంత న్నానుగందమ్మా... నేనుగూడ - ఏం దమ్మా నవ్వుతావ్ ? ఇప్పుడు నేను కూడా పెద్దయ్యానుగా- చూడు... ఎంతయెత్తు - ఎంతలావు - ఎంత బావున్నానో-

అయ్యో నీ...మయ్యో అడగలేదా? మరి నాకెందుకీ అడగనే అడగను — అమ్మతోడు - అడిగితే...నోటిమీదకొట్టు...ఆc.

అమ్మాయ్ ... రోజూ నిన్నడుగుదామనుకుంటానే - మరి...మరి...నేను బడికెళ్ళగానే...మాస్టారుగారు మనింటి కొస్తాడెందుకే? ప్రైవేటుకా? అయితే... నువ్వుకూడా చదూకుంటున్నావన్న మాట కదా - అమ్మో... మంచి తెలివే - ఎంతమంది మాస్టారులదగ్గర చదూకున్నా? ఇన్ని ప్పట్నుంచీ యిదేపనాటేంటి? బాబ్బో...నీదిచాలా పెద్దదే... చదువు - ప్రైవేటు అంటే... గడేసుకోటం అన్నమాట - గడేసుకుంటే ... చదువు పూరాగా వచ్చుద్దా? అయితే యింకేం...నేనూ బడికిపోయ్యి...మాస్టారుగారమ్మాయ్‌ని యింటోకి పిలిచి - గడేస్తాను - దబ్బునొచ్చుద్ది చదువు - అప్పుడు పెళ్ళిచేసుకోవచ్చు — ఏమ్మా! అంతేనా?

భలేభలే...భలే...మా అమ్మ భలే మంచిది. [పసి పిల్లాడిలా...చేతులతో తాళాలువేస్తూ - గంతులువేశాడు] ఏమ్మా చెబితే? మాస్టారుగారిదగ్గర...నువ్వు...ప్రైవేటు చెప్పించుకోటం...మయ్యా కింతమటుకు తెలవదా? తెలిస్తే యేం? కొడతాడా? మయ్యా నిన్ను కొట్టటం... యింతవరకు చూళ్ళేదు నేను - కొట్టలేకనేగా...యింటిపట్టున వుండకుండా తిరుగుతుంది? అమ్మాయ్... మరిసిపోయ్యానే ... మొన్న మధ్య పండగనాడు...కొట్టాడుగదే...ఎప్పుడంటే ... నల్లా

రాత్రిపండుగనాడు...నువ్వు తలనిండా పూలు పెట్టుకోలా ? అప్పుడు - మద్దెరేత్తిరప్పుడు...మంచం క్రిందనుంటే...మెలకు వొచ్చింది - తలుపు సందులోంచి చూశా...మంచ్యా కొడత న్నాడు - నువ్వేం పెద్దగా ఏడ్వలేదు కే...మూలుగుతున్నావ్ ఏడవకుండా కొడతాడేటే అయ్యా ? నువ్వంటే భలేయిది-

చెప్పన్నే మరి - చెప్పవంటే చెప్పకు - ఇయ్యాలొక్క నాటికే...రేపట్నుంచి...బళ్ళోకెళ్లనూ- పెళ్ళే చేసుకుంటాను అం...[అంటూ బద్ధంగా...రోడ్డుమీద కొంతదూరం నడిచాడు] మన్నభలే తెలివైందే - ప్రయోటు చెప్పించుకుంతంది - పదివైపలా : ఇయ్యే ... ఐసుకొనుక్కుంటాను ... చీకటే...భలే చావు టది - వింటవా...మాస్టారును రమ్మనేదా ? బే...రమ్మంటాను...[మళ్ళీ కాలుగడుసులు వేశాడు. ఆగాడు] ఆయునీడకొస్తే...ఆడసేను జేసేదే ? ప్రయోటు చెడిపోద్దా నేనుంటే ? ఆమ్మా...మరి...చమానరిగా...రాపోతే మాస్టారుగోరు బిన్నాకొడతాడా ? ఈ వుమీదా ? వీర్రి మీదా ? ఏందీ...రెంటిమద్యా కొడతాడా ! బుగ్గలు పిండుతాడేందుకే పిల్లల్ని ? అట్టనే కొట్టగూడదా ? పెదాలు కొరుకుతాడు...మాధవసబ్బినాడు— నేనెత్తేసేగా ... గంట కొటేది ? (అంటూ బహువుగా అక్కడనుండి...కదిలి కొంత దూరం నడిచాడు - విభ్రముడై నిలబడిపోయాడు.]

నమస్కారం మాస్టారూ ! రోజూ...లేవంగానే వస్తే

న్నానుగా మాస్టారూ? అమ్మోయ్... మాస్టారు కొడత న్నారే - (పెద్దగా అరిచి... చిందులు వేశాడు - చేతులు కట్టుకుని) అమ్మ మిమ్మల్ని రమ్మంది మాస్టారూ! నాకు చెప్ప లేదుగా? మాస్టారూ! మాస్టారూ...(అంటూ... ఒకటి- తర్వాత... రెండు... మళ్ళీ నాలుగు వేళ్ళు ఎత్తి చూపాడు) వద్దంటూరేంది మాస్టారూ! బళ్ళోకి రాటానికి యిష్టముండను కోండి-మరి... నాటికీవుండదా? ఓ... అప్పు చెబుతాను కూడా- “రకితి లేని ఆట... రాత్రి నిద్దర సేటు - భకితి లేని పూజ ప్రతి సేటు- నీతి లేని చదువు... జీతాల చేటురా... ఎలితి సుగుణజాలి తెలుగు మాలా- మాల కాదురా - శాల... అరే అగమూకరా మొద్దూ! ఓరి నిన్ను తగలెయ్యా! ఏంటి మాస్టారూ! విచారనమున్నట్టు అంతన్నానుగా? నాకొచ్చు మాస్టారూ... బోల్డన్ని పాటలు... పాడమంటారా? భలేబాగా పాడతానని మమ్మ రోజూ పాడించుకుంటది- అమ్మ మాస్టారూ నేర్పింది!

“ఆరేసుకోబోయి... పారేసుకున్నాను ... అరే ... కోకెత్తుకెళ్ళింది కొండగాలి” [పాటపదునలో అన్నాడు.] ఇంకోటా! పిలకకొట్టును కొడితే... సిన్నదానా! పలికి మారి పోతావే... పడుచువాణ్ణి!” చూడండి మాస్టారూ! ఏళ్ళెంతా వచ్చుతున్నారు? మంచిపాట! “ఎత్తమంటావా? నువ్వెత్తు కుంటావా” ఇది కూడా మమ్మ నేర్పింది మాస్టారూ! సుమతీ శతకంలో పద్దెమూ! శ్రీరాముడు దయచేసెను... తారోడ్డుమీన

సకలజనులు కొట్టాడంగా...పొండి మాస్టారూ ... నవ్వుతన్నారు – [పెద్దగా అవులిస్తూ చిటికెలు వేశాడు.]

మమ్మ చెప్పింది మాస్టారూ! ప్రైవేటు చెబుతున్నారంతగా మమ్మకి? గడేసుకుంటే ... భలేతొందరగా వచ్చుద్దంటగా చదువు? ఇదీ అమ్మ చెప్పింది? తొందరగా వెళ్ళండి మరి – ఆడుకోమంటారా? ఓల్ రైటు... బేషుగ్గా ఆడుకుంటాం – తొక్కుడుబిళ్ళాట ఆడుకుంటాం – పుల్లాట ఆడుకుంటాం – ఎంతసేపయినా ఆడుకుంటాం మాస్టారూ! ఇంటికొస్తే...అమ్మతన్నుద్ది – ఇక్కడే భలేబావుంటది – [వెళ్తున్న మాస్టారును...విచిత్రంగా చూస్తూ నిలబడిపోయాడు.: వెనక్కి తిరిగేసరికి – పాకెట్లో పెద్దమ్మాయ్ కనపడింది.. ఆత్రంగా...ఆమెవేపు రెండడుగులు వేశాడు.]

మాస్టారు పొయ్యారుగా! రామరి...ఆడుకుందాం – ఇయ్యాలగూడా...నీకోసం లడ్డు తెచ్చాను. చూడు...ఎంతిలావుందో! [జేబులో చేయిపెట్టి చూశాడు] అమ్మో...చెయ్యి పెట్టనిస్తానా? నువ్వు చెయ్యిపెడితే – పాపి గాడదు – నలిపేస్తావుగా? ఛీ! పాడు...లాగంతా చెడిపోద్దమ్మాయ్ – తీసి పెడతానుండు – జేబులో చేయిపెట్టాడు బలవంతంగా] పెద్ద పెద్ద జేబులు పెట్టమంటే చిన్న చిన్న జేబులు పెట్టాడు దీనసోడు [illegible] గానదమ్మాయ్ –

తీసి నీచేతిలో పెడతాను...తర్వాత నోట్లో పెట్టుకో...
యేం?...అదేనమ్మా...నీతో తంట- సరేపట్టు. చెయ్యి పట్టు
మొత్తం నువ్వే తీసుకో - అసలు నేను రోజూ లడ్డు తెచ్చేది
నీకు పెట్టటానికేగా? తీసుకో మరి ... బుజ్జమ్మాయి చాలా
మంచిది - కళ్ళు మూసుకుంటాను...నలపకుండా తీసుకో...
యేం...(అంటూ కళ్ళు మూసుకుని నిల్చున్నాడు)దొరికిందా?
దొరికిందా? చేతికి చిక్కిందా? పట్టుకున్నావా? అబ్బా...
చెయ్యితియ్యి - (చలికలు తిరిగాడు) ఎందమ్మా నలిపేశావ్!
చూడు...జేబు చినిగిపొయ్యింది - నీ చెయ్యి పెద్దది - నా జేబు
చిన్నది - బలవంతంగా లోపలకు నెకితే...చిరిగిపొయ్యింది.
మమ్మానిస్తుద్ది - [చూపుతున్నాడు జేబు]

పెద్దమ్మాయ్! రోజూ ఎనక పెట్టించుకునేదానివిగా
ఎనక పెట్టవన్నాడా మిమనోడు? అదేనమ్మా గుండీలు.
ఛీ! పాడు...ఇదేం బావుండలా! పోటు...పెద్దమ్మాయ్.
పెద్దమ్మాయ్...జలబుడత దిగాని...గీరవా? [వీపు తిప్పాడు]
అబ్బ — నమ్మగావుందమ్మాయ్ ... నువ్వు గీరతంటే -
[మామూలుగా యెదురు బొదురుగా నిల్చున్నాడు] చప్పున
తొందరగా రావాలంటే... ఏం చెయ్యాలి పెద్దమ్మాయ్?
నీకూ తెలవదూ? తెలుసులే...బడాయి — పంతా ఉబద్ధ -
మమ్మా చెప్పిందిగా? కరీ...కరి...ఇటురా...మరే... ఛీపో

సిగ్గేస్తుంది. ఇంటోకెళ్ళి ... గడేసుకుంటే ... గబగబా వచ్చే సుద్దంటగా... ఆఁ... చెప్పేశాను... చెప్పేశాను ... (అంటూ ఎగిరాడు బాసేవు]

నాకు చెపితే ఏమమ్మా? మాస్టారుకు చెబుతావా? [ఇకిలించాడు... ఎవరికీ వినిపించకుండా] మాస్టారు కూడా.. గడేసి... [పేరేమిటి చెబుతున్నాడుగా? ఎవరికేటి పెద్దమ్మాయ్? మమ్మాకే...(ఆ మాట ఠగబడి నవ్వింది రాబోలు— దిగాలుపోయి.. దిక్కులు చూస్తున్నాడు] ఏందమ్మా నవ్వుతున్నావే! ఛీ పో.. నీకేదీ చెప్పకూడదు - (వెళ్ళబోయాడు...మళ్ళీ వెనక్కి తిరిగాడు] కేకపోకే ఏమిటమ్మా! ఎగతాళి చేస్తున్నావు? మాస్టారు...[పేరేమిటి చెప్తున్నాడు కూడా... గడేసుకుని నేనుకునేది...చక్కువు రామా? అబ్బా...మాలావు తెలిసి నట్టు - మాస్టారు...ప్రతిరోజూ ... మాయింటికొస్తాడు... తలుపు మూస్తాడు... మళ్ళు...లోనికి పిలుస్తాడు...గడేసు కుని ... ముదలుపెడతారు...[పేరేమిటి- అయిపోగానే... తలుపు తెరుస్తారు- ఏంటమ్మా అంతసిగ్గు? అట్టా చూస్తే... వళ్ళుకంపరం పుట్టుద్ది - ఆఁ చిక్కులగిలి పెట్టినట్టుంటది పెద్దమ్మాయ్ - ఎందుకని? ఛీ! పో...పాడుపిల్ల - ఆ మాట లంటె నాకు...భలేసిగ్గు —

అబ్బ...ఎన్నిసార్లు చెప్పాలేం? అర్థమే కాదు. ముద్దు- మరే... "అమ్మా అమ్మా! తొందరగా పెళ్ళిచేసుకోవా

లంటే...ఏంజెయ్యాల్రే అన్నా - తొందరగా చదూకోరా బుజ్జీ - అంది తొందరగా చదూకోవాలంటే...ఏంజేయ్యాల్ అన్నా - గడేసుకుని చదూకోరా మొదూ అంది - "గడేసుకోని చదూకుంటంటే... ఒక్కోటి ఎక్కిపోతావుందాను... నన్ను చూస్తైనా నేరుసుకోరా చిన్నవాన్నా" అంది పెద్దమ్మాయ్...అందుకని...మనంకూడా...లోపలకెళ్ళి...గడేసుకుందామా? మూసుకు తంతాగా? మత్యా మమ్మను కంతం లేదుగామ్మా? నీదంతా బూటకం ఎంతబాగా చదూకుంతన్నారో లోపల - చూపిటేలదాకా చేటిక్కీరారు - పేరిమేటు చెప్పటం...నీకు తెలవనే తెలవదు...రేపువ్వంది వంకాయల పూసాసనగోసి...చిన్నమ్మాయికాడి కెల్తానమ్మా భల్ బాగ చెప్పుద్దంట -

ఏంటి పెద్దమ్మాయ్? అది చదూ కాదూ? మరేంటి? సరసమా? ఆదేంటమ్మా - కొత్తమాట - సరసం ... అని నువ్వంతంటే...నాకు సలిసలిగా వుందమ్మాయ్ - ఓ సుబ్బో. నీకు కానాసువ్వాగాలు తెలుసే-సలికాచుక్కోటనా? మంటేసుకుంటారా? మరి సత్తిబా కాచుకుంటారు? గుండెల్లోమంటలు మండుతాయ్ - అందుకని...ఒకర్ని ఒకరు కప్పుకుంటారా? భలేబావుంటే - మరేమరే... పెద్దమ్మాయ్...ఇంకోడ్డుతెచ్చి పెడతానాసే...మనమూ కప్పుకుందామా? కప్పుకోటం అంటే. పేరిమించుకోటమా! [వింతగా...వికారంగా నవ్వాడు...

మెడమీద చేతులు పెట్టుకొని... ఆ మెడమీద ఎగబడినట్లు ముందుకు పోయాడు - కాళ్ళు మెలేసుకున్నాడు... దాదాపు మెలికలు తిరిగాడు]

పెద్దమ్మాయ్... ప్రేమించుకోటం. అంటే... నాకూ చెప్పవూ? తెలియదుగా! అసలు నేనింతవరకు ... ఎవర్ని ప్రేమించలేదుగా ... అమ్మతోడు... నాకు తెలిసివుంటే ... నిను మనిన్నే ప్రేమించి పడేసేవాణ్ని గదా - ఓంమ్మా :. నా కనుకతుందే ... ఒకర్నొకరు.. యిదిచేసుకోటమా! భలే గా వుంటది పెద్దమ్మాయ్-నాకన్నా ... నీకు బోల్డన్ని పేర్లు తెలుసే - ఎందుకు తెలవదేం? ప్రేమించుకోటం తెలుసా? కొట్టుకోటం తెలుసా? సరిగాచుకోటం తెలుసా? ఇదిచేసుకోటం తెలుసా? అన్నీ తెలుసు - ఒక్కటన్నా నాకు తెలవదు పెద్దమ్మాయీ... మొద్దబ్బాయిని—

పెద్దమ్మాయి పెద్దమ్మాయి! మెమ్మాయి ఎట్లోవుందా? అబ్బ!... చబితే ఏమ్మా? నేనేం చేస్తానూ? కష్టకాం అంటే ... నవ్వొస్తుకోలేదుగా? మెమ్మయాద ... చెప్పవూ? అప్పుడప్పుడు.. పూరికెల్లిందిగా... నాకు ... మతిమరుపు — ఏదీ గ్యాపకం వుండదు — మట్టిబుర్ర- ... లేచిపోయిందంటగా? మయ్యాలేపు కెల్లాడా?

మరి ... నువ్వు నన్ను లేపుకుపోతే ... ఎంత బావుంటదో - (నాలుక కొరుక్కుని చెంపలు వేసుకున్నాడు.) అబ్బ!... తప్పేందమ్మా? తప్పయితే మయ్యామెమ్మను తీసుకెళతా రేంటి? ఆడే పెద్దమ్మాయి - మాస్సారుగోరి మమ్మకి - మయ్యామెమ్మకూ - నేను ... నీకు .. లతుక్కుపోతే .... ప్రయేటుగా పెద్దమ్మాయి!

లేచిపోటం తప్పేం కాదు - నాకు తెలవదాయేంటి? ఓల్ రైటుగా తెలుసు - మా పెద్దమ్మ కొడుకు లేడూ... ఎంత బావుంటాడో ... మా మేనత్త కూతురు లేమా ... మేనక ... దాన్ని ... లేపుకుపోయ్యాడుగా? వాళ్ళెంతా బాగా చదూకున్న వాళ్ళా? ఎవురన్నారమ్మా? ఏం కాదు ... మా వోడికి మూడు - ఆ పిల్లకి రెండే గళాసులు - నాకూ బాగా తెలుసు - మూడో గళాసులో పడాలంటే ... ముదిరిపోతానని... బుజ్జిగాడు చెప్పాడుగా? నియ్యి రెండూ నాయి మూడూ.. ఐదవటం లేదేట్లా? సరిగ్గా సరిపోతాయి కూడా — రామ్మా! కవ్వుకుందాం (అంటూ ఆత్రంగా ఆమెను కవ్వుకునే ప్రయత్నం చేశాడు - ఆమె తప్పుకుంది ... అక్కడే గుంజేదో వుంటే ,.. దాన్ని కళ్ళు మూసుకుని ... వాటేసుకున్నాడు - కిలకిలా ఆమె నవ్వుతుంటే ... కళ్ళు తెరిచి ... అప్పటికి గ్రహించాడు పరిస్థితి)

పెద్దమ్మాయి .. గుంజ ఎంత బావుందో — కళ్ళ కుట్టానుగా ? పోమ్మా ! నువ్వు చిక్కటంలేదు ... నేను యింటికి పొయ్యి ... పార్వతిని పిలిచి అడుకుంటాను. రోజూ అడుకోటం లేదెట్టా ... పార్వతయితే... రేత్తిరి మా యింటోనే పడుకుంటది - వాళ్ళింట్లో మంచం ఖాళీ లేదని..' మా యింటోనే పడుకుంటంది - శానాళ్ళనుంచి పెద్దమ్మాయి — ఒసెయి పార్వతీ ! కింద పడుకోమాక ... నడుములునొప్పి పుడతాయి - మొద్దబ్బాయి ఒక్కడే పడుకుంటన్నాడు - వాడి దగ్గరే పడుకో" అని మమ్మ చెప్పింది - అందుకని ..' చిన్న మంచమ్మీద - పార్వతీ ... నేనూ - పడుకుంటున్నాం — అబ్బో .. నియ్యంతే వుంటది పెద్దమ్మాయి- నేనేమో... అటు తిరిగి పడుకుంటాను .. పార్వతేమో ... ఇటు తిరిగి పడుకుంటది - అబ్బ ... కాదమ్మా... నేనమో ... ఇటు — పార్వతేమో అటు (చేతులతో అభినయించాయిదు - కుదర లేదు... చెప్పవలసింది),

కుదరటంలేదు పెద్దమ్మాయి ! ఇటూ - అటూ... కాదు కాదు... అటూ ఇటూ — ఎట్టా కాదు పెద్దమ్మాయి నువ్వు యిటు తిరుగు — నేను అటు తిరుగుతా - అప్పుడు

కుదురుద్ది - (అంటూ ఎదురుగా వెళ్ళి ... కదువు ఆనించాను ఆమెకు) ఆఁ కుదిరింది - కుదిరింది. పెద్దమ్మాయి ... యిట్టనే — కరుసుకోని పడుకుంటాం - భలే బావుంటది — కప్పుకోటం అంటే - యిదేనా? అట్టా సెప్పు — పార్వతికి యెనక పెట్టించుకునే అలవాటు లేదుగామ్మా గుండీలు! అందుకని ... నువ్వంటే ... ఎంతయినా — మాపిల్లల రమ్మంటావా? ఎందుకూ? సెలిగాచుకోటానికా? ఓ . ఎగిరి గంతేసి వచ్చేస్తాను ఆఁ - మరి మా స్వామిగోరో — వూరికి పోతారా? ఎప్పుడొస్తారూ? అట్టయితే ... నువ్వొక్కదానివేగా యింటో? భలే భలే నీకు భయ్యం అం... మాస్వామి నన్నే వుంచుతాడు - ఏమ్మా నమ్ముంచుకుంటే?

మరే.. పెద్దమ్మాయి! మునువు మాస్వామి తిరుపతి ఎల్లినే- అప్పుడు చేసుకోలా! అది చేసుకుందామా? అదంటే. యిదమ్మా! అంతా తెలవనట్టు! ఇది అదేనా ఇది ఆదేనా? [ఏమిటో తెలిసినట్టు...వింతగా — విచిత్రంగా నవ్వాను] మాస్వామిగోరు వూరికి పోతున్నాడుగా! పెద్దాళ్ళమయితే... అదేచేసుకోకూడదేంటి సిదంకాయిది - నన్ను చూస్తే సిగ్గేస్తందా? నాకూ... సిగ్గేమిటి -

పార్వతిగూడా... యిట్టనే అంది పెద్దమ్మాయ్...నన్ను చూడంగానే...సిగ్గుముంచుకొస్తుందంట — నీకూ అంతేగా మరి? అయితే యింకేం? భలేఛాన్సు కుదిరింది... ఈ దెబ్బతో పెళ్ళికాయిపోతదిగూడ - ఇంటికెళ్ళి...నూనెబాగా రాసుకుని.. మాపిటేల వచ్చేస్తాను - అప్పుడు చేసుకుందాం - మరిపొయ్యొస్తా - ఈ పలక - బలపం...మూలపడేసి... మన్యపంచలేదూ...పుడతబెట్టి...లుంగీ కట్టుకొనివస్తా ,అబ్బ పొమ్మా ఈలావు బిర్రుగావుంటేను - వస్తాను - [అంటూ...పలక - బలపం... చేతికితీసుకుని...కొంతదూరంనడిచాడు... అక్కడ ఆగిపోయాడు...బలపం విసిరి...తలుపుకేసి కొట్టాడు...పలక గూడా...విసిరేశాడు] అమ్మాయ్! ఓసమ్మా! తలుపుతియ్యి ఆకలేస్తంది- పలకా! పగిలిపోయింది-(స్థాయిపెంచి అన్నాడు) ఓసినియమ్మ...మళ్ళీ తలుపేసుకున్నావేందే ... ప్రెయేటు కాలేదా? తలుపుతియ్యి...ఆకలేస్తంది -

అబ్బ...ఇంకెంతసేపమ్మా! పొద్దుట్నుంచి ఏంజేస్తున్నారు? పనికాబోటానికి? పనిలో వుంటే... తలుపుతియ్యగూడదా యేంటి? కడుపుమండిపోతుంటేను - నాకూ పని వుందమ్మా! మాస్టారుగోరి యింటికాడ...దబ్బున రమ్మని చెప్పింది...పెద్దమ్మాయ్...ప్రెయేటు చెప్పుద్దంట - నీకు

మాస్టారుగారు చెప్పేటంతవాడేంటి? అదే చెప్పద్దంట - ఇయ్యాల్టే మొదలు - ఇంకా పెట్టలేదే - మా పిల్లల మొదలు పెడతా - బేటికి నాకేంటి యెంకసేవున్నా - (అంటూ తలుపు సందుల్లోంచి తొంగిచూశాడు]

అబ్బో... మాస్టారుగారు యింకా యీడేవున్నాడే - పెరియేటు చెప్పించుకునేది... మంచిదెయ్యా? మరి ... పెద్దమ్మాయి చెప్పదే:? భలేబావుందే - సరిగావుంటే... తప్పుకున్నారా? ఓ నేయ్ అమ్మా! నీకూ_డా సరేనా? మాస్టారుగారి అమ్మాయ్ కూ_డా సరేనంట - సన్నైరమ్మంది మాటలం - నమస్కారం మాస్టారూ! పాపం... సెమటపట్టిందే! పంచం పెరట్లో వేసుకుంటే - చల్లగా వేసుద్ది మాస్టారూ! మమ్మకేం తెలవదు -

మాస్టారూ! ఇయ్యాలమీరూ వ్రాసికెళ్లినారంతగా! పెద్దమ్మాయ్ చెప్పింది - రమ్మంది మాస్టారూ! [పెరియేటు కూడా చెబుతానంది - మారు మమ్మళ్ళికి చెప్పకండలా! అట్టా చెబుతానని... ఒట్టేసుకుంది - పిల్లమ్మాయ్... తొందరగా

ఎల్లుండి మాస్టారూ వూరికి - పలకాబలపం వద్దంటగా ...
ప్రొద్దుటికి - అందుకని పగలగొట్టేశాను -

సరి...మమ్మల్ని కలకేది ? ఎప్పుడో పగిలిపోయిందా !
చిన్న పెద్దమ్మాయి పలకకూడా పగిలిపోయిందిమాస్టారూ!
ఏంటిమాస్టారూ ! మమ్మను కూడా తీసుకుపోతారా మరి
నేనో - పెద్దమ్మాయికాదేనా సరేలే... నాలుగు రోజుల
దాకా రామోకండి - వస్తే నామీద ఒట్టే - ఏదీ...చేతిలో
చెయ్యెయ్యండి- అమ్మాయ్ ! మాస్టారు భలే మంచివారే!
నిన్నుకూడా లేవుకుపోతన్నారు -

అమ్మాయ్ ! నువ్వొచ్చేసరికి...పెద్దమ్మాయీ నేనూ
అది చేసుకుంటాము- ఇప్పుడు వీరిద్దరూ చేసుకోలా...అరె-
ఏంమా స్టారూ ఆ...తలూపారు...తలూపారు...మమ్మల్నొట్ట
మప్పనాటిముండ - చూడండి మాస్టారూ ... అమ్మల్నొట్ట
బోతుంది- అమ్మాయ్...మయ్యరాగానే చెబుతాగా! సరి...
లేపోతే...తూకి చెయ్యిత్తితే...చెప్పానా యేంటి ఏం పో...
పార్వతి బాపుండదు ... పెద్దమ్మాయైతే బాపుంటది -
అమ్మాయ్! బన్నుదాకా నేనూవస్తానే- సంచి మోసుకొస్తాగా
మాస్టారు మోస్తారె సంచులు. అర్థమాయిస్తే ...

రాసి ... సట్టి టోపీ తీసి...కొట్టిస్తాను - నమస్మ
దాకాకొట్టిస్తాను - వృత్తవున్ననికే ... పళ్ళ
కొట్టావం మ్యా నత్తురు...అమ్మాయ్...నత్తు
పగిలింది- నత్తురు...నత్తురు...నత్తురు...[అని ప
ఎవరో కొడితే...వచ్చిపట్లు...తెరలు తెరలుగా
కళ్ళు చేత్తో నులుముకుంటూ...రోడ్డుమీద వడిసి
విషాదసంగీతం విన్పిస్తుండగా - తెరమన్నితంగా

నాలుగుజీడీలు - ఒకలడ్డు - కొనుక్కుంటాను. పెద్దమ్మాయికి లడ్డుపెట్టాలమ్మా! పెట్టకపోతే వూరుకోదు ... కొనుక్కుంటానే - ఓ...మమ్మథ లేది - మమ్మథ లేది - [పసివాడిలా గంతులు వేశాడు] ఒరేయ్ బుజ్జీ! మమ్మ లేచిపోతుంది. మాస్టారు గారింట్లో వూరికి...లేచిపోతుందిగా - మనకి బడి వుండదు...శెలవుల్ - ఏం మాస్టారూ! శెలవుగదా

ఇకనుంచి మనం ఆడుకోవచ్చు ... పాడుకోవచ్చు - తిరాంగా తిరగొచ్చు - మళ్ళీ యిప్పుడు రారు ... మాస్టారు గారు - వచ్చేదాకా ... పెద్దమ్మాయికి లడ్డుపెట్టేదీ నేనే - తోడువుండేదీ నేనే - ఇద్దరం ఒక్క మంచంమీదే పడుకుంటాం గూడ...మాస్టార్ని అడుగు - ఏంమాస్టారూ! మీ అమ్మాయీ నేనూ...ఒక్క చాపమీదేగా పడుకునేది!

అమ్మాయ్! మాస్టారు పోతున్నారే - నేనేవన్నాను? ఏరా బుజ్జీ! ఏమన్నాను చెప్పు - నేనేమీ అన్లేదే అమ్మా.. నీతోడు - ఆయనే ముఖంముడుచుకుని ఎల్లారు - అబ్బ... అమ్మాయ్...కొట్టమాకే...అమ్మాయ్... కొట్టమాకే ... అమ్మాయ్...నీకు దణ్ణం పెడతానే - మాస్టార్ను నేనేమీ అన్లేదమ్మా! కొట్టమాకే...చెంపపగిలిపోయింది - మయ్యాని